

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
32 M 47

Uyterste wille
van een
MOEDER

1699

32

M

47

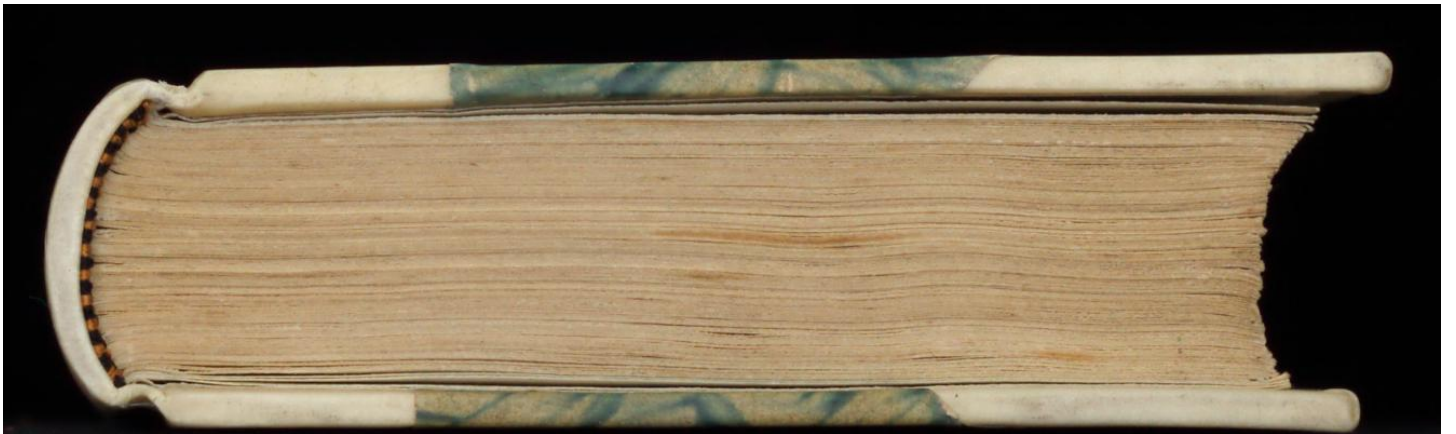
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
32 M 47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
32 M 47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
32 M 47

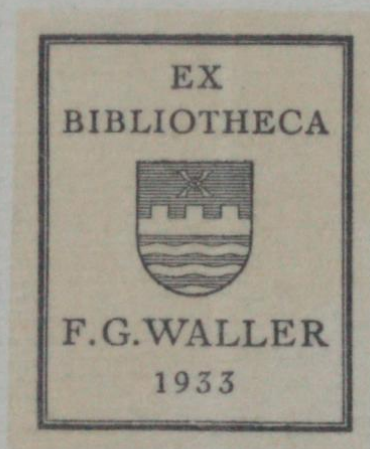

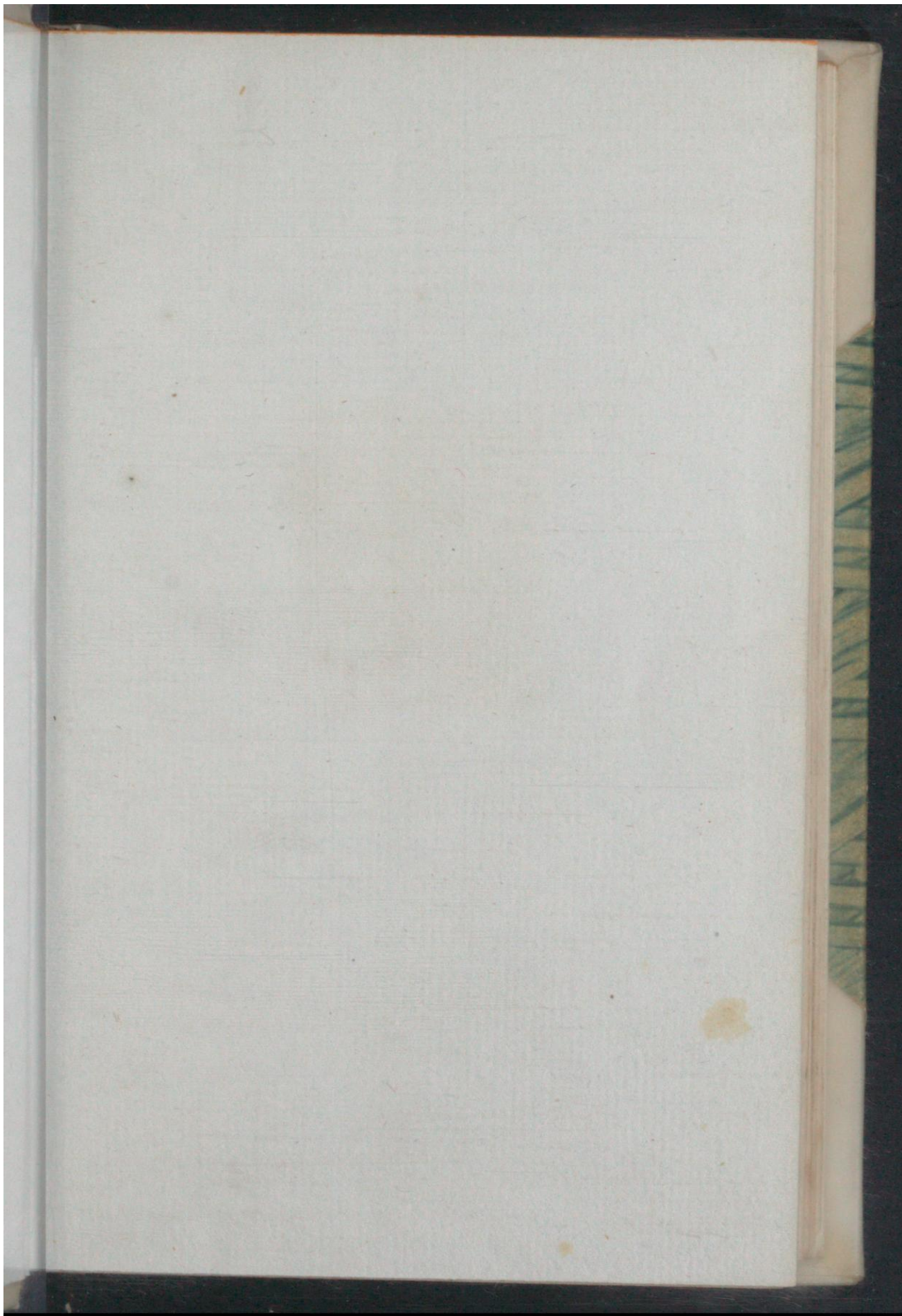
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
32 M 47

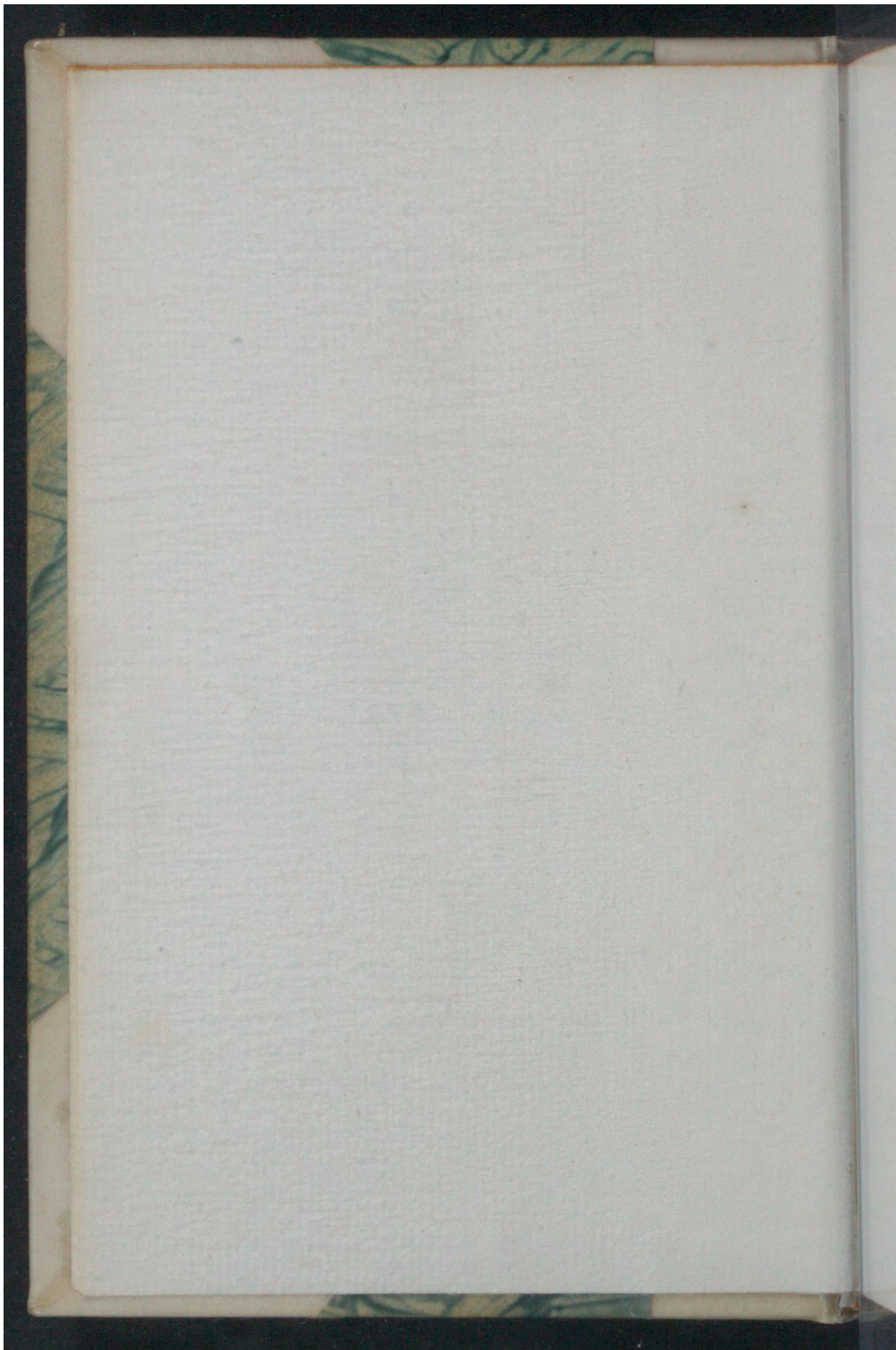

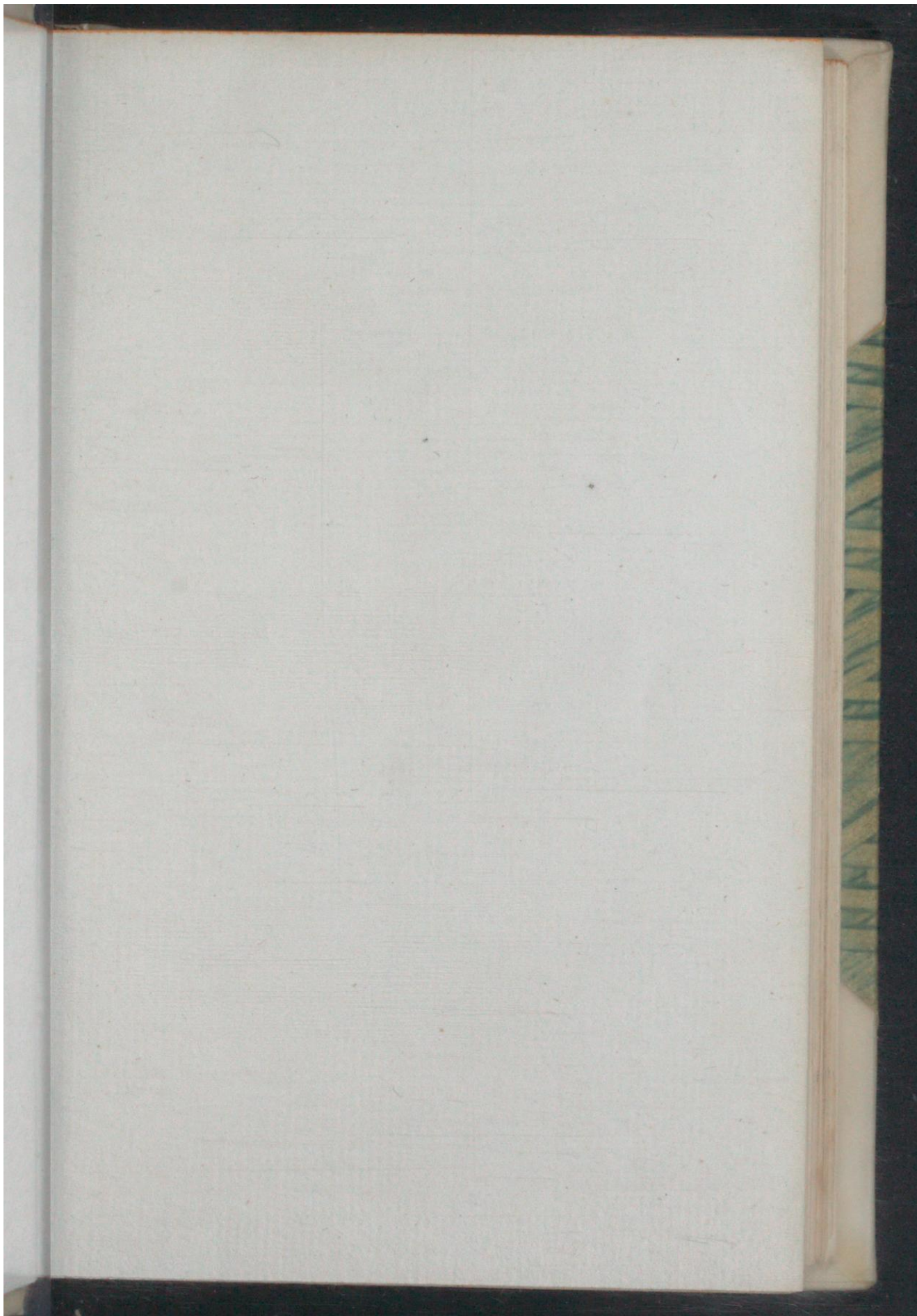
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
32 M 47

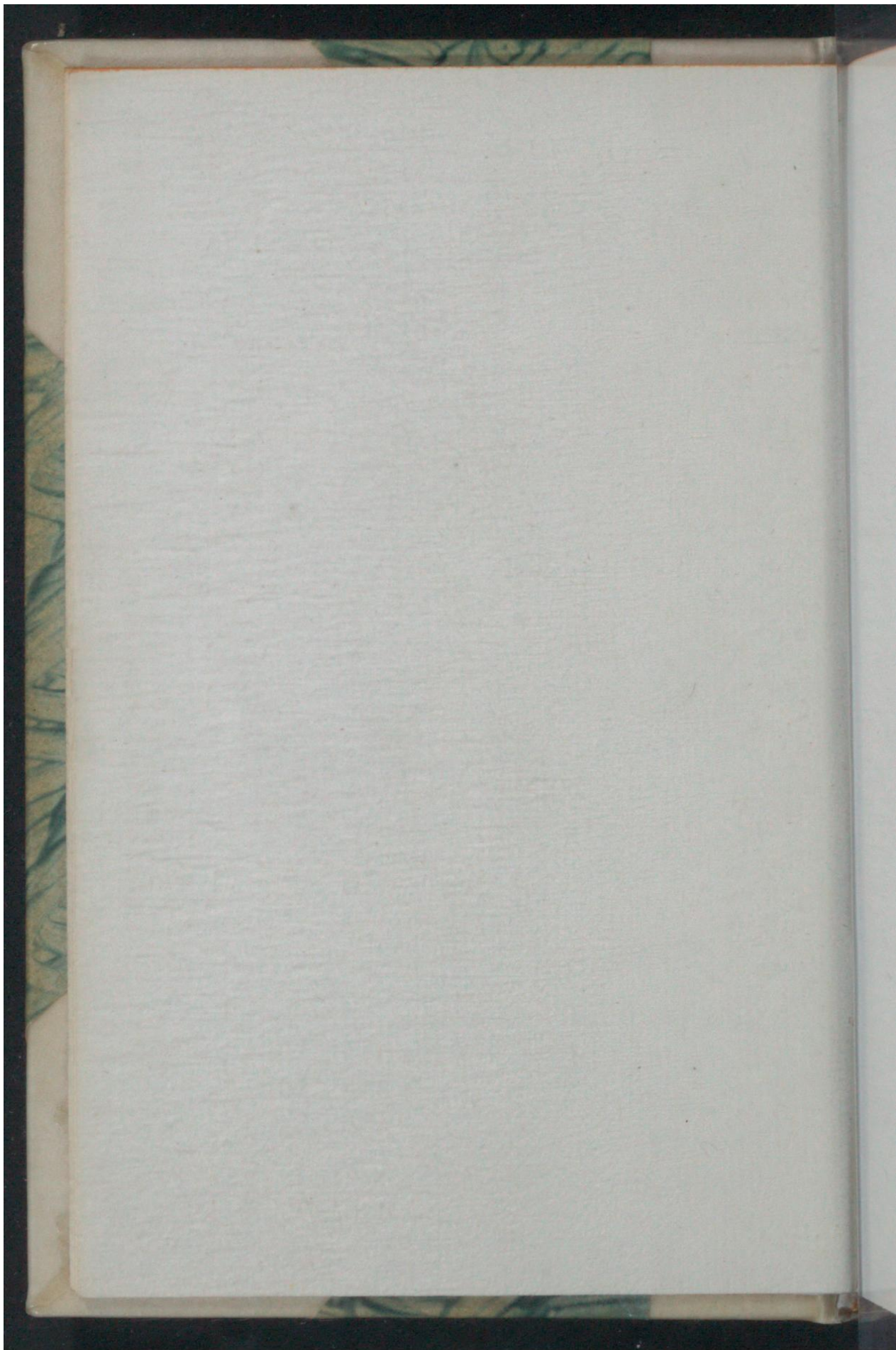
32 m 47

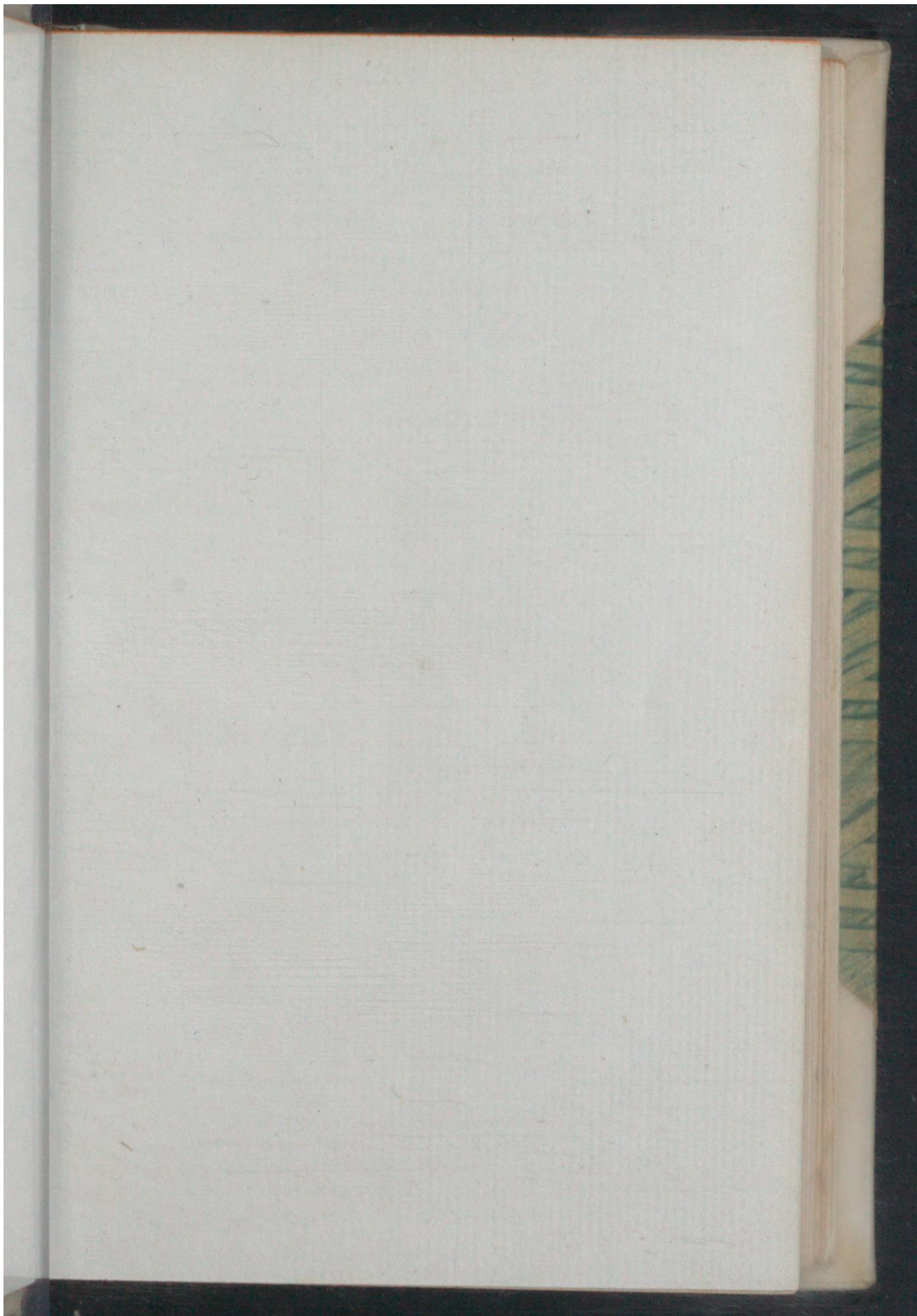

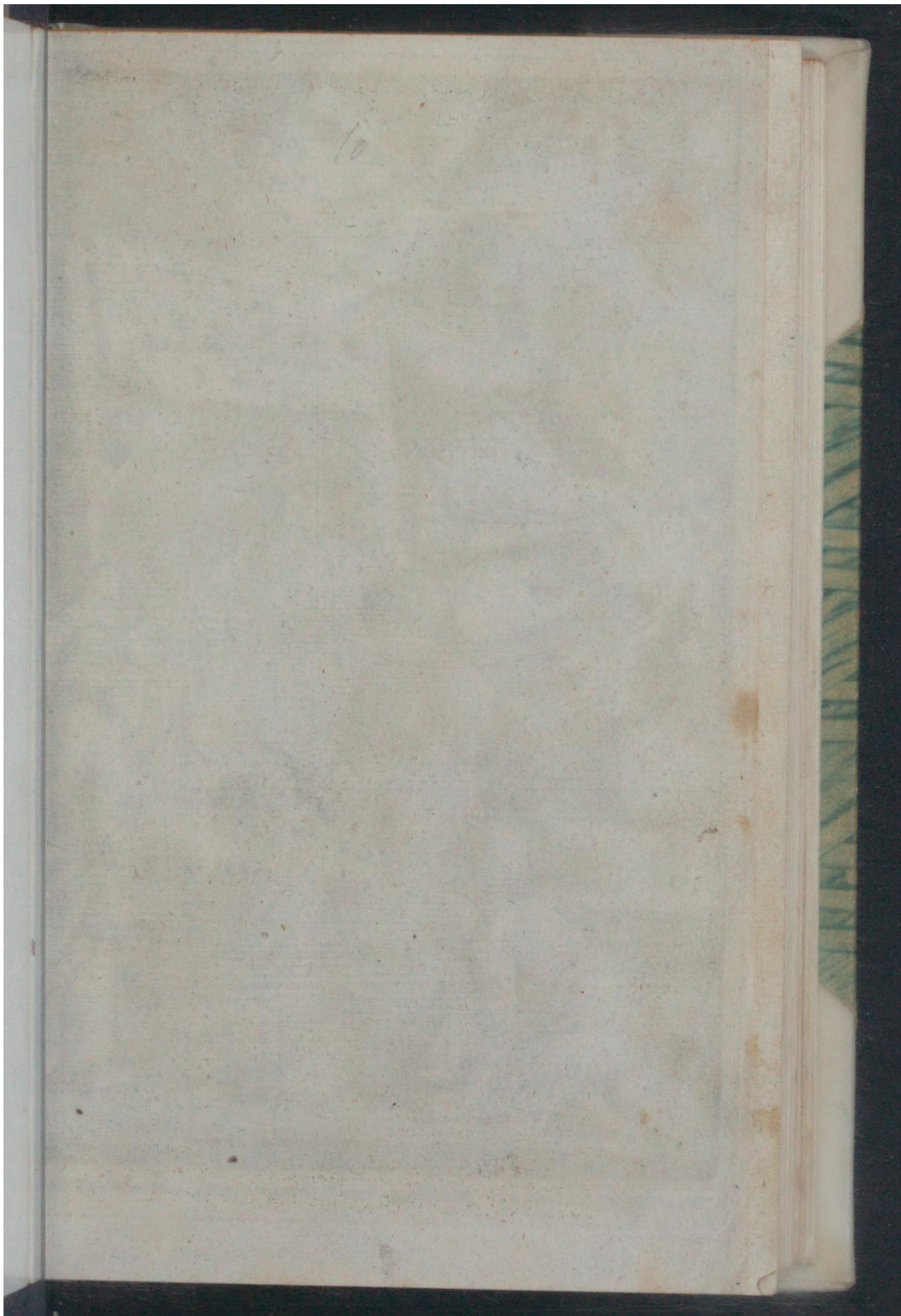

S. 187

v. 2 in vol K 2279 - 2295

in Amsteldam, by Jacobus van Nieuweveen, Boekverkoper.

UYTERSTE WILLE
van een
MOEDER

Aan haar toekomende

K I N D,

Toegeeigent aan de Volmaaktste

HUYSMOEDER.

D E N T W E D E N D R U K.

Met Vaarzen en Koopere Platen versiert.

t'AMSTERDAM,

By **JACOBUS van NIEUWEVEEN,**
Boekverkooper in de Nieuwestraat,
by de Nieuwendijk.

1699

linge zorgvuldigheid op behooren te letten, 'tgeen naar ons oordeel ook de reeden is, waarom het werkje aan de Volmaakte HUIS-MOEDER is toegeeeigent) zoo hebben wy, om de Leeslust van de jeugd op te wekken, eenige platen daar by gevoegt; ook een onzer Vrienden, A. Spinniker, bewoogen, om 't geen in de platen verbeeld, of in de stoffe eenigfints verhandelt wierd, in vaarzen uit te breiden, diewe hoopen, dat ook bedaagde lieden tot ftigting zullen dienen. De overige vaarzen zijn ten deele van den zelve Autheur, ten deele van de Eerbare Geesje Brit, geen ongeoeffende Liefhebberes van de Dicht-konst, opgestelt. Eindelijk hebben wy, om het boek zijn behoorlijke form te geeven, nog een Testament, van gelijke zaaken, als het Eerste, handelende, daar by gevoegt, getrokken uit de Martelaars spiegel der Doopsgezinden, oordeelende, dat goede dingen wel zomtijds mogen vernieuwt worden. Lees met bescheid, en gebruik alles ten uwen nutte.

Amsteldam
desen 10 De-
cember 1698.

J: van NIEUWEVEEN.

OP DE
UYTERSTE WILLE
VAN EEN MOEDER

Aan haar toekomende kind.

K L I N K D I G T.

A *Lwie de jonkheid tracht met
deugdente vercierem,
Zie wijse moederzucht hier tot
een voorbeeld staan.*

*Daar zy haar zuyg-ling zoekt, op
's levens gladde baan,
Te houden aan den band, van heilige
manieren,*

*En zoon, en dogter, leerd van jongs
den Schepper vieren :*

*Der oud'ren eerbewijs noit in de
wind te slaan.*

Zy

*Zy wijst elk een zijn plicht in huys,
in Tempel aan.
En houd de kroon in't oog van eeuwige
Lauwrieren.*

*Dus baardse kinderen, niet slechts
voor't aards gewemel,
Maar ziet haar anderwerf verheer-
lijkt in den Hemel.
O huys bestierders, koop die lee-
ringrijke blaas.*

*Daar rijm, en beeldewerk, de teere
jeugd kan stichten,
En leeren met vermaak haar kinder-
lijke plichten.
Zoo word de LAATSTE WIL
van dese vrouw voldaan.*

G. B R I T,

den, om een ongerechtigheid te plegen, ende uwe toestemminge te geven over een werk des niet waardig zijnde. Mijn oogmerk is noyt fulks geweest: maar de redenen, die my hier toe gebragt hebben, zijn deze.

Eerstelijk, dat men het Boek van een Vrouw niemant beter, als aan een Vrouw, opdraagen kan; ende een Boek vol deugdelyke onderwijzinge niemand beter, als aan een deugdelyke Huys-moeder, opofferen, om die zelve haare Kinderen voor te stellen, ende te doen onderhouden

Ten anderen, op dat dit werk, onvolwrogt, als het is, in U E. handen komende, U E. als aangeprikkeld zoude zijn, om 't zelve vol te maaken, ende, al voltooit zynde, onder een beter gedaante het ligt te laten zien. Wy bidden U. E! seer ernstelijk de hand daar aan te willen slaan; verhoopende dat het gemeyne best, ende de loffelijke gedagtenisse van den Autheur, zoo veel op U E. gemoed sullen vermogen, dat men
bin-

binnen
den
onder
dier p
zame
vru
konn
So
zoo z
in een
U. E
dat
als
onv
al is
maak
niffe
trou
ik
niet
min
del
ne
and
hey

binnen weynig dagen de laafte woorden dezes Boeks, *Eynde zonder eynde*, onder U. E. name uit doen fal, ende in dier plaatze fpelden, vervolg der heylzame onderwyzingen, die de Godvrugtige Elizabet Jocelijn niet heeft kunnen volbrengen.

Soo mijne hand bequaam genoeg was, zoo zoude ik u haar gantsche leven, als in een tafereel, voor oogen stellen, om U. E. te vertoonen, dat zy waardig is, dat zulken inkt, en zoodanigen penne, als de uwe is, zig bemoeyen, om haar onvolwrogt gefchrift vol te maaken; en al is mijn hand wat te ftijf, om fulken volmaaken Vrouwen fchaduwe en beelteniffe op het papier te trekken, zo vertrouw ik nogtans, dat het ftaaltje, 't welk ik U: E van hare deugden toonen zal, niet onaangenaam zal zijn: elk een bemind zijn gelijke, volmaakte ende deugdelijke Vrouwen hooren en lezen gaarne de deugden en volmaaktheden van andere, om des te meer in volmaaktheyd en deugden aan te waffen.

Gelijk 't dan nu geen kleyn voordeel is uyt Godzalige Ouders gebooren te zijn, zy was een Kinds Kind, ende eenige spruyt van de eerwaardige D. Chaderton, wel eer Directeur van 't Collegie, dat de Koninginne te Cambrige opgereggt heeft, en Professor in de Godheyd in de zelve Academie, daar naa Biffchop, eerst van Chester, daar na van Linkoln, onder wiens tugt, als mede hares Vaders Rijkert Brok, zy in hare jonge jaren opgevoed, en in geleerdheyd, maar inzonderheyd die in Godzaligheyd bestaat, onderwezen is geweest: want haar Moeder storf, doen zy heel jong, en niet meer als zes Jaren oud was, wiens laatste woorden nochtans, met haar zegeninge gevoegt zijnde, zoo diep in haar hart ingeprent bleven, namentlijk, dat zy haar Vader en Groot-vader heyliglijk in alles gehoorfamen zoude, dat zy haar altijd, en in alle dingen een volmaakte onderdanigheyd beweezen heeft: zoo dat zy van kinds been af de heylige Schriften geweten hebbende, die haar

wijs

wijs konden maaken tot zaligheyd, door het geloove, 't welk in Jefu Christo is, te kennen gegeven heeft niet alleen aan die gene, die haar, doen zy nog leefde, gekent hebben, dat zy wel wift, hoe men die dingen in 't werk moest ftellen, die zy geleert had, zoo wel tegen haren Man, met welken zy zes een half Jaar in een volmaakte vrede en liefde geleeft heeft; als tegen een yegelijk: maar ook aan ons, die haar niet kennen, als door die goede reuke, die zy over al van haar, door zo Godvrugtige fchriften, en zoo wel bestede uren, gestroyt, en na gelaten heeft. Daar is geen regel in alle hare fchriften, of haar opregtigheyd en demoedigheyd ftraalender in, en in alle haar woorden fult gy de minfte vonk van wereldsehe geleertheyd niet zien, maar klaarlijk bemerken, dat zy haar licht aan de lampe des heyligdoms aangesteken heeft.

Hare eerste jaren bragt ze door met het leeren der goede zeden, en alle vrye konsten, en met het lezen der oude en

nieuwe geschiedenissen, waar toe zy geen kleyne hulpe trok uyt de kennisse, die zy van de vreemde talen had. De Poëzy behaagde haar wonderlijk wel, zy heeft ook eenige dingen op mate gestelt, die niet min aartig als vermakelijk zijn, waar in nogtans haar kuische zedigheyd overal uitblinkt: En al had zy zoo veel wetenschaps, zoo was zy niettemin schaars in woorden, willende die liever voor de menschen verbergen, als zig daar over beroemen.

Onder alle de gaaven, die onze gedagenisse waardig zijn, was zy met een stalle memorie begaaft, want zy kon veertig regels en meer van buyten opzeggen, 't zy in 't Engelsch, 't zy in 't Latijn, als zyze maar eens gehoord had. Een gaaf, om de waarheyd te zeggen, uytnemend in zig zelfs, maar nog meer in 't gebruik, 't welk daar in bestont, dat zy een heele predicatie onthiel; zoo dat zy t'huys komende die in haar kamer schreef, volgende niet alleen de voet-
stap-

stappen, maar by naa ook over al de zelfde woorden des Predicants.

De laatste Jaren haars levens bestede zy nergens in, als in Goddelijke studien, waar van zy eenige onvolmaakte schriften naa gelaten heeft, als dit mede, dat onder haar schriften, naa haar dood, onvolwrogt gevonden wiert, of om dat eenige groote beletselen haar over hoop quamen een maand ontrent voor haar dood, of dat zy de geboortens tijd van haar eerste en laatste kind niet wel gerekent had.

Al ist dat haar gantsche leven niet en was dan een geduerige overdenkinge des doods, zoo ist nochtans, dat zy op't eynde haars levens als een voorsmaak van haar verlossinge kreeg. Want geen heele zevenen-twintig Jaren oud, en noyt in eenige ziekte of gevaar gekomen zijnde, behalven die van haar kraam, welke alle dage naderde: zoo haast zy gewaar wierd, dat zy bevrugt was, vreezende of de dood haar verras-

fen zoude, liet zy heymelijk een dood-
kleed naayen, om daar in begraaven te
worden, en schreef zonder yemands
weten deze heylige overdenkinge.
Hierom spreekte zo vreemt van haar
zelve tot haar Dogter, Gy zult mis-
schien vreemt vinden, dit geschrift te
ontfangen van een Moeder, die van u in
de kraam gestorven is.

Den twaalfden October des Jaars 1622.
in 't Landschap van Cambrige in Enge-
land, verlostte ze van een Dogter, wel-
ke naa den doop, tot haar op het bed ge-
bragt zijnde, zegende, God lovende
en pryzende. Dat gedaan zynde,
vraagde zy naa het dood-kleed, het welke
tot haar gebragt zynde spreide die over
haar, en naa dat zy aldus negen dagen
lang de smerten van een brandende
koortze standvastelyk verdragen had,
eyndigde zy haar redenen, haar gebe-
den, en haar leven te gelyk, haar ziel
in haar Scheppers handen bevelen-
de, de Wereld een zeer goede en eer-
lyke

lyke faam, en haar Dogter dit kleyn, dog zeer ftigtelijk, voorschrift naa latende, om haar in alle heyligheyd en Godzaligheyd t'onderwyzzen.

Hier is, waarde Juffvrouw, het kort begriip van 't Godvrugtig leven des Autheurs van dit schrift. Daar mee zal ik een eynde maken, zoo ik U. E. nog zegge, dat zy de eerste plaatze onder de Engelsche Vrouwen niet alleen, maar voor alle andere behoorde te hebben, in 't Boek dat de Hoog-geleerde D. *Ioh. van Beverwijk*, Schepen der Stad Dordrecht, van de uytmentheyd des Vrowelyken geslagts onlangs in 't ligt gegeven heeft, Maar ik denke, of dat hy haar met voordagt overgeslagen heeft, vreezende, dat zoo hyze by de andere gevoegt had, haar glans en stralen alle andere zouden verdooft hebben, een plaats voor haar in zijn andere schriften bewarende; of dat hy geen kennisse van haar deugden gehad heeft, aangezien

meeft alle eerbaare en deugdelyke Vrouwen eygen is wel te leven, en van weynig menschen bekent te zijn. Vaart wel wijze en eerbaare Juffrouw naar lijf en ziele, tot uwes huysgezins, en aller menschen voorspoet en zaligheyd,

Van U. E.

Alder dienstwilligste en alderootmoedigste Dienaar

G. D. C.

B R I E F

B R I E F

Van

Elizabetha Jocelijn,

*aan Taurellus Jocelijn,**baren Man.*

L D E R L I E F S T E,

Ik hadde so haast de hope niet ver-
 kregen, dat ik u een Kind baren sou-
 de, of ik hebbe by my selven overleyt, wat de
 schuldige plicht van een moeder was. Maar
 die gedagten wierden haast gevolgt van de
 vreesse van de ellenden, die my souden mogen o-
 verkomen, ende beletten, dat ik ons Kind in de
 vreesse Gods soude mogen opbrengen, 't welk
 ik altijd grootelijx gewenscht hadde. Om de
 waarheyd te seggen, ik verschrikte om twee
 oorsaken, als my de dood eerst voor oogen
 quam. Ten eersten, om de smerten die sulken
 soorte van dood met zig brengt: En ten an-
 deren, om 't verlies, dat mijn Kind lijden sou-
 de,

de, soo't my quam te missen. Maar Godt zy dank, die vreesse verdween wel haast, denkende, dat *alle dingen dienen ten goede, den genen die God lief hebben*, ende vast vertrouwende, dat hy my lijdszaamheyd verleenen soude, na dat mijn aanstaande smerten souden vereysschen.

Dog ondertusschen liet ik niet te denken, wat ik voor een goede dienst mijn Kind bewijfen soude, (behalven zijn geboorte) zoo't God beliefde my van het zelve te scheidende. Ende aanmerkende onse brofheyd, ende de gegentheyd tot de sonde, het bedrog des Satans, ende de listigheyd des Werelds, soo wenschte ik grootelijks, dat ik het van alle die dingen waarschouwen mogte: Maar 't quam my voor, dat my de dood misschien de gelegentheyd benemen soude, soo ikse niet haast aan nam. En alsoo ik niet wiste wat ik doen zoude, quam my in den zin, dat ik die vermaningen op schrift stellen soude: maar my selven mijn eygen swakheyd voor oogen stellende, wierde ik in my selven over mijn voorneemen beschaamt, ende ik derfde 't een tijd lang niet wagen. Eyn- delijk nochtans als ik geen ander weg vond om mijn Moederlijke liefde tegen mijn Kind uit te drukken, vertroostede ik my met deze redenen;

Ten eersten, dat ik aan een Kind schreef, en dat, al was ik maar een Vrouw, dat ik ook maar aan een Kind van kleyn oordeel dese dingen

gen

Aan Taurellus Jocelyn, haren Man. 13

gen schreef, die ik achtede 't zelve Kind te mogen dienen tot een grondvest van een breeder onderwijzinge.

Daar naa dachte ik, dat het was aan mijn eygen Kind dat ik schreef, en tot zijn byzonder gebruyk, en dat de liefde, die ik het toedroeg, souden mijn mislagen in 't goede doen nemen.

Eyndelijk vertroostede ik my voornamelijk daar in, dat mijn voornemen goed was, vast wetende, dat God 't goed voornemen zegent.

Dit alzoovoor my genomen hebbende, hebbe ik dit voorschrift voor ons Kind op 't papier geworpen, dat ik aan niemand beter bevelen kan, om het, als 't tot eenige kennisse zal gekomen zijn, in handen te geven, als aan u, die macht hebt, om dese mijn uysterste wille van ons Kind in 't werk te doen stellen.

Alderlieffste, gelijk gy door Gods gebod verpligt zyt daar op te letten, alzoobidde ik u ook, zoo gy 't in zijn schuldige plicht, 't zy tegen God, 't zy tegen zijn even-naasten, naalatig of struykelen ziet, dat gy 't geenzins spaart, maar dat gy 't strengelijk kastyd naa dat het sal verdient hebben. Ende op dat u zorg minder zy, als het tot zijn Jaren sal gekomen zijn, letter wel op als het nog jong is. En als gy een voedster nemen sult om ons Kind op te voeden, let zoo veel niet op haar lighamelijke gesontheyd, als op haar deugdelijke en eerlijke ommegang. Soogy het lang buytens
huis

huys hebben wilt, als het gespeent sal zijn, kiefter eene, zoo 't mogelijk is, daar het noch sweeren noch oneerlijke woorden van leert.

Gy sult misschien denken, dat ik hier al te forgvuldig in ben: maar ik ben wel verskert, dat het u swaar vallen sal het te ontwennen, dat het van zijne geboorte aan sal geleert hebben. Gy sult veel tijds voorby laten gaan, eer gy het groot genoeg vint om het om zijn vuyle ende quade woorden te kastyden, en ondertusschen zal het zoo volmaakt in zijne onvolmaaktheyd worden, dat men het qualijk zal kunnen verbeteren. Soo 't misschien gebeurt, dat yemant, die 't liefde toedragt, het om zijne fouten kastyt, belet dattet een ander niet en beklage, dattet zijne Moeder verloren heeft.

Daar en boven, zeer Geliefde, laat ons Kind vroeg leeren. Soo 't een Soon is, ik twijffel niet, of gy zult hem onzen Heere toe-eygenen, dat hy hem in zijn Kerke diene, zoo 't hem beliest, hem door zijn genade ende barmhartigheyd tot sulken grooten werk bequaam te maken. Soo 't een Dogter is, ik hope dat mijn Moeder *Brook* haar by hare Dogters nemen zal (zoo gy 't goed vind) ende haar een selve lesse leeren.

Ik begeere dat sy, als mijn Susters, in de lesinge van Gods Woord opgevoed werde, dat sy leere schryven, en hoe men een huis bestieren moet; een Dogter heeft geen ander onderwijzinge

Aan Taurellus Jocelyn, haren Man. 15

wijzinge van doen. Want al verwondere ik my over die gene, die God groote geleertheyd medegedeeld heeft; zoo ist nogtans, dat ik zulk een geleertheyd niet en begeere in mijn Dogter, ziende dat de Vrouwen meesten tijd meer wetenschap als wijsheyd hebben, waar zy zoo veel nuttigheyd uyt trekken als een Speel-jagten van een al te grooten zeyl, waar mede het in de grond geholpen wort; Maar als de wetenschap en wijsheyd haar in een deugdelijke ende huyslijke Vrouwe laten vinden, zy is een schatkamer van alle deugden; zy is een welgerust Schip gelijk, dat zig met alle zijn zeylen helpen kan: zy is: ik schame my haar lof te verhalen: Want, Alderlieffste, al had zy alle die voordelen, zy zal niet ligter aan een Man raaken.

Ik laat u dan nog toe, een geleerde Dogter te hebben, zoo gy 't begeert, ende bid God dat hy haar een wijs ende Godvrugtig hart schenke, om haar wetenschap tot Gods naams eere, uwer vertroosting, ende haar eygen saligheyd te besteden.

Maar op wat manier dat het u believen sal haar op te voeden, ik bidde u zeer vieriglijk, dat gy tragt haar door allemiddelen een opregte en suyvere demoedigheyd te leeren: want al begeere ik zoo wel die deugt in een Zoon, als in een Dogter, en verfoeyde zoo wel de hovaardye in d'een als in d'ander; niettemin nogtans

tans vreeze ik meer dit gebrek in een Dogter: de reden is, om dat huysden ten dage, door de bedorventheyd ende verkeertheyd van dese laatste tyden, de hoovaardigheyd meer in een Dogter voor een lof-weerdige deugd word gehouden, als voor een sonde, die haar veragts waardig maakt; ja daar worden veel Ouders gevonden, die haar Kinderen heele lessen daar van doen, haar voordragende hoe nut, en hoe nootfaakelijk dat zy is, zig met zulke of diergelijke redenen behelpende, tegen de welken men, naa haar dunken, den mont niet open doen en moet. Voor alles *moet gy weten* (zeggen zy) *uyt wat huys, en van wat geslagte en afkomst gy gesproten zijt, ende dien volgens moet gy u selfs agten, want naa dat gy u zelven agten zult, zoo zal u een ander agten.* Voorts; *zoo veel als gy andere boven u agt, zoo veel beneemt gy u zelven van uw naam.* Daar veel andere diergelijke redenen bydoende

Ja dat meer is, men houd huysden ten dage die Ouders voor wijze luiden, die de hovaardy haar Kinderen wel weeten in te drukken, ende haar alzo van God tot den Duyvel leyden; En dit wort altemaal gedaan onder dit eerlijk dekzel van zig zelven te kennen. Maar ik ben al verzekert dat wie zig zelven wel kennen zal, zoo veel ellenden en gebreken in zig selven ge-
waar worden zal, dat hy qualijk redenen vin-
den

Aan Taurellus Jocelyn, haren Man. 17

den zal, waarom hy zich boven andere verheffen zal.

Alderlieffte, ik vrees zoo, dat ik u een hovaardig Kind baaren zal, dat, al hoe wel ik vast weete, dat gy zoo veel zorg daar voor dragen zult, dat het onnodig is dat men u daar toe aan porre; zoo kan ik nogtans niet naalaten uwe naarstigheyd door myne biddinge en vermaninge te vermeerderen. Deze Zonde is uyttermaten gevaarlijk; want door de listigheyd des Duyvels kruypt hy in de jonge Kinderen, onder de naam van wyf heyd en verstand: en de Ouders, haar vermaak daar in nemende, geven hem een zoet en aangenaam voedzel.

Alderlieffte, ik bidde u wederom, hebt noyt behagen in een hovaardig kind. Zedigheyd en demoedigheyd zyn de waare grondvesten van alle deugden: Laat niet toe, dat uwe dienstknechten of dienstmaagden het een andere naam geven, als het in zynen Doop ontfangen heeft, tot dat het tot zyne Jaren gekomen is, en dat het wete, hoe het zelve andere behoort te ceren en te bejegenen.

Ik bidde u, dat gy geen groote onkosten in zyn kleedinge doet, want 't dunkt my, dat het een ydele zaake, en dattet een Christen onwaardig is, zoo veel geld te besteeden om een Kind te kleeden, als genoeg is om twee of drie eerlyk te kleeden. Soo gy niet kinderen genoeg hebt om sulke onkosten te doen, *Pauper ubique*

B

jacet,

18 *Brief van Elizabetha Jocelyn,*
jacet , men vind arme luyden over al.

Alzoo dan , alderlieffte , kunt gy wel merken wat mijn begeerte is , en ik ben verzekert , zoo gy ons Kind de demoedigheyd van jongs af aan leert , dat het metter tijd met vreugde en blydschap vervullen zal.

Maar ik meyne , dat gy u nu verwondert , hoe het komt , dat ik u , (dewijl onze gedagten , en onze harten malkanderen altyd open zyn geweest) deze dingen mondeling niet hebbe willen zeggen , maar op 't papier schryven. Alderlieffte , zoo u eenige zoodanige gedagten in 't herte komen , word , ik bidde u , indagtig hoe groote smerte gy ontvingt als gy my eens alleenlijk hoorde zeggen , dat *ik misschien in mijn kraambed sterven zoude* ; en gy zult bekennen , dat al dit verhaal u uyttermaten zeer droevig en moeyelijk zoude gevallen zyn ; en gy weet , dat ik u zoo lief gehad hebbe , dat ik noyt yet hebbe willen doen of zeggen , dat u eenige gelegentheyd geven mogte om vertoornt of droevig te zyn. Daarom bidde ik u seer demoedelijk , dat gy u niet bedroeft , als gy dese weynige woorden onvoorfiens sult komen te vinden. Ik weet dat gy een Christen zyt , daarom twijffel ik niet of gy sult het lijdsame-lijk verdragen.

Doch al schryve ik u nu , als my blydelijk tot de dood bereydende , ik wanhoope nochtans van mijn leven niet , God behoudet , maar ik
bid-

Aan Taurellus Jocelyn, haren Man. 19

bidde hem dagelijx, dat het hem believe my dat te bewaren, soo 't sijn welbehagen is, en zoo het tot mijn saligheyd strecken kan.

Nochtans sal ik noyt mijn werk voor verloorren houden, soo 't God belieft my 't leven te bewaren, want het sal my gelijk een spiegel zijn, om daar in aan te merken wanneer ik al te strenge, of al te slap wesen sal.

Alderlieffste ik ben u soo wel bekent, dat ik niet van nooden hebbe, u mijn swakheyt met vele woorden te kennen te geven, ik hebbe dese overdenkinge overhoop en onordentlijk geschreven; want gy weet hoedanig de swakheyt van mijn memory is, mijn onwetenheyt is u kennelijk, en hoe my ontbreekt al wat noodig is om wel en ordentlijk te schryven, en soo misschien de oprechte genegentheyt en liefde, die wy malkanderen toe dragen u soo geblindhokt hadde, om mijn swakheyt niet te zien, ik beken nu vryelijk mijn onwetenheyt; en al bekenne ikse niet, dit tegenwoordig werk nogtans false genoeg ontdecken; ik sende het nogtans aan niemant anders, als aan mijn lieffste Man, en aan mijn lieffste Kind, hopende dat het haar geensins onnut zijn sal.

Alsoo beveele ik u, en alle die gene, die u toehooren, in de bescherminge Gods onses Hemelschen Vaders, en bid hem uyt alle mijn kragten, dat hy u van alle gevaar bewaare, vertrooste in uwe droefheyt, en u na dit leven

20 *Brief van Elizebetha Jocelyn;*
een erfgenaam maake van zijn welgelukfalige
onsterfelijkheyd. Hier een eynde maakende
van schryven, zal ik ceuwiglijk zijn,

Mijn Heer,

*Uwe aller-demoedigste, en aller-
genegenste Dienaresse ende
Huysvrouw.*

Elizabetha Jocelyn.

Uy-

Uyterste wille

Van een

MOEDER

Aan haar toekomende

KIND.

Al zoo ik den Heere een langen tijd zeer vieriglyk gebeden hadde, dat hy my eener zyner kinderen Moeder maken zoude, en als de tyd voor handen was, op welke ik geloofde dat hy besloten hadde my dat te geven, hebbe ik begonnen by my zelven te over-leggen; Ten eersten, waarom ik u zoo ernstiglyk van den Heere gebeden hadde; En daarna, bevonden hebbende dat het maar was om u gelukkig te maaken, hoe ik die geluksaligheyd voor u zoude kunnen verkrygen. Ik weet wel, dat het niet gelegen is in eere, of rijkdommen, in sterkte des lichaams, of groot getal van vrienden, (hoewel dit alles een groote zeegen is.) En daarom

B 3

zoude

zoude ik om u te vergeefs gebeden hebben, zoo myn oogmerk was geweest, u een erfgenaam te maaken van myn wereldsche goederen; neen, ik hebbe u noyt een zoo kleynen erfdeel toe-gewenscht als de gantsche Wereld, en ik zoude God noyt om u gebeden hebben, wel wetende, dat ik groote smerten om uwent wille zoude moeten verdragen en uytstaan, zoo ik maar gedagt hadde om u groote goederen in deze Wereld naa te laten; welke hoewel zy u heden rijk maaken, zullen dan nog niet beletten, dat gy morgen arm, en een bedelaar word; Ik hebbe u noyt gewenscht te hebben, om de genoegelykheyd die ik met u, in uwe kintsheyd, zoude mogen genieten, wel wetende, dat alle de genoeglijkheden, die een Moeder scheppen kan in een Kindeken, anders niet zyn, dan een weynig Honig met veel Gal vermengt. Maar de waare en eenige oorzaak, waarom ik zoo dikwils om uwent wille myne knien voor God gebogen hebbe, is deze geweest, op dat ik Moeder wezen zoude van een Kind, dat met my, op een dag, erfgenaam zy des eeuwigen levens.

Daarom bidde ik God zeer demoedelijk, dat hy u genade en barmhertigheyd bewijze, een heylig en Godsalig hart u gevende, op dat gy micken moogt, in alle uwe woorden en werken, tot het oogmerk uwer geboorte.

Zoo gy een Zoone zyt, en zoo't God belieft
u zija

u zijn genade mildelijk te schenken, ik begeere dat gy hem in zijn Kerke dient.

't Is wel waar, dat dit ampt heden ten dage van de Wereldsche Menschen veragt word, die meynen dat het maar arme en behoeftige luyden hare Kinderen betaamt; maar ik bidde u in den naam onzes Heeren, en word niet naalstig om dit ydel en valsch voorgeven, maar versterkt u, denkende, hoe waardig het gewin van een ziele by God is, en gy zult zien hoe groot en eerlijk het ampt is van een dienaar te zyn des levenden Gods.

Soo 't hem beliest uw hart door zijn H. Geest te bewegen, zoo zal het branden van yver en begeerte om hem in zijn Kerke te dienen. God wil uwe lippen ontsluyten, op dat gy de eere zyns naams verkondigen, en zyne wonderheden rugtbaar maken meugt.

Indien ik wijs en bequaam genoeg was tot schrijven, ik zoude myn penne besteden, om u de gelukzalige staat van alle die opregte en getrouwe dienaars Gods voor oogen te stellen: en al kan ik het niet doen, zoo moet ik nogtans openbaarlijk zeggen, dat zy de beste en gelukzaligste stand hebben, die onder de Menschen kan wezen. Sy bedienen het ampt, dat onzen Heere Iesus zelve bediend heeft, daarom zijn zy zijne waare naavolgers; zy zijn Gefanten Gods, die een Koning is aller Koningen, en een Heer aller Heeren, gefonden tot

de Menschen, om haar zijnen wille, wat haar zaligheyd aangaat, te verkondigen; zy zyn vrienden Gods, en arbeiden in zyn Wyn-gaart; hy bemindze, zoo dat hy haar veel wenschappen en kennisse mede deeld. Word dan haerder een, en laat niet toe, dat de veragtinge der boozen u daar van afkeerig maake. God heeft u veel goederen gegeven, zoo dat gy geenzins uwe studien zult behoeven te staaken, zoekende waar van gy leven meugt; gelijk de Israëlitzen haar werk staaken moesten doe zy stroo zогten. Zoo gy niet te vreden zyt met 't gene dat gy hebt, gy zult noyt te vreden zyn al had gy nog meer. God beware u van gierigheyd.

Ik begeere dan, dat gy, u begeevende om de Kerke Gods te dienen', noyt zoekt uyt dat getal te zyn, die groote inkomsten genieten (hoewel ik haar eere en ontzie, na dat zy verdienen.) Want ik wilde gaarne, dat gy een zoo getrouw dienaar Gods waart, dat gy boven de eere Gods, en der Menschen zaligheyd, anders niet zogte voor u als het eeuwige leven.

Maar gelijkik begeere, dat gy deze zaken niet zoekt, alzo wil ik ook dat gy wel toe ziet, dat gy niet veragt de zegen Gods, maar ontfangt met dankbaarheyd het gene dat God believen zal u te schenken: zyt een goed uyt-deel-

Aen haar toekomende Kind. 25

deelder der weldaden Gods, uwe hand altijd
reykende aan alle arme en nooddruftige men-
schen.

*Die zig des Arme ontfermt leent den
H E E R E : en hy zal hem zijn
weldaad vergelden. Proter. 19: 17.*

*En vergeet de weldadigheyd ende der
mededeelzaamheyd niet : want aan
zoodanige Offerhanden heeft God een
welbehagen. Hebr. 13: 16.*

A 5

Eens

Eens vrekken lust word nooit geboet
 Door Rijke Schat, nog overvloed:
 Maar 't hert, met weinig vergenoegt,
 Stelt zig te vrêen zoo God het voegt.

I Timoth: VI. 8. *Maar als wy voedsel en dekfel
 hebben, wy sullen daar mede vergenoegt zijn.
 9. doch die rijk willen worden, vallen in verfoekin-
 ge en [in] den strik, &c.*

Aan

Aan de Gierigaarts.

O Gretig ſchepfel, dat uw zinnen
 Op ſchat en Rijkdom hebt geſteit,
 En woelt, en wroet, om ſteeds te winnen
 Een overvloed van nietig geld;
 Kom herwaarts, open eens uw oogen,
 En laatzte hier te weiden gaan,
 Zie de ydelheid van al uw poogen
 Met eigen verw geteekent ſtaan,
 En beter wegen voor u oopen,
 Om regte Schatten op te hoopen.

De Goud-zugt, hoog van u gepreezen,
 Maar uitgeteert en ongezien,
 Doet in 't gelaat de vrugten leezen,
 Dieze aan haar Minnaars komt te biên;
 Daarze, afgemat van ſtaêge zorgen,
 Zig pijnt en arbeid, zonder ruſt,
 In 't opgaan van den vroegen morgen
 Tot aan den avond, om met luſt,
 Door geene ſchatten te verzaaden,
 Als in een zee van geld te baaden.

Wat

Wat baat haar loopen, jaagen, draaven,
Zoo lang haar lust geen paalen kent?
Daar al haar rijkdom, als begraven,
Tot regt gebruik nooit aangewent,
Een aas verstrekt voor roest en motten,
Een voordeel, daar de dief op loert,
En steld het hert der vrekke zotten,
By nacht en dag van angst vervoert
Om schat- en geldkist te bewaaren,
Ten doel van allerley gevaaren.

Nog kanze haren togt niet breeken;
De Gelddorft, nimmer uitgeweert,
Voelt steeds haar brand zoo veel ontsteken,
Als 't oog de goudklomp ziet vermeert:
Geen oly ooit de vlam verdoofde;
Zoo groeit de waterzugt, en zwelt,
Door 't nat, waar in zy zig beloofde
Den gloed te blussen, die haar quelt:
Hoe meerder vogt in 't lijf gedronken,
Hoe sterker blaasbalg voor die vonken.

En

En kan die plaag u nog bekooren?

Veroveren uw hert en zin,

Om in het slijk zoo dwaas te smooren?

Neen, neen, u voegt een beter min:

Zie Vergenoegzaamheid, te kennen

Aan zonnestraal en rein gewaad,

Die 't hert tot nooddrift leert gewinnen,

Belacchen met een bly gelaat

De onnutte zorg, en wreede plaagen,

Die 't gierig hert onendig knaagen.

Haar hert, met 's Hemels gunst te vreedden,

Voed eene zorg, en anders niet,

Haar goed, haar gaven te besteedden

Tot zulk gebruik, als God gebied.

Dus schroomtze niet, van mededoogen

Om 's naastens ongeval en nood

In 't binnenst van de ziel bewoogen,

Een milden hooren in de schoot

Des Armen blijdelijk te ontladen,

Om hungerigen te verzaaden.

Zoo

Zoo zoekt, zoo gaartze regte schatten,
Den wereldlingen onbekent,
Waar op nooit ondergang kan vatten,
Die nimmer dief nog roover schent:
Zoo wordze God gelijk op aarde,
Die, Heer van 't alvernoegend goed,
De schepsels, die zijn almagt baarde,
Stâeg zegent van zijn overvloed:
Zoo leeftze in rijkdom meer verheeven,
Dan de allerrijkste, die'er leven.

Minder

Minder zoude ik niet hebben mogen doen, dan u nu van deze dingen te vermanen, zoo 't misschien God beliest my de gelegentheyd te benemen, dat ik u spreken mag.

Maar zoo gy een Dogter zijt, misschien zult gy denken, dat deze mijnen arbejd verlooren is. Denkt dat niet mijn Kind, maar leeft dit, en gy zult er een getuigenisse en bewijs van mijn zorg en genegentheyd t'uwaaards in vinden: uwe zaligheyd is my zoo waard, als of gy een zoone waart, en mijn vreeze des te grooter.

Gyzult, 't kan wezen, vreemt vinden (als gy tot eenige kennisse zult gekomen zijn) te ontfangen dit voorschrift van een Moeder, die van u in de kraam gestorven is: maar als gy zien zult dat de menschen Landen koopen, Schatten en Rijkdommen vergaderen voor haar toekomende Kinderen, zoo zult gy u niet verwonderen, dat ik zo zorgvuldig ben voor uwe zaligheyd, die een zoo groot en eeuwig erfdeel is; en dewyle ik niet en weet, of my de Heere de tijd verleenen zal, ut'onderwijzen als gy tot u Jaren zult gekomen zyn, berisp my niet dat ik u te vooren schryve. Wie zoude my niet beschuldigen, zoo ik my onagtsaam toonde over uw Lighaam dat ik drage? Voorwaar
uwe

uwe Ziele is een veel grooter zorgē waardig, daarom zal ik tot den eynde mijns levens toe, zoo wel in 't een als in 't ander mijn beste doen.

Dog yemand zal zig mogen verwonderen, dat ik u zoo schrijve, aangezien datter zoo vele schoone boeken zijn, waar van de minste leeringe beter is dan alle mijne overdenkingen. Ik bekennet; maar mijn ontschuldige is, dat ik voor de wereld niet schrijf, maar voor mijn eygen Kind, dat misschien meer nuttigheyd zuygen zal uyt dese eenvoudige onderwijfinge, hem van eene overledene Moeder nagelaten, die hem altijd niet en kan oft loven, oft berispen naa sijne verdiensten; als uyt de beste schriften der geleerdste Mannen die daar zijn.

Als ik dese dingen overweeg, nog de kennisse van mijn swakheyd, nog de vreesse (of misschien dit Boexken in 't licht ging, eenige schande mijn grafaandoen soude) hebben myne handen niet kunnen beletten te schryven, om dat ik uwe zaligheyd begeere te bevorderen.

Hierom myn lieve Kind, leest hier in myn liefde en myn genegentheyd; en soo 't God beliest my van u te scheyden, zyt dese mijne onderwyfingen gehoorfaam, als gy verpligt zyt my zelven te gehoorfamen; ik hebse uyt de H. Schriftuur geleert, ik bidde God, dat sy u mogen nut en voorderyk zyn.

I. Het eerste gebod, dat ik u geve, hebbe ik

ik van Sa
vers i. r
uren Sib
goed be
een Kin
de reuk
gedoog
nog ju
Schepp
de Duy
zal u be
ten, d
wedert
nig en
uwen
merk
gen he
doe g
hande
vange
doods
uyt
zyn
eun
G
heyd
of un
zgge

ik van Salomon geleert, die op 't 12 Cap.
vers 1. van zyn Predikerzeyt, *Gedenkt aan
uwen Schepper in de dagen uwer Jeugt.* 't Is een
goed begin, en een seer bequame lesse voor
een Kind. Want gelykerwys een nieuw vat
de reuk lang bewaart, waar mee het eerst in-
gedoopt is geweest; alsoo ook, indien gy,
nog jong zynde, begint te denken aan uwen
Schepper, eer de Wereld, het Vleesch, en
de Duyvel, u in heur magt hebben, God
zal u beminnen, en zyn H. Geest over u stor-
ten, dewelke in u wonen, en uwe vyanden
wederstaan sal, niet toelatende, dat sy u ee-
nig ongelyk aandoen: daarom gedenkt aan
uwen Schepper in uwe jonkheyd, en aan-
merkt de weldaden, die gy van hem ontfan-
gen hebt, te weten, dat hy u geschapen heeft
doe gy niet waart; verlost, doe gy in de
handen des Satans vervallen waart, en ge-
vangen laagt in de diepste gevangenisse des
doods, en der eeuwige verdoemenisse; en
uyt zijn loutere genade en barmhertigheyd,
zyn H. Geest gegeven, de welke u tot het
eeuwige leven bereyt en heylig maakt.

Gy foud niet kunnen begrijpen de groot-
heyd van die genade, en van die weldaden,
of uwe ziele sal dese woorden, uytberstende,
zeggen: *Wat sal ik doen? en hoe sal ik alle de*

C

wel-

weldaden van een zoo genadigen God vergelden? Ik zal hem voordragen de heele magt van mijn Lighaam, en van mijn Ziele, ik zal hem mijn eerste gedagten toe-eygenen, en de eerste vruchten mijner jonkheyd op-offeren. Ik zal my voor hem nederleggen in 't bloeyen mijner dagen; en al quam ik tot zulken ouderdom, dat ik mijne knien niet meer buygen kost, nog mijne handen opheffen, wan wegen myne swakheyd, zoo zal nogtans mijn hart dag en nacht zijne goetheyd indagtig zijn, ende mijn tonge zijn groote en wonderlijke werken verkondigen.

Als gy alsoo overleyt sult hebben de ontallijke weldaden Gods, zoo zult gy hem dienen, bestedende al uwe gedachten, woorden en werken, tot zijn eere, en een vast verbond met uwe Ziele maken, dat gy u leven lang volherden, en uwe dagen in zijn dienste eyndigen sult.

Maar op dat gy uwe schuldige pligt beter meugt nakomen, ik beveelen bidde u wel te letten op de volgende leeringen, die u onderwijfen zullen, hoe gy al u leven tot Gods eere besteden moet. Als gy dit in 't werk zult gcstelt hebben, zoo zal God al uw voorneemen voorspoedelijk zegenen.

II. Soo haast als gy wakker zult zijn, let wel op uzelfen, en ziet wel toe, dat gy geen ydele,

ydele, veel min quade gedagten in uw herfenen huysveft, dewelke u zouden beletten, dat gy u morgen-offerhanden niet doet. Daar en tegen laat uwe eerfte gedagten befig zijn in de overdenkinge der weldaden Gods, des listigheys en boofheyds des Duyvels, en van u eygene fwakheyd.

Gy fult uwe zwakheyd klaar zien, zoo gy overlegt, dat uwe oogen een weynig te vooren geflooten zijnde, en uwe kragten u voor een wijl begeven hebbende, een Mug of een Vloo, zig zoude hebben konnen met uw bloed verzaden.

De listigheyd en boofheyd des Duyvels blijkt immer zoo klaar; want op die tijt blijft hy by u, om alle goede bewegingen uyt uw harte te roepen, en andere, die uwe zinnen aangenermer zijn, in te geven; ja zelfs om u den dienft Gods te doen uytstellen, al was het maar om een weynig tijds: versterkt u tegen die verzoeking: want ik verfekere u, dat, zoo gy uwe gebeden een half uurtjen alleen uytstelt, de tijt gekomen zijnde, zult gy u minder bereyt, en uw harte trager en onluftiger vinden tot de aanroepinge van Gods naam, als te vooren. Daar en tegen, zoo gy uwe gedagten tot de gebeden aanlegt, al zijt gy daar toe

C 2

nog

nog niet wel bereyt; God nogtans, die de begeerten uwes harten kent, sal u verligten, en bereyden, selfs als gy 't in 't werk niet sult kunnen stellen. Doet dat, en gy sult een groote vertroosting genieten. Daarom moet gy wel toezien dat de Duyvel u niet bedriege; want gy ziet dat zijne boofheyd groot is. Hy zoekt u van de tegenwoordige en toekomstige gelukzaligheid te berooven. Zijt versekeret dat gy geen waare vreugt oyt smaaken zult in de aardsche genoeglijkheden, zoo gy de Hemelsche niet en zoekt.

Alfoo dan overleyt hebbende het bedrog en boofheyd des Satans, als mede uwe eygen swakheyd: hoe meynt gy, dat gy zijne strikken ontkomen zijt, doe gy van den slaap bevangen waart? Meynt gy, dat hy u zijn lagen niet en leyd dan als gy waakt? Neen, bedriegt u zelve niet, zijn aard is zulx, en de haat, die hy u toedraagt, is zoo groot, dat hy uw Lichaam, doe gy sliapt, zoude verscheurt hebben, en uwe Ziele in den Helle gebragt, zoo 't hem mogelijk was geweest. Och? hy konde het een zoo wel als 't ander doen, uwe kragt was al te kleyn om hem te wederstaan: Bekent dan, dat de magt Gods u bewaart, en dat gy leeft niet door uwe kragt, maar door zijn loutere genade. Daarom
dan

dan neemt vastelijk voor, hem altyd naar uw beste vermogen te dienen, en den Duyvel, mitszyne genade, 'thoof kloekmoedelyk te bieden, en alle zyne verzoeking te wederstaan.

Pfalm. 4: 9. *Ik zal in vrede t'zamen nederliggen en slapen: want gy, ó HEERE, alleen, zult my doen zeker woonen.*

Pfalm 121: 4. *Ziet, de bewaarder Israëls en zal niet Sluymen nog slapen.*

5. *De HEERE is uw' bewaarder, de HEERE is uwe schaduwe, aan uwe regterhand.*

6. *De Zonne en zal u's daags niet steken, nog de Mane des nagts.*

. *De HEERE zal u bewaren van alle quaad: uwe ziele zal hy bewaren:*

8. *De HEERE zal uwen uytgank en uwen ingank bewaren, van nu aan tot in der eeuwigheyd.*

38 *Uyterste wille van een Moeder*

Geen ramp, geen quaad genaakt
Den Mens, dien God bewaakt.

*Pf. XXXIV. 8. De Engel des HEEREN
legert zig rontom de gene, die hem vreesen, ende
ruktse uyt.*

Hoe

Hoe de Vroome in hun slaap van God bewaart worden.

*Stem: Een Koopman, die het eêlgesteent &c.
Of: indien de hoop, en 't vuurige verlan-
gen. &c.*

1. **D**E nare nacht heeft alles overtoogen
Met duifternis, elk schepsel fluit
zyn oogen;
Het matte lyf, van diepe slaap verkragt,
Leid zig ter neër, onkundig, zonder magt:
2. 't Vermoeide hert ontflaat zig van de
zorgen,
Waar door 't by dag zig pynde, van den
morgen
Tot 's avonds laat, en denkt om ramp,
nog leed,
Nog noodig werk, van God hem aanbe-
steed.

C 4

3. In

40 *Hoe de vroome in hun slaap*

3. In deze rust, endroeve duifterniffen,
Weet Zatans list op 't yverigft te viffen;
Daar 't alles slaapt, daar waakt hy aller-
meest,
Om 't Helse zaad te ftrooien in de geeft.

4. Dan gaat hy om, en ziet aan alle kanten
Op voordeel uit, met duifent lyftrouwanten,
Gelyk een leeuw, van honger aangevoert,
Op verffen roof door nare wouden loert.

5. Dan gaat hy om, en, vind hy maar een
oopen,
Straks word de Ziel van boos vergif bekroo-
pen,
Van quaden droom, of eenig fchaad'lijk
beeld,
Dat in 't gemoed een luft tot zonde teelt.

6. Hoe

6. Hoe zal de Ziel die laagen best ontspringen!
Hoe zonder smet dat groot gevaar ontwringen!

Helaas! haar kragt moet buigen voor 't geweld,

Zoo sterker hand de hel geen paalen stelt.

7. Hier is Gods geest, of een der Hemelbooden

Tot wagter voor den swakken Mens van nooden;

Een dapper held, die 's Duivels list en magt
Kan tegenstaan met Goddelijke kragt.

8. O groote gunst! de Seráfyn staat vaardig
Op Gods bevel, om 't herte, dat zig waardig
Dier goedheid draagt, zyn dagen wel be-
steed,

Te veiligen by nacht voor alle leed.

9. God-

42 *Hoe de vrome in hun slaap*

9. Godvrugte Ziel, dus kond gy veilig
slaapen,

Gods Englewagt staat voor u in de waapen,
Hun zorge is u een diamante schild,
Waar op vergeefs de hel zijn pylen spilt.

10. Geen list, hoe schalk, kan zulk een hert
bekruipen;

Geen schaad'lijk gift ten boezem binnen flui-
pen:

Hoe de afgrond ook na uw verderf mag
staan,

Godstrouwe hulp doet al zyn werk ver-
gaan.

11. Hier hebt gy stof om 's Hemels roem te
zingen,

Die u zoo mild komt met zyn gunst omrin-
gen,

Zoo vaderlijk beschaduwet en beschut,
Uw val verhoed, en alle rampen stut.

12. Een

12. Een eenig werk blijft uwe zorg bevoelen,
Nooit agteloos van 's levens pad te doolen,
Zelf onvermoeit, in 's Werelds donkre
nacht,
Voor hels bedrog te passen op de wagt.

13. Zooblyft gy staan, als 't alles moet ver-
dwynen,
Als Zon en Maan ten einde zyn van schynen,
Van al 't gevaar in eeuwigheid bevryd,
In zuiv're deugd, onendelyk verblyd.

Daar

Daar naa wakker geworden zynde, dankt God voor alle die weldaden, (want God heeft geen behagen in slaperige gebeden) en bid hem, dat het hem believe, u die altyd te willen verleenen. Gy zult u met deze woorden behelpen, zoo gy geen ander vind, die uwe gedagten beter uytdruken.

Almogende God, barmhertige Hemelsche Vader, genadig van den beginne, en barmhertig tot den eynde des Werelds Ik dank u voor uwe grootegunste en weldaden, die gy my myn leven lang bewezen hebt, en voornaamlijk, dat gy my (naar uwe groote goedigheyd) de voorgaande nacht voor alle gevaar en onheil, zoo wel des Lighaams als der Ziele bewaart en behouden hebt. Ik bidde u, alderbarmhertigste Vader, dat gy my dezen dag, en alle de dagen mijns levens in uwe Vaderlijke bewaaringe en bescherminge op neemt, en bevreyt van alle die dingen, die my na Ziel of Lighaam zouden hinderlijk of schadelijk zijn. Doet my die genade, dat ik in alle myne gedagten, woorden, en werken anders niet zoeke, als uwes naams eere, en myn eygen zaligheyd; en dat ik voortaan alzo in uwe vreesse leve, dat ik in uwe genade ontslapen mag, en alsoo na dit leven, een erfgenaam zijn des eeuwigen levens, door Jesus Christus

onzen Heere en Zaligmaker, Amen.

III. Als gy God aldus in uwe Ziele zult hebben laten komen, zoo wagt u wel, dat gy zulk een grooten gast niet vertoornt. Merkte eens aan; als een groot Heer met eerbiedigheyd van den Huys-heer ontfangen word, hoe de Dienaars haar benaarftigen, wat onthalinge men hem doet, en hoe hem yder een betoont dat hy welkom is. Denkt dan, ô Ziel, hoe gy dien levendigen God onthalen moet, als hy u die eere aandoet, dat hy in u komt herbergen: zijt neerftig, en wagt u voor al, dat gy hem niet opfette-lyk vertoornt: anders foud gy qualyk vergevinge konnen verkrygen van de zonden, die gy uyt boof heyd foud begaan hebben: ja zelfs, zo wanneer gy uyt fwakheyd tegens hem gezondigt hebt, zoekt hem haaft door bekeeringe, en gy zult hem vinden; want zyne genade is zoo groot, dat hy nog een tyd lang blyft naa de begaane zonde, wagtende of gy u bekeeren zult: maar zoo gy u niet en haaft; de Duyvel, die anders niet en zoekt als uw verderf, zal u aanbrenge, en fig verblyden over uwe boofheyd; en God fal u verlaaten, toorniger zijnde om uwe onagtfaamheyds wille, of veel meer om de ver-
ag-

agtinge zijner genade, als om uw eerste overtredinge. Loopt dan haastelijk, en werpt u met alle demoedigheyd voor den Throon zyner barmhertigheyd: en meynt niet dat eenige fonde kleyn is. Dat het lid, wat het voor een mag zyn, dat u tot zonde gedient heeft, u ook voornamelijk tot boetvaardigheyd gedye. Soo uw ooge u tot hovaardigheyd, ligtvaardigheyd, oft eenige foodanige zonde gebragt heeft, laat hem in ti anen smelten om uw misdaat te wasschen, en u met God te versoenen: zoo uw tonge gezondigt heeft, 'tzy tegen God, of tegen u naasten, laat haar met schaamte en smerte in 't bysonder belijden 't gene sy zonder schaamte openlijk uytgesproken heeft. Leert, mijn Kind, beschaamt te wezen om der zonden wille, maar als gy die begaan hebt, meynt niet, dat gy die voor God sult mogen bedekken, dan door boetvaardigheyd. Daar is geen ander raad, dan dese, om genade en barmhertigheyd te verkrijgen, of dat onze zonden bedekke, en begrave in de kostelijke en dierbaare dood van onsen Heere Jesus Christus.

Ziet wel toe, dat gy uwe bekeeringe niet uyt steld, maar gaat haastelijk, en alleen, knielt u voor hem, heft uwe handen op naden

den Hemel, slaat uw borst, en meet uwe tranen naa de grootheyd uwer zonden, en God zal uwe gebeden geensins in de wind slaan, als gy uwe harte alzoo zult verdemoedigt hebben. En hoewel hy u sijn aangesigt voor een tijd verbergt, en u als te vergeefs laat bidden; zoo zal hy eyndelijk nogtans medelijden met u hebben. Leert dan van Jacob met God te worstelen, en segt met een yverig harte, *Ik sal u niet laten gaan, ten zy dat gy my zegent.* En onse Heere zeyd, dat *het Koninkryk der hemelen geweld aangedaan word, en dat de geweldigers nemen het selve met geweld in.*

IV. Zoo ziet gy, datmen in den Hemel met traagheyd niet en komt, maar met naaftigheyd, daarom vliet die fonde, en doet, al wat gy doet, met yver en vaardigheyd. Schaamt u over de luyigheyd, voor zoo veel gy een mensche zyt, en vliet van dien, om dat gy een Christen zyt: zyt verskert, dat de Duyvel noyt sijn verfoeking beter in't werk stelt, als wanneer hem een luy mensche ontmoet, die geensins arbeyd, of hem soekt te wederstaan. Salomon belooft de luyarts geen ander erfdeel, als de armoede, want God haat de luyigheyd.

Uit

Uit traagheid, slaaperig van aart,
Word niet dan schade en ramp gebaart.

*Prov: 6: 9. Hoe lange sult gy, luygart, neder-
liggen wanneer sult gy van urwen slaap op staan?*

*10. Een weynig slaapens, Een weynig sluyme-
rens, Een weynig hantvourwens al nederliggende:*

11. Soo sal uwe Armoede u overkomen &c.

Te-

Traagheid, de Bron van alle onheilen.

Stem: O Kersnacht, schoonder &c.

2. **G**een schadelijker zonde op aarde,
Geen quaad, dat grooter onheil
baarde,

Als trage en vuige ledigheid,
Die, zig vergetende in de pluimen,
Doed alle zorg het herte ruimen,
En viert van allen arrebeid.

2. Wat vrugt kan zulk een wortel draagen,
Dan spade rouw, en bitter klaagen,
In droevige armoede en gebrek?
Maar ach! het sluymmerig geweten,
Te dwaas verwaarlooft, en vergeeten,
Krijgt grooter schade, en snooder vlek.

3. 't Verzuimde land geeft nimmer kooren,
Maar niet dan distelen en dooren;

D

Geen

Geen huis, hoe vast het schijnt gebouwt,
 Hoe schoon, hoe ciere lyk te brallen,
 Dat niet in 't korte moet vervallen,
 Zoo niemand daar de hand aan houwt.

4. Die tegen stroom zoekt op te vaaren,
 Word afgedreven door de baaren,
 Zoo niet gestaêg de riemen gaan;
 Zoo word de Geest, tot rust begeven,
 Allenskens agterwaarts gedreven,
 Te rug gevoert van 's levens paên.

5. De doffe Ziel, van slaap bekroopen,
 Stelt agteloos den ingang oopen
 Voor Zatan's list, die op haar past;
 Die sluipt'er ongevoelig binnen,
 Die maakt zig Meester van de zinnen,
 En stelt terstond zijn zetel vast.

6. Dan strooit hy fluks, verheugt en wakker
 Vergiftig zaad in 's herten akker,
 Dat spreid zig onbelemmert voort,
 En teelt in 't kort een oogst van struiken,
 Die

Die 's Deugds gewas doed onderduiken,
En al haar vrugt in 't end versmoort.

7. Dus ziet me in de overwonne Zielen
Eerlang een nest van Monsters krielen,
Van slangespog gequeekt, gevoed;
Gelijk in vuile modderpoelen
Ontelb're wangedrogten woelen,
Van wreeden aart, vol giftig bloed.

8. Zoo is de vrugt van agteloosheid
Een aantelt van ontaarde boosheid,
Vermindering van deugd en goed.
Maar snoode vrugt, die eens in 't ende,
Gevolgt van jammer en elende,
Te wrangen smaak geeft aan 't gemoed.

9. Laat dan, ô Mens, u nooit geluften,
Zoo dwaas, zoo traagelyk te rusten,
Stap onvermoeit, stap rustig voort:
Door arbeid word het loon verkregen,
Door wakkre vlyt op 's levens wegen
Dringt ook de Ziel door de enge Poozt.

Wy hebben daar een schoon voorbeeld van in de vijf dwaze Maagden, en in den onnutten knecht, Matth. 25. De Heere wilde niet de eerste kennen, en nam het Talent van den anderen, die met de twee schandelijke teekenen gebrantmerkt was, te weten, boosheyd en luyigheyd.

Wat ellendiger staat kan men hier denken, als de staat van een luy mensche, dien God haat, mits hy tot sijn dienst onbequaam is, en van de menschen veragt word, om zijn uitermaten groote armoede. Daarom ziet wel toe in uwe jonkheid, dat gy in luyigheid niet vervalt; maar zoo haast als gy God zult gebeden hebben, bereid u om op te staan, en opstaande, dankt God met dese woorden. *Ik staa op in uwe naam Heere Jesus, die my met de Vader en den H. Geest geschapen, en door uw kostelijk bloed verlost hebt. Ik bidde u bewaard my desen dag van alle quaalen, beschermt my door uw genade, en leid my in alle waardigheid en heiligheid, op dat ik naa dit tydelijke leven, het eeuwige door uw dood en lyden verkrygen mag, Amen.*

V. Gy zult zoo haast de strikken van de luyigheid niet ontkomen zijn, of de ho-
vaar-

vandigh
haar beft
heid van
veik, da
dye zyn
als die
nogtar
voor,
meer te
niet wo
God z
heeft,
gevoe
niet z
zonne
lyxne
En ha
niet a
des lig
de rec
anden
hebb
zichte
verat
moge
en m
wijze
wy w

vaardigheid zal u zoeken te betrappen, en haar beste doen, om u eenige ligtvaardigheid van kleedinge in te geven. En al geloove ik, datter verscheiden soorten van hovaardye zyn, die de ziele veel gevaarlijker zijn, als die in de kleederen bestaat, zoo is zy nogtans vol perykels; en ik houde het daarvoor, dat zy de dwaasheid van een mensch meer ten toon steld, als eenige andere. Ist niet wonder, dat de mensche, aan welken God zulk een schoone gedaante gegeven heeft, wiens lighaam van zoo veel en wel gevoegde deelen by een geset is, hem (dit niet tegenstaande) zoo mismaakt met een zotte wijze van kleederen, datmen diergelyx niet en vint onder alle de werken Gods? En hoe wel de menschen haar malkanderen niet altyd gelijken, wat de gestaltenisse des lighaams aangaat; zoo ist nogtans, wat de redelijke ziele aangaat, dat de eene den anderen gelijk is. Maar ik vreeze, dat die liefhebbers van nieuwe snoffen haar redelijke ziele in een hovaardige en onredelijke zullen verandert hebben. Hoe soude het anders mogelijk zijn, dat zy zig zoo veranderen en mismaaken met die nieuwe en spottelijke wijze van kleederen? Met waarheid mogen wy wel zeggen, dat die menschen de andere

ongelijk zijn. En ik meine, dat die wat wijzer zijn, haar nooit zullen naavolgen. Want wie zoude haar willen gelijk zijn? Hierom mijn lieve Kind, 'tzy dat gy een Zone of een Dogter zijt, ik begeere, dat gy de ydelheid vliet en vermijd. Zoo gy een Dogter zyt, ik beken, dat dese last u swaarder vallen zal, mits gy zult swakker zyn, en dat gy meer aanvegtinge sult moeten uitstaan. Want gy zult misschien andere zien, die gy nog zoo ryk, nog van zoo grooten huis zult meinen te zijn, als gy zijt, en die nogtans kostelijker wezen zullen in haar kleederen als gy: En haar ziende, zoo zal het ligtelijk geschieden, dat gy ten minsten begeeren zult neffens haar te Kerke te gaan; zoo het u niet lust haar in kostelijkheid te boven te gaan. Maar geloof my, en word gedagtig aan 't gene ik u zeggen zal, *Het einde van alle die ydelheden is bitterder als gal.*

Als gy tot eenige jaren zult gekomen zijn, en denken aan de tijd, dien gy zoo kwalijk zult aangeleit hebben, anders niet geleert hebbende als u op te tooyen, en mooy te maken: en als gy zien zult, dat ten minsten de helft van uwe dagen, ja misschien al uwe leven alree doorgebracht is, wat een hartzeer zal u overkomen, ziende dat gy anders niet
en

en kunt maayen van al dat gy gezaayt zult hebben, als leetwezen? Dan zult gy d'eene dwaasheid beschuldigen, dat zy een andere gebaart heeft. Want zoo gy onderzoekt wat de oorzake zy van die ellende, gy zult vinden dat uw verdorvene wille de eerste en voornaamste oorzaake daar van is. Dan zult gy met droefheid bekennen, dat, zoo gy God gedient had, doe gy uwe ydele begeerte diende, gy zoud nu met hem en met uw eigen gewiste vrede hebben. *De God der barmhertigheden verleene u zijne genade, op dat gy hem in uwe jonkheyd dienen meugt.*

Velt geen' quaad oordeel over my, ende zegt niet, Mijn Moeder is al te streng geweest, want ik ben 't niet. Ik late u toe de wijze te volgen, als zy goeden eerlijk is: maar ik wil niet hebben, dat zy van u beginne, of dat gy ze volgt, eer zy gemeen is. Dat zoo zijnde, ik belet u niet de gemeene fleur te volgen, anders zoude men gelooven, dat gy meer halssterrigheid als wijsheid had.

Maar met een woord, al wat ik van u begeere, is, dat gy uw harte geensins tot eenige van deze zotternyen begeeft, en dat gy altoos eerbare zedigheit in uwe kleederen

volgt. Dit doende zult gy van alle eerlijke luyden ge-eert en geprezen worden.

Daar en boven gedenkt nog eens hoe veel uren dat gy's daags tot den dienst Gods befteden moet; zo gyze in ydelheden doorbrenghet en zult gy hem noyt reekenschap daar van konnen geven. Indien gy poogt wel te doen, God zal uwe wille voor de daad houden: maar daar en tegen, zoo gy den morgenftond in deze ydelheden verquift, gy zult noit Gode reekenschap van uw tijd geven, en hy zal u zoo straffen en quellen, dat gy zult ellendig zijn. *God geve u zijn genade, om deze ydelheden te mogen vlieden.*

Maar og! dit is maar een slag van hovaardie, en zoo verre ift van daar, dat menze verfoeying waardig agte in een eerlijke Dogter, dat (zoo de tijd dit niet belet, eer gy tot uw Jaren komt) gy zult meer hooren prijzen een hovaardige (mits dat het heden-daags een eer-tytel is) als een wijfe en deugdelijke Dogter. En dit zal u misschien aanporren, om die ydelheid naa te volgen. Maar als gy zulx yet zult willen doen, merkt aan by u zelve, wie die gene zijn die prijzen, en die geprezen worden, en gy zult vinden, dat

dat het vogelen zijn van eender veeren. Want die deze ydelheden beminnen, pryzenze ook in anderen. Maar zoo gy begeert een waare lof te verkrijgen, volgt de voetstap- pen naa van deze Godvrugtige Vrouwen, welkers naam en faam noyt zal uitgebluft worden.

Ziet de heilige *Anna*, die den Heere diende in vasten en gebeden, *Luc. 2.* De Godzali- ge *Esther*, die haar Dienstmaagden onderwees, hoeze bidden en vasten moesten. *Esther 4.* En de kuische *Suzanna*, wiens Historie van alle eerlijke Vrouwen aangenomen zal worden als een zeer volmaakt voor- beeld.

Ik vrees zo zeer, dat gy in deze zonde valt, dat ik gaarne, zoo 't mogelijk was, dat we- nig tijds, dat ik nog te leven hebbe, besteden zoude, om u met mijne vermaningen daar te- gen te wapenen; wel wetende dat deze zon- de arglistiger en gevaarlijker is, dan alle de andere, dat hy het harte van een Dogter ontschaaken, en naar zijn wille daar van ma- ken zal, haar doende zoo dikwils van ge- daante veranderen, als de Cameleon zijn coleur verandert: En dat meer te verwon-

58 *Uyterste wille van een Moeder*
deren staat, is, dat hy zig zoo behendelijk in
haar zal weten te kruipen, dat men heel er-
varen zal moeten wezen om hem van de oot-
moedigheid te onderscheiden: ja hy zal de
eerste plaatze van uw harte ingenomen heb-
ben en gy zultet niet weten, 't en zy dat gy u
naarstiglijk onderzoekt; maar zoo gy daar
wel op let, zult gy hem gewaar worden,
want hy heeft een zekere eigenschap, dien hy
niet verbergen kan: en 't gene dat het ge-
meene volk van de Duivel zeyd, dat hy niet
magtig is de gedaante van zijn voet te veran-
deren, is zeer waar in de hovaardie; want al
verandert zy haar in een Engel des ligts, jaa
in de ootmoedigheid zelve, gy zultze ligte-
lijk kennen door de liefde, die zy zig zelve
toedraagt, want zoo gy u zelve bemint, zijt
verzekert, dat de hovaardigheid daar in
schuyld: want de demoedigheid zal u uwe
gebreeken aanwijzen, en toonen, dat zy groo-
ter, of ten minsten wel zoo groot zijn, als an-
dere luyden haar zonden: daarom zalze u
doen niet alleen voor God, maar zelfs voor
de menſchen verootmoedigen, en haar ont-
zien en meer agten als u zelve. Maar daar en
tegen de liefde, die men zig zelve toedra-
gende is, doet dat die haar onderworpen
zijn, haar zelve verheffen, haar deugden uit-
tuyten

tuyten en blazen, als den hovaardigen Phari-
zeus dede, en alle andere veragten, haar
latende voorstaan dat zy beter zijn.

Vlied deze ydelheid om uwer zielen za-
ligheid, en geeft haar geen plaatze in uw har-
te; want zy is een eerlooze pluymstrijkerze,
die zoo onbeschaamt is, dat zy u wijs maa-
ken zal dat gy wyzer, geleerder, en erwa-
render zyt als alle de andere, al toonde gy in
der daat dat gy de zotste van 't gezelschap
zyt, dat vervelende met uw ydel praten. Sa-
lomon zeyd op 't 16 Cap. vers 18. zynen
Spreuken, *dat de hovaardigheid komt voor de
brekinge, en de hoogheid des Geests voor den val.*
En onze Heere, die een waar voorbeeld is
van ootmoedigheid, vermaant ons, by
den Evangelist Mattheus in 't 11 Cap. vers.
29. *dat wy van hem leeren, dat hy zagmoedig is,
en nedrig van harten,* en ons belooft, dat,
zoo wy dat doen, *wy zullen ruste vinden voor
onze zielen.* Maar daar de beloften niet
gelden, daar voegt hy de dreigementen by.
*Een yegelyk die hem zelven verhoogt, zal ver-
nedert worden,* by Lukas op het 14 Cap.
vers. 11.

Leest

Hoe meer zig Hoogmoed mag verheffen,
Hoe swaarder haar den val zal treffen.

110V. 29. 23. De Hoogmoed des menschen sal hem vernederen : maar de nederige van Geeste sal de eere vast houden.

1 Petr : 5. 5. Zijt met de Ootmoedigheyd bekleet : want God wederstaat de hovaardigen; maar de Nedrige geeft hy genade.

Te-

Tegen de Hoovaardigheid.

STEM: *Belle Iris.*

1. **J**a, ontaarde Hoovaardij,
 Dek uw hoofd met paauwe-vêeren,
 Cier uw lijf met zyde klêeren,
 Voeg'er goud van Ofir by,
 Diamant en paarle-snoeren,
 Laat van Oost-en Westerkuft
 Alle schoonheid herwaarts voeren,
 Tot vervulling van uw lust.

2. Zoo, zoo schijnt gy een Godin,
 Die alom ontelbre zielen
 Voor uw Mogentheid doet knielen,
 Vast geboeit aan uwe min,
 Vlytig om u steeds te vieren,
 En vol yver, dag en nacht,
 U het offer toe te zwieren
 Op altaaren, ryk van pragt.

Nog

3. Nog kan al dat schoon gewaad,
Al die glans van zoo veel schatten
Niet op onze ziele vatten ;

Neen, 't is al by haar gehaat.
Die met opgehelderde oogen
Door al 't schynschoon henen ziet,
Dat de Wereld houwt bedroogen,
Agt haar luister min als niet.

4. Laas! wat dekt die zotte pragt?
Nietige aarde, schoon bestreken,
Maar een Gasthuis vol gebreken,
Dat, tot aarde eerlang gebragt,
Moet het graag gewormte voeden,
En in 't kort vergaat, verrot,
Als een bloem, door 't hevig woeden
Van de Noordewind geknot.

5. Maar nog vinniger venyn,
Magtig om de ziel te moorden,
Schuilt'er in die goude boorden,
In dat hullsel schoon van schyn;
Daar het hoofd der helse slangen

U ge-

U gestadig vergezelt,
En de Ziel, als zyn gevangen,
Aan die boeyen houwt geknelt.

6. Nu vermomt hy zyn gelaad,
Om, als slaaf, naar uw behagen,
U de slippen na te dragen,
Daarge uw voeten zet op straat:
Maar hoe bitter wil 't verkeeren,
Als die knecht eens meester word,
En zyn Vrouw, naar zyn begeeren,
Met haar pragt in de afgrond stort!

7. Keer dan nog, hoogmoedig hart,
Slaat dien hoogverheven ceder
Van hoovaardigheid ter neder,
Die Gods gramschap tergt en sart:
Schut de rampen, die u naken,
Schrik voor 't wanken van Gods roe,
Eer zyn toorn beginn' te ontwaken,
En voor eeuwig u verdoe.

8. 'tHert,

64 *Tegen de Hoovaardigheid.*

8. 't Hert, dat God erbiedig vreeft,
En in Ootmoed nêr wil daalen,
Kan alleen zyn gunst behaalen;

Dat 's een wooning voor zyn geeft,
Dat een beemd, die, mild doordronken
Uit zyn Goedheids Oceaen,
Vrugten teelt, die eeuwig pronken,
Eeuwig vol van luister staan.

Leest

Leest en herleest het woord Gods, en gy zult er altijd dreigementen in vinden tegen de hovaardigheid. Gy zult zien, datter geen zonde is, die oyt meer gestraft is: dat zy de Engelen in Duivelen verandert heeft, en van een magtig Koning *Nabucadnezar* een Beest gemaakt, en dat om die zonde wille *Jezabel* van de Honden verscheurt is. Ik zal een einde maken met de woorden van een Godvreezend Man, die zeide, dat, zoo de zonden van de gandsche wijde wereld in afsche gemaakt waren, de afsche van de hovaardigheid zoude haar altemaal in haar afschen veranderen.

My is niet onbekent, dat men veel meer tegen deze zonde met minder woorden zoude mogen zeggen; maar ik twijffele of yemand u zoo veel ooit daar van zeggen zal, als God my van u zal gescheiden hebben. Daarom begeere ik, dat gy, nog jong zijnde, deze lessen leert, op dat deze quade plante uit uw harte uit gewortelt werde, eer zy daar ingewortelt is.

Ik keer nu tot mijn voornemen, 't welk is, u een voorbeeld te geven voor een dag, dat gy in alle de dagen uwes levens volgen zult.

E VI. Kleed

VI. Kleed u dan eerlijk en zonder ho-
vaardie; en gekleed zijnde, gaat alleen in uw
kamer, en knielende, roept wederom aan
de name Gods, en bid hem zeer demoede-
lijk, dat hy u uwe zonde vergeven wil. Om dat
te doen zult gy u mogen behelpen met het
Morgen-gebed van den vromen en wel-ge-
leerden *Smid*; want ik weet geen bequamer,
en vind in geen andere meer troost als in dit.
Niettemin, als ik u hier vermane om een ze-
ker formulier in uwe gebeden te gebruiken,
ik belet, of verbied u niet die gebeden, die
gy zelfs zoud kunnen doen. *Ik bid God, dat
hy u die genade doe, dat gy hem dikwils naa
zijn wil, en met uw eigene overdenkinge bid.*
Maar als u God roepen zal om een Huysgezin
te bestieren, (ik gebiede u dit niet, alleen
zeg ik u daar van mijn meeninge) ik houd
het daar voor, dat het zeer noodzaakelyk is,
dat gy altijd een zelve zoorte van gebeden
gebruikt, om dat uwe Dienst-knegten en
Dienst-maagden, gewend zijnde een zelve
gebed te hooren, zullen altijd uwe woor-
den met haar harte mogen volgen. Want de
dagelyksche oeffeninge zal zoo veel in haar
brengen, dat zy niet eenig wordeken van
uwe gebeden verliezen of overslaan sullen, 't
welk meer yver verwekt, en de gebeden
krag-

kragtiger en aangener voor God maakt.

VII. Als gy uwe byzondere gebeden zult geeindigt hebben, laat u ook tot het gemeen gebed vinden, zoo men eenige in dat huys doet daar gy woond. Oeffent u daarna tot eenige eerlijke zaaken, 't zy om de nuttigheid, 't zy om 't vermaak: bewaard nogtans een deel van den dag, om dat tot de eerlijke studien te besteden, voornamelijk tot het gene, dat u gelukzaliger maken kan, te weten, tot de leezinge van Gods Woord; aangezien dat gy rijker en gelukzaliger daar door worden zult, dan of gy de grootste Koningrijken van de Wereld bezat. Zoo yemand my dient, zegt onze Heere, *mijn Vader zal hem eeren.* En indien *Mordechai* zoo veel eer ontving, om dat de Koning *Ahasveros* een welbehagen hadde tot zijn eere, dat men hem het *Koninglijke kleed* bragt, dat de Koning plag aan te trekken, en 't Paart daar de Koning op plag te rijden, dat men hem de *Koninglijke Kroone* op 't hoofd zettede, dat men hem, alzo gekleed en gezeten zijnde, dede ryden door de straten, en dat men voor hem riep, *Alzo zal men dien Man doen, tot wiens eere de Koning een welbehagen heeft.* Indien, zeg ik, alle deze dingen hem wierden gedaan,

daan, alleen om dat het den Koning belie-
de hem eere aan te doen, wat voor een eere
zal die ontfangen, tot wiens eere de Heere
aller Heeren, en de Koning der Koningen
een welbehagen hebben zal? Daarom zoo
gy na eere tragt, dient God, en gy zultze
verkrijgen: Zoo uwe oogengroote rijkdom-
men begeeren, den Apostel *Paulus* zal u in
zijn Zendbrief aan *Timotheus* in het 4 Cap.
vers. 8. leeren, dat *de Godzaligheyd is tot alle
dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoor-
digen en des toekomenden levens.* Zoo uw harte
naa de vermaakelikheden blaakt, ziet eens
waar in *David* zijn vermaak hadde, *Uwe ge-
tuigenissen, ô God!* (zeid hy in zijn 119.
Psalm) *zijn mijn vermaak, en myne Raads-
heeren. Ik ben vroolijker in den weg uwer ge-
tuigenissen, als over alle rijkdommen. Ik
hebbe vermaak in uwe inzettingen, en ik zal
uwe woorden niet vergeten. O hoe lief is my
uwe wet! van uwe bevelen spreek ik den heelen
dag, &c.* Leest den 91 en den 119 Psal. en gy
zult zien, wat voor zegeningen het zijn, waar
mede God het hart zijner Kinderen ver-
heugd. Hierom leeft naarstiglijk het Woord
Gods; want als gy eens uw harte daartoe
zult begeven hebben, dat zal u zoo zoet
en aangenaam vallen, dat, hoe meer gy
daar

daar in lezen zult, dies te meer zult gy daar uit leeren; en hoe meer gy daar uit leeren zult, hoe meer gy zult begeerig wezen om dat te weten; en hoe meer gy begeerig wezen zult om dat te weten, hoe God u meer beminnen zal. Gy zult dat zoo wel in 't byzonder, en by u zelve overdenken; dat gy 't voor aller menschen oogen in 't werk steld; en uwe gedagten zoo wel overwegen, dat gy niet een ydel woord spreekt. Maar op dat gy dat destebeter doen moogt, zal ik u met weinig woorden leeren, hoe gy u daar in wijslijk dragen moet.

VIII. Al vervat die treffelijke spreuke, *Gedenkt aan uwen Schepper in alle uwe woorden*, alle de vermaningen, die men hier op deze gelegentheyd kan by brengen, dit niet tegenstaande, aangezien dat God zoo ligtelijk in vergetelheid by ons komt, ja dat wy ons zomtjids met onze woorden in Gods plaatze zetten, zoo agte ik, dat mijn arbeyd geensins onnut wezen zal, zoo ik u eenige leeringe voordrage, al zijnze slegt, hoe gy uwe tonge en woorden zult bestieren.

Ik heb den voormiddag aangeleid in uwe gebeden, eenige goede overdenkinge, studien,

E 3

dien,

70 *Uyterste wille van een Moeder*
dien, en eerlijke vermaakinge: de middag is
bequaam om met malkanderen te spreken,
aangemerkt dat zelve al etende kan geschie-
den. Dan is een yegelijk voornamelijk ver-
plicht wel toe te zien, wat hy zegt, of wat hy
spreekt, hebbende voor zijn oogen de zege-
ninge Gods om zijn lighaam te ververschen,
en een zoet gezelschap tot vermaak van de
ziele: Daarom moet een yegelijk wel op let-
ten, dat hy in zyn woorden niet zondigt,
't zy tegen God, of tegen zijn even-naasten.
Maar voornaamelijk, myn lieve Kind, ver-
mane ik u, dat gy de name Gods nooit te
vergeefs gebruikt, 't zy door ligtvaardig-
heid, of 't zy door haastigheid; daar-en-
tegen spreekt niet van hem, als met groote
eerbiedigheid. Ziet ook wel toe, dat gy uw
even-naasten openbaarlijk geen schande op-
legt, al verdient hy 't wel, zwijgt liever. En
om dat te doen volgt dit gebod naa, dat ik
u geve, *Als gy de gebreken van uwen even-
naasten zult hooren verhalen, daalt in u naar-
stelijkeer gy 't zelve doet, en gy zult vinden dat
gy de zelve, of andere grover gebreken onder-
worpen zijt, en alzo zult gy gedwongen zijn,
of u zelven te beteren, of hem niet te lasteren en
te schelden.*

Ver-

Vermijdt dan de veelheid van woorden: en in al, dat gy zeggen zult, let wel op, dat gy 't wel weet, eer gy 't uitspreekt; want daar is niet onaangenamer, dan zoo wanneer men een mensche hoort spreken buiten propooft. Zoo gy yets begeert te leeren, stel met alle zedigheit uw vrage voor die gene, die gy geleerd genoeg kent om u t'antwoorden; en schaamt u niet, zoo uwe ongeleerdheid te bekennen, als die in de ongerijmtheit uwer woorden te doen blijken. Vliet ook die hatelijke gewoonte, te weten, dat men eenige vragen voorsteld die gene, die men onbequaam kend om daar op genoegzaamlijk te mogen antwoorden; spot nooit met haar onwetendheid; maar verzekert u, dat zy yets weten, 't geen gy niet weet.

Zoo u God een scherpsinnig verstand gegeven heeft, ziet wel toe, dat gy 't niet misbruikt. Streeft nooit tegen de waarheid, en dit voornamelijk in heilige en Godlijke zaaken; want men kan 't qualijk doen zonder God te vertoornen, die een God is van waarheid, en dat meer is, dus doende, zoud gy uw Broeder, die nog krank is, mogen ergeren, en hem den weg baanen om in twijfel te trekken al wat hy te voren geloofde; maar

de meefte fchade zal op u vallen, als gy reekenschap van alle uwe ydele woorden geven zult. Vermijdt, als gy vrolijk zyt, alle fchimpwoorden, waar aan andere zig zouden mogen ftooten. De fchimpwoorden betaamen geen Christen. Hierom dan agt nooit het fchuim en opgeblasentheid van een ydel menfche, meer als de getrouwigheid van een goed vriend. Daar benevens bidde ik u door de begeerte, waar mede gy ontfteken zijt, om de zegeninge Gods op u te zien vermenigvuldigen, dat gy nooit yets fpreekt, dat de kuifche ooren zoude mogen ergeren. Laffe en onkuifche woorden zyn zelfs by 't gemeene volk hatelyk; hoe veel meer zullen zy dan een edelman in de eerlyke gezelfchappen hatelyk maken? *Salomon* zaid op 't 12 Cap. van zijn Spreuken verf. 23. *Dat een kloekzinnig menfche bedekt de wetenfchap, maar dat het harte der zotten roept dwaasheid uit,* En op 't 13 Cap. verf. 3. *dat die zijnen mond bewaard, behoud zijne ziele, maar dat voor hem is verftooringe, die zijne lippen wijt open doet.* Om te befluiten, doet dat uw mond anders noit uit fpreekt, als dat uw harte denkt. Vlied de geveinftheid en leugen, en God zal u beminnen, *welken ik zeer demoedelijk bidde, dat hy u zijn genade wil mede*

de

de deelen, op dat gy hem altijd, en in alle uwe woorden voor oogen hebben meugt.

IX. Soo gy heiligheid in uwe gedagten, en kuifheid in uwe woorden houd, ik twijffel niet, of alle uwe werken zullen eerlijk zijn; maar zorgende, dat gy (niet wetende hoe gy u in al uw leven dragen moet) uwe ſchuldige pligt komt te overtreden; ik wil u mijn raad mede deelen, en leeren, hoe gy doen zult, om naa den wille Gods te leven.

Ten eerſten, ziet wel toe, dat gy alleen zijnde, niets doet, waar over gy u ſchamen zoud in der menſchen bywezen; maar gedenkt, dat God u altijd by is, dat hy alle uwe werken ziet, en dat uw eigen gewiſſe u aanbrenghen en beſchuldigen zal.

Daar naa letter wel op, dat gy niets doet dat tegen uwe beroepinge, dat is tegen de Chriſtelijke Religie ſtrijd. Vermijd alle zonden; want daar is geen zoo klein, of hy zal de vyanden dienen om de Religie te laſteren; zy zullen bly welen zoo wanneer gy ſtrui-keld, om te mogen zeggen, ziet daar is een van die gene, die God met haar mond belijden, en die haar roemen lidmaten van Chri-

stuste zijn; maar ziet eens haar leven, en gy zult er meer mismaaktheid als Christelijckheit in merken, en dien volgens ook in haar leere. Daarom dan alle Christenen, en voornamelijk die God als fakkels in zijn Kerke gestelt heeft, moeten wel toezien, dat zy heiliglijk leven, op dat zy de vyanden geen gelegenheid geven om alle Relige te lasteren. God geve, dat alle Christenen, en voornamelijk de Dienaars des H. Euangeliums, haar schuldige pligt naquamen, daar zoude zoo veel onordentelijkheid, zoo veel onrust, nog zoo vele ergernissen in onse Gemeinten niet ontstaan, en wy zouden onze vyanden geen oorzaake geven, dat zy ons om ons quaad en ongebonden leven wille bespotten en veragten. Al wat gy dan voor u neemt, proeft het aan de toetssteen der geboden Gods, en zoo 't met haar over-een komt, vangt het aan met alle naarstigheid, en al valt het niet uit in 't einde, als gy wel gehoopt had, wederstreeft nogtans nooit tegen God, maar zijt blyde, dat zijn wil vervult is. Zet al uw hope op hem, en zijt verskert, dat *alle dingen mede-werken ten goede den genen die God beminnen*, Rom. 8. En al schijnd u dit ten eersten een plage te zijn, houd het nogtans daar voor, dat het een zegen is

is: laat u dat dan voordertijk zijn, en onderzoek u zelven, om te mogen merken wat voor zonde gy bedreven hebt, die zoodanige een straffe zoude waardig zijn; bekeerd u tot God, en verzoent u met hem, verdraagt met lijdzaamheid de swarigheid, die u over gekomen is, niet twijffelende, of die gene, die, om u te beproeven, u niet geeft 't gene dat gy hoopte, eindelijk over u veel grooter zegeninge storten zal, als gy van hem verwacht had.

Maar zoo uw voorneemen zulken proeve niet kan uitstaan, laat het varen en steld het niet in 't werk, en segt den Duivel, dat gy een licht hebt, dat uwe voeten verligt, en bewaard, dat zy in zijne lagen niet vallen, of in flavernie gebragt worden. Geloofst my mijn lieve Kind, zoo gy om eenige wereldsche inzigte eenig oneerlijk of quaad stuk bedrijft, dat zal u misschien een tijd lang wel gelukken, maar het einde daar van zal altijd ellendig en deerlijk zijn. Wie kan de last van een gewond gewisse dragen?

Als gy zien sult, dat de zoodanige in grootheid en rijkdommen toenemen, leeft den 73 Psal. waarin de Propheet beschrijft de gelukkige

76 *Uyterste wille van een Moeder*
kige staat der boozen in deze Wereld: zeg-
gende; *Mijne voeten waren by naa uit-gewe-*
ken: mijne treden waren bykans uit-geschoten:
want ik was nydig op de dwaze, ziende der God-
loozen vrede: want daar en zijn geen banden
tot haren dood toe, en hare kragt is frisch; zy
en zijn niet in de moeyte als andere menschen,
en worden met andere menschen niet geplaagt.
Hare oogen puilen uit van vet, zy gaan de in-
beeldingen harer harten te boven. Ziet deze zijn
Godloos; nochtans hebben zy ruste in de Wereld,
zy vermenigvuldigen het vermogen, &c. Maar
als hy in 't heiligdom ingegaan was, en op
haar einde gemerkt hadde, hoe God haar
op gladde plaatzen gezet hadde, en in ver-
woestingen dede vallen, doe riep hy tot den
Heere, zeggende, Ik zal gedueriglijk by u
zijn; Gy hebt mijne regterhand gevat. Gy zult
my leyden door uwen raat, en daar na zult gy
my in heerlijkheid opnemen. Gy desgelijks
zegt, Ik hebbe, ô groote God, al mijn vertrou-
wen op u gestelt; als ik u alleen hebbe, vrage ik
niet na eenige van die dingen, die hier op aarden
zijn: en al wort mijn lighaam en mijn ziele ge-
plaagt, zult gy niettemin mijn kragt en mijn
vertroostinge zijn.

Og! al haar arbeid, alle hare rijkdom-
men

men zijn anders niet, als een papieren huis op het zand gebouwt, dat, hoe schoon het zy, in puin zal gemaakt worden, en t'eenemaal vervallen, zoo wanneer het minste onweder dat aantast; Maar zoo gy de grontvest uwer gelukzaligheid op uwen Zaligmaker zet, zoo gy op Christus, die de hoeksteen van uwe zaligheid is, door geloof en berouw van uw voorgaande leven bouwt, al vallender slagregen neder, al komender water-stroomen, al wayen de winden, en vallen tegen dit huys aan, het zal nooit vervallen, want het is op een vaste grond gevest.

Luk. VI. 47. *Een yegelik die tot my komt, en myne woorden hoort, en deselve doet, ik sal u toonen, wien hy gelijk is.*

48. *Hy is gelijk een mensche, die een huys bouwde, en groef, en verdiepte, en leyde het fundament op een steenrotze. &c.*

49. *Maar diese behoort, en niet gedaan en zal hebben, is gelijk een mensche die een huys bouwde op de aarde sonder fundament: &c.*

Al wie zig vast aan Jesus houwt,
Heeft op een sterke rots gebouwt; *

* Maar wie zijn wooning elders plant,
Verstuift als stof en lugtig zand.

De Ziele, gerust op haar vasten
grondslag Jesus Christus,
spreekt.

O f schoon de donder woed en kraakt,
De felle gloed der blixem-straalen
’s Nachts duisternis tot daglicht maakt,
De Zee nog oevers kent, nog paalen;
Al stormt de wind uit yder oort,
Schoon ’t Oost het Westen komt bestooken,
Het Zuiden buldert tegen ’t Noord,
En doet de woeste golven kooken,
Myn wooning staat onwrikbaar vast,
En zwigt, nog buigt niet voor den last.

Een sterke steen, een harde rots
Strekt tot de grondsteun der pilaaren,
Waar op ’t vervaarelijk geklots
Der onweêrwind en holle baaren,
De kragt der dolle donderkloot,
Het blixem vuur, hoe fel ontsteken,

Als

80 *De Ziele, gerust op haar vasten*
Als kragteloos te barsten stoot,
En ylinks voelt zijn magt verbreeken,
Regt als een brosse rieten-schigt
Voor 't stale borstschild knakt en zwigt.'

Welk is die rotsteen, die zoo fier
Kan in 't geweld der pekelbaaren,
In donder, blixem, en 't getier
Der strenge wind zijn plaats bewaaren?
Dat is mijn Heer, mijn eenig goed,
Op wien ik met geruster harten
Geground, met onverlaagden moed
De felste stormen uit kan tarten:
Zoo zit ik veilig, hoe het gaa,
En vrees voor onheil, nog voor schâe.

't Geloof, zoo vast als diamant,
De Hoop op 's Hemels rijke schatten,
Zijn een pilaar aan elke kant,
Die geen geweld kan uit doen spatten:
Zoo kan zelf de allergrootste nood
De ziel in hare rust niet deeren,
Zoo kanze 't grynzen van de Dood

En

En helsen afgrond bly braveeren,
Verzekert, dat een beter goed
Eerlang haar erfdeel wezen moet.

Gelukkige, die zulk een pand,
Zoo dieren hoeksteen heb verkooren,
Die staat, en eeuwig blijft in stand,
't Zy wat vergaat, of word verlooren!
Wat wil ik dog, wat wens ik meer,
Om tot het hoogste heil te raaken?
Niet is'er, niet, dat ik begeer,
't Geen mijn geluk kan grooter maaken:
In u, o Heer, en u alleen
Houd zig de Ziel volmaakt te vreên.

In u, die mijne schulden boet,
En my bereid des Vaders zeegen,
Vind steeds het hert zig wel gemoed,
En agt zijn grootste heil gelegen.
Of heeft de Ziel een enig ding,
(Gelykze heeft) wel waard te wenssen,
't Is, dat het heil, 't welk zy ontving,
Mêe waar gemeen aan alle menssen,
F Dat

82 *De Ziele, gerust op haar vasten*

Dat op dien onverwrikten grond
Een yder vast gewortelt stond.

Ja, Weereldlingen, waart gy wijs,
En kond gy eens te regt betragten,
Hoe waarden schat, hoe dierb'ren prijs,
Wy hier bezitten, namaals wagten;
Hoe grooten rykdom waar u veil!
Hoe graag, hoe vlytig zoud gy loopen,
Om van ons onwaardeerbaar heil
Een deeltje flegs te moogen koopen,
Dat nu zoo dwaas van u versmaad,
Zoo stout verschopt word en gehaat!

Of is een Zandhoop, Weerelds kind,
Zoo haast van onwêr omgeslaagen,
Het ligte speeltuig van de wind,
Nog magtig om een huis te schraagen?
Neen, neen, de grond is veel te swak,
Om stoot of slagen te verduuren:
Hoe davert reeds dat gulde dak!
Hoe waggelen uw trotse muuren!

Daar

grondslag, Jesus Christus, spreekt. 83

Daar zygt de losse grond om veer,
Daar ploft al 't praalgebouw ter nêr.

Weg, weg dan, al het poppegoed,
Dat hier zoo weinig stand kan houwen,
Wiens honig, steeds vermengt met roet,
Het hert bedriegt in zyn vertrouwen;
Weg met die swakke toeverlaat,
Kiest beter heil, u aangeboden,
Dat eeuwig vast en zeker staat,
Trots alle swarigheên en nooden:
Dit 's regt het voedsel van uw lust,
Hier erftge een ongestoorde rust.

F 2

De

Deze aanmerkingen zouden kragts genoeg hebben, om een mensche daar toe te brengen, dat hy een einde van zondigen maakt, en dat hy zijn quaad leven verlaat, om God hartelijk in heiligheid en demoedigheid te dienen, zoo hy zijn oogen sloeg op de dag van benauthheid en ellende, en zoo hy begeerde, dat de vrede van zijn gewisse hem daar in troofte. Hier in alleen onderscheiden wy *Job* in zijn lijdzaamheid, van *Cain* in zijn wanhope: Want *Cain* zeide, *de straffe van mijn zonden is zoo groot, dat ik ze niet magtig ben te dragen. Job* daar en tegen, *Al doode my de Heere, zoo zoude ik nogtans op hem vertrouwen.*

En voorwaar, eer de bezoeking en aankomen, die de boofte zyn, schynen de beste en Godvrugtigste te wezen; maar zoo haast zy overgekomen zyn, dan kan men ligtelyk de Tarwe van het Kaf onderscheiden. Die God vreesst, is verskert, dat de swarigheid, die hem verdrukt, hem ten goede gedyen zal, daarom verdraagt hy die lydsamelyk, en legt al zyn zorg op zyn Heiland *Jesus Christus*; zyn harte kan met geen wanhope vervult worden, en zyn tonge spreekt geen andere klaag-woorden uit als dese, *Sal ik het goed*
van

van den Heere ontfangen, en niet het quaade?

Daar entegen zoo verdrukkinge valt op die geene, die haar grondvest op het zand geleid hebben; Og! zy vinden geene vertroosting, maar worden zinneloos, of beschaamt; zy kunnen God niet vinden, ook het lust haar niet hem te zoeken; en in plaats dat zy tot hem om raad gaan moesten, schamen zy zig niet met *Saül* tot den Duivel te gaan. Want wat doen die anders, die met de Tvenaars te rade gaan, hoe zy haar verlooren goed sullen mogen inhalen, of hoe zy zelfs, haar Kinderen of haar Vee weder gezond zullen mogen zien? En ik ben bedugt, of de meeste hoop der menschen, weinig uitgefondert, met die grouwelijke zonde niet besmet is, wel wetende, dat, daar men God eens verlaten heeft, daar is te forgen, dat men valt in de diepste afgronden van zonde: 't is Gods genade, ja zijn loutere genade, die zijn Kinderen verhindert, dat zy in de zonde niet vervallen. *Ik bidde God, dat het hem believe ons altemaal die genade deelagtig te maken.*

Eindelijk begeere ik, dat gy u zoo in alle uwe werken draagt, 't zy wat het zy, dat gy

voor u neemt, dat gy altijd denkt, dat God alle uwe werken ziet, jaa daar tegenwoordig is, die van u op zyn tyd reekeninge eyschen zal van alles dat gy zult gedaan hebben, en alzoo sult gy nooit quaad plegen, maar altyd zoeken goed te doen. Want gy weet, dat Godeen yegelyk naa zyne werken zal vergelden, na dat zy goede of quade zullen geweest zyn.

Ik kan niet naalaten dat ik u vermaane aangaande die zonden, die nu voornamelyk in swang gaan, op dat gyse vermyden meugt.

De eerste is de sweeringe. Ik bidde u om de liefde, die gy God toe draagt, dat *uwe woorden zijn jaa jaa, neen neen, want al wat daar boven loopt (seyd onse Heere) is van den booze.* Mijd het gezelschap van die tot sweeringe genegen zyn, op dat gy t'eeniger tijd, door gewoonte, de grootheid van die zonde niet vergeet, en alzoo by trappen daar in valt. Berispt die zonde in uwen vriend, zoo hy uwe vermaninge in 't goede neemt; anders daar is geen voordeel te verwagten van een, die met de vermaningen den spot drijft. Daarom dan *bestraft den spotter niet, want gy zult schande daar van behalen, en hy*
zal

zal u haaten; maar bestraft den wijzen, en hy zal u lief hebben; in de Spreuken Salomons op het 9 Capit. vers. 8.

Slaát wel agt op uwe lippen, en wort gedagtig, dat gy nooit zult genoodzaakt zyn te sweeren, zoo gy u tot liegen niet en went: want zoo gy altyd pleegt waar te zeggen, zoo zal men uwe woorden zoo veel geloof geven, als uwen eed. Ik hope, dat uw beroepinge (zoo gy een Zone zijt) u zal verpligten om die zonde in anderen te berispen, en hem geen plaats in u te geven. Maar zoo gy een Dogter zyt, denkt altijd, dat de zedigheyd de Dogters betaamt, en dat zy weinig moeten spreken, maar geensins sweeren. Spreekt nooit zonder dat u yemand yet vraagt, en als gy spreken zult, antwoord zoo kort en bondig als 't u mogelijk is. Maar 'tzy dat gy een Zoon, 'tzy dat gy een Dogter zyt, gy zijt altijd schuldig toe te zien, dat gy uwe beroepinge niet onteert. Gy zijt een Christen, en Christus beveelt u, dat gy geenzins sweert.

De tweede zonde, die heel gemeen is, is de dronkenschap, die de breedste weg is om in de Helle te raaken: want door die valt de mensche van zonde tot zonde, zoo

lang en zoo diep als de Duivel hem eenige wijst, en dat hy niet verder en mag; even eens gelijk een reisende man, die van d'eene herberge tot d'ander gaat, tot dat hy eindelijk zijn reyse volbragt heeft.

Merkt eens aan, hoe vuil dat die zonde is, die den Mensche in dit leven de Beesten gelijk maakt, en een mede gesel der Duivelen naa zijn dood. *Salomon* vraagt op het 23 Cap. zyner Spreuken vers. 29. *By wien is wee? by wien og armen? by wien kyvagien? by wien het beklag? by wien de rootheid der ooggen?* En in het volgende vers antwoordt hy; *By den genen, die by den Wijn vertoeven, by den genen, die komen om gemengden drank na te zoeken.* En daar na stelt hy ten toon den ellendigen staat, waar in de mensche door dronkenschap komt te vallen. *Hy zal (zeid hy) zijn gelijk een, die in 't herte van de Zee slaapt, en gelijk een, die in 't opperste van de mast slaapt. Men heeft my geslagen (zal hy zeggen) ik en ben niet ziek geweest; men heeft my gebeukt, ik en hebb'et niet gevoelt; wanneer zal ik opwaken?*

En op dat gy die zonde myden meugt, ziet wel toe, wat voor vrienden dat gy kiest, datter niemant van haar zy, die u daar toe leide. Neemt nooit een dronkaart aan in uw gezels-

zelschap, veel min in 't getal van uwe vrienden. Men vind meer voorbeelden van luiden, die in een herberge, en midden in de dronkenschap, van haar vrienden, als van haar vyanden gedoot zijn. En wat heeft zoodanig een mensche in hem, dat gy begeeren zoudt zijn vriend te wezen; de welke, als gy hem om raad sult aanspreken, het hoofd vol Wijn zal hebben in plaats van wijsheid, en alzo bequamer wezen zal om u te quellen als te heelen, en verdriet aan te doen als te vertroosten? Daar en boven wat heimelijks zult gy hem betrouwen; aangesien dat gy zekerlijk weet, dat hy 't rugtbaar maken zal? En al hadde hy u eenige goede diensten gedaan, wat vertroosting zoudt gy daar uit scheppen, mits dat hy zulks niet vrywillig dede? want hy wiste niet wat hy dede.

Hoe Dronkenschap in 't eerste vleid,
Haar ende is roet en bitterheid.

Luk. XXI. 34. En wagt u zelven, dat uwe
herten niet t'eeniger tijt beswaart en worden met
brasserye, en dronkenschap, &c.

35. Want gelijk een strik zal by komen over alle de
gene, die op den gantschen aardbodem gezeten zijn.

Scha-

Schade der Dronkenschap.

*Tweespraak tussen een Nugteren,
en een Dronkaart.*

Z A N G.

Zagt, mijn Ziel, bedwing uw treden,
En bezie eens, welk een vreugd
Zoo veel harten steld te vreden

Van deeze eerst ontloken jeugd:
Zie, hoe elk met wijngaart-bladen
Hoofd en Bekers heeft bekranst,
Elk in weelde lust te baaden,

Dartel zingt, en speelt, en danst:
Zie de tafels overstroommen,

Als een beek, van frisse wijn;
Hier schijnt blijdschap niet te toomen,
En een hooge feest te zyn.

Jongeling, ey wilme ontvouwen,
Wat dit schouwspel dog bediet,
Dat myn oogen hier aanschouwen,

Daar

Daar 't gezigt zig blind aan ziet;
Zeg, waar toe, en om wat reden
Pleegtme al deze vroolykheden?

T E G E N Z A N G.

Dus geluft het ons te vieren
't Feeft van hem, wiens kloeke hand
Tygers temde, en wilde dieren,
Die den wijnftok heeft geplant;
Die met fap van druivebezen
't Hert, van fmert en angst beknelte,
Van zyn droefheid kan genezen,
En in vreugde wêer herftelt;
Die de zorgen kan verjaagen,
En ontvonkt des krygers moed,
Om voor 't Vaderland te waagen
Lyf en leven, goed en bloed;
Die de kommer doet verdwynen,
Daar behoefdigheid in fmoort,
Irus zelf een Cresus fchynen;
Dus geluft ons ongestoort

Bac-

Bacchus vroolijk te vereeren,
En de aloutheid te braveeren.

II. Z A N G.

Scheptge lust in zulke feesten,
Daar de wijn 't verstand verdooft,
Menschen maakt tot vuile beesten,
En van reed'lykheid berooft?
Daar de volgeschonken glaazen,
Uitgezooopen tot den bôom,
Dronkaarts tieren doen en razen
Zonder schaamte, zonder schroom;
Daar den drank verflapt de leden,
Datze weigeren hun pligt,
Voeten wank'len in het treden,
't Oog verzwakt word van gezigt;
Daar een drom van wangedrogten
Word gebooren in 't gemoed,
't Heete vuur van snoode togten
Aangequeekt word en gevoed?
Neen, gy zyt te hoog gebooren,
Om zoo zinneloos te smooren.

II. T E-

II. T E G E N Z A N G.

O wat moogt gy dog al droomen,
Blinde suffer, dwaze knegt,
Om ons vreugde-feeft te toomen!
Neen, gy kent de wijn niet regt.
Al te waardig zyn de kragten
Van het geurig druivebloed,
Om den wijnftok te veragten,
Of te treden met de voet:
Ze is ons niet vergeefs gegeven
Van den Hemel, maar om 't hert
Steeds te doen in vreugde leven,
En te ontslaan van alle smert.
Nutte balfem voor gebreken
Steekt'er in de friffe wyn,
Als de Geesten zyn befweken,
En de lêen gequelt van pyn;
Vraag het de allerkloekfte wyzen,
Yder zal de Wynftok pryzen.

III. Z A N G.

III. Z A N G.

Regt, ik ken 't, de wijn geeft voordeel,
En niet zelden goede baat,
Maar niet, dan gebruikt met oordeel,
En naar 't voorschrift van de maat:
Die moet alle ding volmaaken,
En verftrekken tot een kroon,
Die den glans der beste zaaken
Stelt op 't heerelykft ten toon.
De allernutfte medicynen
Zietme door onmatigheid
Vaak verand'ren in venynen.
Zoud gy dan (ô onbescheid!)
U de vrugten nog belooven
Door misbruiken van de wyn?
Neen, dat zal u die ontrooven,
En verwiffelen in pyn,
't Hoofd ontftellen, 't hart beroeren,
En tot vuile zonden voeren.

III. T E-

III. T E G E N Z A N G.

Zouw een dronk ons zoo veel deeren,
En zoo grooten schade doen,
Als uw tong ons zoekt te leeren?
Neen, dat kan ik niet vermôen.
Keer te rug met uw gedagten
Tot de tyden, lang beleeft,
Om het voordeel te betragten,
Dat de wyn den menschen geeft.
Zie de tong der Redenaaren,
Door het druivenat ontsnoert,
Als een stroom daar henen vaaren,
Die met kragt de ziel beroert:
Hoor de Digtters met gezangen,
Op een aangename trant,
Door 't gehoor de harten vangen:
Zoo maakt Bacchus het verstand
Vlug, en vaardig, en vol kragten,
Om zyn pligten te betragten.

IV. Z A N G.

IV. Z A N G.

't Nut, dat ooit hier wierd gevonden,
Sproot uit een gebruik naar maat;
Maar de Ziel verfmoot in zonden,
Als me die te buiten gaat:
Dan zal Loth zyn bloed bevlecken,
Noach zyn ontaarde zoon
Jammerlijk ten spot verftrekken;
Dan de fiere Macedoon
't Vuur in 't hof van Perfen jaagen,
Clitus domp'len in zyn bloed.
Maar helaas! nog fwaarder plaagen
Volgen u met snellen voet;
Daar u 't zingen luft, en speelen,
Werpt de dood u ligt in 't graf,
En de hel met open keelen
Swelgt u in tot eeuw'ge straf:
Keer dan nog, verhoed uw schade,
Eerge uw ramp beklaagt te spade.

G

IV. T E-

IV. TEGENZANG.

Dat heeft klem, die reden klaarheid;
Nu bevat eerst mijn gemoed,
Als het middaglicht, de waarheid,
Dat de Wyn ons schade doet,
Zooze in onmaat word gedronken;
Daar ik d'een door haar geweld
Zie in hoerery verzonken,
En een ander, heel ontstelt,
In het bloed van Vrienden baaden.
O Eerwaardige, die my
Tot myn heil in tijds komt raaden,
'k Wil my voegen aan uw zy,
Om op beter pad te loopen.
Weg dan, weg, ontaarde lust,
Die myn Ziele had bekroopen,
En zoo dwaas in slaap gezuft;
'k Voel myn oogen nu ontwaaken,
Om te zien op nutter baaken.

TOE-

T O E Z A N G.

Zoo, staa vast in dat besluit;
Ruk uw voet ten netten uit,
Slaa dat onkruid heel te mortel,
Roei het uit tot aan de wortel,
Dat'er van zoo quaden boom
Nimmer telg of lover koom':
Dus zie ik de tijden naderen,
Dat uw Ziele, na 't vergaderen
Van de schat der reine deugd,
Erft een endelooze vreugd.

Soo ziet gy dan, dat een dronkaart niet alleen tot den Godsdienst, maar ook in de eerlijke gezelschappen t'eenemaal onbequaam is. *Ik bidde God, dat hy u zyn genade deelagtig make, op dat gy die zonde vlieden meugt.*

Eindelijk is 'er nog een zonde, dien ik niet noemen mag, en om dien uyt te roeyen onderzoekt uw harte, onderzoekt het naarstelijk, 't is een zeer zoete zonde, en zoo gy hem wederstaat, zult gy ligtelijk de overhand over d'andere hebben; geeft hem dan geen stee in u; onderzoekt vlytelyk zyn aart, en dien gewaar wordende, weert hem verre van u. 't Is een looze verrader, die uwes ziels verderf werkt, alle andere zonden spruitender uit. Daar en is zoo veel gevaar niet in alle die andere zonden, waar tegen gy te strijden hebt, als in dezen alleen, dien gy niettemin ongaarn de naam van zonde geven zult. De andere zonden zyn in den mensche, gelyk een hoop oproermakers in een Stad, die, als zy zonder hoofd zyn, haast vernielt worden; deze is het hoofd van alle andere zonden: slaat het af, en gy zult zien, dat zy altemaal het veld zullen ruimen, en zig onordentelijk op de vlugt begeven; niet anders als een heirleger van wederspannige

nige onderzaaten, zo haast als zy komen te verstaan, dat haar overfte gevangen is, of dat zijn kop alree voor zyne voeten leit.

X. Als gy den dag aldus in Godvrugtige en eerlijke oeffeninge zult doorgebracht hebben, laat uw harte des avonds bezig zijn, om yet goeds te overdenken; eindigt uwe dag met de gebeden, en beveelt u aan de voorzienigheid des Heeren; gaat daar naa blydelijk zit ten aan de Tafel, om uw nootdruft te nemen, en de tyd van rusten gekomen zijnde, maakt een einde van uwe dag, als gy hem begonnen hebt, te weten, met dankzegginge tot God, hem hooglyk dankende voor alle de weldaden, die gy van zyn goetheid op dien dag ontfangen hebt. Hebt hartelyk berouw over alle de zonden, die gy op dien dag begaan hebt, die uitdrukkelyk altemaal en by naame belydende en beklagende: want gy zyt niet versekert, zoo gy op dien avond geen berouw daar van hebt, of gy des anderen daags leven zult om dat te doen, en al waart gy 't verzekert, zo isft nogtans, dat gy alle dage met God moet rekenen: want alzo zal uwe slaap geruster, en uwe ontwaakinge vrolyker zyn, en dat meer is zult gy bequamer wezen tot zyn dienst.

Ten laaftten begeeft u, en al wat u toebehoort, met een vierig gebed in de befcherminge Gods; te bed zijnde, zonder yet anders te denken of te doen als ruften, begint en eindigt den dag in de naam des genes, die het beginzel en einde is, op dat gy, als gy de zes dagen aldus door gebragt zult hebben, waarin een yegelijk werken mag, bequamer word, om den dag des rufts te heiligen: waar in iet by zonders is, wel waardig, dat ik het u in de gedagten brenge.

XI. *Gedenkt des rust-dags, dat gy dien heiligt.* 't Is een gebod, dat God zoo dikwils onder 't Oude Verbond bevolen heeft, en dat in 't Nieuwe versterkt is door de opftandinge onzes Heeren en Zaligmakers Jesus Christus uit den dooden, tot wiens gedagten ifte hy word genoemt den dag des Heeren; en die zeer wel ten allen tijden van Gods Kerke is geviert; maar nu of wy geen deel nog aan de fcheppinge, nog aan de verloffinge van de wereld hadden, weinig zijnder die zig wel daar van quijten: want het meeste deel heiligt hem gantsch niet; of zoo zy 't willen fchijnen te doen, nauwelyx heiligen zy de fchaduwe daar van. Waar zullen wy yemand vinden, die liever hadde een groote winft te ver-

verzuimen, als dien op den dag des Heeren te doen? Of wie zullen wy vinden, die zyne begerlykheden in toom wil houden, om dien dag te heiligen? Daarom dan als ik wel merke het groot gevaar, waarin gy ligtelijk door de listigheid des Duivels zoud mogen gebragt worden, volgende de gemeene fleur, en de meeste hoop der menschen die nu leven; ik hebbe niet konnen nalaten, dat ik u vermane na mijn beste vermogen, dat gy naarstelyk den rust-dag viert; tot dien einde bidde ik u, dat gy wel toeziet, wat ons in 't vierde gebod bevolen word. *Gedenkt des rustdags, dat gy dien heiligt. Ses dagen zult gy arbeiden, en al uw werk doen: maar de zevende dag is de ruste des Heeren uwes Gods; dan zult gy geen werk doen, gy, nog uw' Zone, nog uwe Dogter, nog uw' Dienstknecht, nog uwe Dienstmaagt, nog uw' Vee, nog uwe Vreemdeling, die in uwe poorten is. Want in ses dagen heeft de Heere den Hemel en de Aarde gemaakt, de Zee, en alles wat daar in is, en hy ruste den zevenden dage: daarom zeggende de Heere den rustdag, en heiligde den zelven.*

Zoo gy den rust-dag heiligen wilt, als een gehoorzaam dienstknecht verpligt is te doen; God gebied het u, zeggende, *Gedenkt*

*des rust-dags , dat gy dien heiligt. Zoo gy dien begeert te heiligen , als een welbemint kind gehouden is te doen ; God port u daar toe aan , door de gerechtigheid , die gegrondet is op zijn goedigheid , en op zijn mildadigheid t' uwaarts : Hy heeft u zes dagen gegeven , om uw werk te doen , hy eifcht maar een dag van u. Wat voor uitvlugt , wat voor ontschuldiging kont gy hier te voorfchijn brengen , waarom gy dien heelen dag tot zijnen dienft niet beftet ? En eindelijk zoo gy begeerig zijt om te leeren , als een naarfzig leerling , hoe gy dien dag zult heiligen , God leert het u klaarlijk , als hy u ten eerften die regel geeft , *dan zult gy geen werk doen : en ten anderen , als hy zijn voorbeeld u voor oogen ftelt , zeggende , In zes dagen heeft de Heere den Hemel en de Aarde gemaakt , de Zee , en alles wat daar in is , en hy ruste ten zeven-den dage : daarom zegende hy den rust-dag , en heiligde den zelven.**

Aangezien dan dat God u dit beveelt door zijn magt , u daar toe aanport door zijn genade , en dat hy u dat leert door zijn regelen door zyn voorbeeld ; hoe zoude het mogelijk zijn , dat gy zoo van zinnen berooft waart , dat gy zulken regtvaardigen Heere ,
zul-

zulken barmhartigen Vader, en zulken getrouwen Meester, niet gehoorfaamt? Zo de vieringe van dien dag by u in veragtinge komt, zult gy my nooit wijs maaken, al zegt gy 't nog zoo zeer, dat gy yet anders in agtinge hebt: want ik ben al verzekert, dat, zoo gy dien komt te ontheiligen, 'tzy om uwe nuttigheid, of om uwe wellust wille, gy zult ook geen werk maken van alle de andere geboden Gods om de zelve oorzake te overtreden. Bid dan naarstelijk, dat de Duivel u niet bedriege, of dat eenig van zijn werktuigen u afkeere van de heiligmakinge van dien dag. Hy is altyd te veld, om u van den Heere af te trekken; maar op dezen dag versterkt hy zyn lagen, want of hy zal u ooggen met slaap bevangen, en u in luyigheid verstijven, of hy zal u eenige quellinge in 't hoofd brengen, en 't kan zijn, dat hy uw lighaam eenige smarte aan doen zal, of ten minsten zal hy zig met eenige listigheid behelpen, om u van Gods huis af te trekken, en van 't gezelschap van zijn volk. Ja ik ben verzeekert, dat hy 't onder een schijn van Godvrugtigheid zal zoeken in 't werk te stellen, als om God t'huis te bidden, een predicatie te lezen, of eenige Capittels van Gods H. Woord, of uw tijd in zoodanige zaaken

106 *Uyterste wille van een Moeder*
door te brengen, die alles op een ander tijd
zeer goed en nut zijn.

Maar ik hebbe eens van een Dienaar des
Woords Gods gehoord, en ik geloove dat
het ook zoo is, dat *die gene, die gezond genoeg*
zijn van lighaam, om tot het huis Gods te ko-
men, en niet te min door eenige quade bewegin-
gen (want daar kunnen geen goede plaat-
se hebben) zig daar niet laten vinden, dat,
al bidden zy God, God nogtans haar niet
verhoort. Dewijl dan het bedrog en listig-
heid des Satans op dien dag zig tegen u ver-
sterkt, wapent u des te beter tegen hem. Laat
nooit toe, dat hy u belette ter Kerke te gaan,
daar God, naa zijn belofte, altijd tegenwoor-
dig is. Durft gy wel die plaats vermijden, daar
God tegenwoordig is? Ik weet wel, dat gy
't niet zoud durven doen. Gaat dan in de
Kerke, gaatter, zegge ik, maar met een wel-
bereit harte, om hem met gebeden aan te
roepen; en daar gaande, overlegt in uzel-
ven, wat een groote genade, en wat voor wel-
daden God in de scheppinge der Wereld
over alle menschen gestort heeft, maar denkt
insonderheid aan de uitermaten groote ge-
nade, dien hy ons in de verloffinge van dien
getoont en bewezen heeft.

Ver-

Vermengt eenige gebeden tusschen deze overdenkinge, eigent uwe ziele alle deze weldaden toe, en alzoo by God, en in zijn huis met een brandenden yver komende, laat alle ydele gedagten en wereldsche bekommernissen heenen vaaren; knielt voor God, en bid hem, dat hy u zijn H. Geest mededeelen wil, die u door zijn hulpe bequaam maake, om hem des te vieriger te bidden, en met een heilige aandachtigheid zijn woord te mogen hooren.

En al komt gy altemet eenig Dienaar des Woordste hooren, die (naa uw oordeel) wat te slegt preekt, luistert niettemin naarstelijk toe, en gy zult vinden, dat hy u iets nuts mededeelen zal, dat gy nog niet te voren gehoord had, of dat gy niet verstant, of dat gy vergeten had, of qualijk in 't werk gestelt: En voorwaar het is u noodig, dat men u dikwils vermane van die dingen, die tot de welgelukzalige onsterffelijkheid noodig en dienstig zijn.

Zoo gy uw tijd aldus in de Kerke besteeft, t'huis komende zult gy bequaam zijn om te overleggen 't gene dat gy zult gehoord hebben: want zonder overdenkinge is de predi-
catie

catie niet of weinig nut, overmits de ziele hier in het lichaam gelijk is, 't welk al is de spijs zeer gezond, en de lust zoo groot als 't wezen kan, zoo nogtans eenige quade gestaltenisse van de mage de verdouwinge vande spijs belet, niet alleen zal zy het lighaam niet voeden, maar oorfake van eenige groote ziekte wezen. Het gaat eveneens met de verkondiginge des Woords Godstoe, zoo 't niet door overdenkinge verdouwt word, het zal niet tot voedsel van uwe ziele strekken. Legt dan den tijd, dat gy t'huis zijt, aan om God met Psalmen en gebeden te danken, en om uwe ziele toe te eigenen, 't gene dat gy zult gehoord hebben. Zoo gy hoort in de vergaderinge, dat de Predikant eenige zonden berispt heeft, en dat gy die in u vint, laat die berispinge u daar toe dienen, dat gy daaar in niet meer en valt. Zoo gy gehoord hebt, dat de Predikant tot eenig goed werk vermaant heeft, dat gy zoud nagelaten hebben, arbeid naarstelijk om de voorgaande verloren tijd te mogen inhaalen, vastelijk voornemende, daar in voortaan niet meer in gebreeke te blijven.

Zoo gy aldus 't gene dat gy gehoord hebt in 't werk stelt, zult gy 't uwe gedagten inprenten, en zoo gy 't komt aldus u zelve toe
te

tē eigenen , zult gy gelukzalig zyn. Leert van den Propheet Jesaias wat de regte vieringe des rustdags zy, *Indien gy (zeyt hy op zyn 58 cap. vers. 13) uwen voet van de Sabbath afkeert, van te doen uwen lust op mynen heiligen dag; en indien gy den Sabbath noemt eene lustinge, op dat de Heere geheiligt werde, die te eeren is, en indien gy dien eert, dat gy uwe wegen niet en doet, nog uwen eigenen lust niet en vind, nogte een woord daar van en spreekt; dan zult gy u lusten in den Heere, en ik zal u doen rijden op de hoogten der aarde; en ik zal u spyzigen met de erve uwes Vaders Jacobs; Want de mond des Heeren heeft het gesproken.*

't Is een wonderlyk ding, dat God ons dat gebod zo dikwils ingestampt heeft, en dat wy nogtans zo traag en zo naalatig zyn om dat na te komen. Hy stelt het met deze volgende woorden voor op 't 31 cap. vers. 13. van Moses tweede Boek, *Gy nu spreekt tot de kinderen Israëls, zeggende, gy zult evenwel myne Sabbathen onderhouden; want dit is een teeken tusschen my en tusschen u lieden, by uwe geslagten; op dat men wete, dat ik de Heere ben die u heiligt. Onderhoud dan den Sabbath, dewijle hy u lieden heilig is; wie hem ontheiligt,*
zal

zal zekerlijk gedood worden, want een ieder die op den zelve eenig werk doet, diens ziele ziele zal uitgeroeit worden uit het midden harer volkeren. Ses dagen zal men 't werk doen, dog aan de zevende dag is de Sabbath der ruste een heiligheid des Heeren; wie op den Sabbath-dag arbeid doet zal zekerlijk gedood worden. Dat dan de kinderen Israëls den Sabbath houden; den Sabbath onderhoudende in haar geslagten tot een eeuwig verbond; hy zal tusschen my en de kinderen Israëls een teeken in eeuwigheid zyn, dewyle de Heere in zes dagen den Hemel en de Aarde gemaakt, en op den zevenden dag gerust, en hem verquikt heeft. En op 't 34 Cap. vers. 21 beveelt hy de zeive zaake, en dikwils elders.

Leert dan by tijds, en gewent uw harte, dat het den zevenden dag heiligt, en God zal u, en al wat gy in de week doet, voorspoedigen en zegenen.

XII. Tot hier toe hebbe ik u vermaant hoe gy God dienen zult; waar aan de eere en 't ontzag, dat gy uwe Ouders schuldig zyt, zoo gebonden is, dat het geenzins van malkanderen gescheiden kan worden, want 't is de Heere onze God die 't gebied. *Eert* (zeyd hy)

hy) *uw*en *Vader* , *en* *uwe* *Moeder*. 't Is het eerste gebod van de tweede Tafel , gelijk , *gy zult geen andere Goden voor myn aangezichte hebben* , is het eerste gebod van de eerste Tafel. De afgoderie is de grootste zonde , waar door men zig tegen God zoude mogen verloop en ; en de ongehoorzaamheid tegen zijn Ouders de voornaamste , ja het hoofd van alle de zonden , die men hier tegen de menschen begaat: Zoo vinden wy dan , dat God ons daar van vermaant in 't begin van zijne geboden , overmits zoo wy daar eens toe vervallen waren , zoudet te laat wezen om d'andere zonden te vlieden. Want zo de afgoderie eens in ons harte plaats neemt , zo zullen de aanbiddinge der beelden , de misbruikinge van Gods name , en de ontheilginge des rustdags haar ligtelijk volgen. Eveneens zal 't met moord , overspel , dieverye , valsche getuigenisse , en quade begerlykheden gaan ; zo wy zo stoutzyn , dat wy onze Godvreezende Ouders ongehoorzamen. Ja ik durf wel zeggen , dat zoo gy een van die geboden komt te overtreden , zult gy alle de andere geboden van de eerste en tweede Tafel overtreden. Want , gelijk gy geen afgoden-dienaar wezen kont , of gy zult aan alle de geboden van de eerste Tafel schul-

fchuldig zyn; also kont gy geen ongehoorzaam kind wezen, of gy zult een doodslager zyn, ten eersten van uwe natuurlyke genegtheid, die u aanporren zoude (zoo gyze door boosheid niet uitgebluft had) tot de gehoorzaamheid, die gy uwe Ouders fchuldig zyt; en ten anderen van uwe Vader, die al zijn vreugde op u gefelt heeft, want met uwe ongehoorzaamheid doet gy zyn gryze hair met fmerte ten grave dalen. *God verleene u zyne genade, dat gy noit in die grouwelyke zonde valt.*

Wat onderscheid isser tusschen een ongehoorfaam kind en een overspeelder? d'een ontzeid aan die gene, waar mede hy een eenig lighaam is, 't gene dat hy haar fchuldig is, en d'ander veragt die gene, van welken hy zijn leven ontfangen heeft. Om de waarheid te zeggen, 't is een schrikkelyk overspel, en deze zonde is zulk eene deurtrapte en listige hoer, dat zoo gy niet wel toe ziet, zal zy u aanlokken, en in haar netten gevallen zijnde, zal zy u bespotten.

Daar en boven kont gy geen ongehoorfaam kind zijn, of gy zyt een dief, jaa een onbeschaamde dief, die niet alleen steelt in 't hei-

heimelijk, maar die ook uwen Vader openlijk de eere en gehoorzaamheid ontrekt, dien een iegelijk betuigt, dat gy hem schuldig zijt.

En hoe zoud gy geen valsch getuigen wesen? zult gy niet zonde op zonden ophoopen, om die onmenschelijke halssterrigheid te verbloemen? zult gy uwe Ouders niet lasteren, en u zelve die vryheid geven, dat gy iet tegen uwe eigen gewisfe liegt?

Eindelijk ('t welk schrikkelijk is te denken) 't is klaar, dat het een slag van begeerlijkheit is: waar mede de ongehoorzame kinderen begeeren, 't gene dat zy haar meenen al te lang, door 't leven van haar Ouders, onthoudente worden.

Alzo ziet gy, dat een ongehoorzaam kind alle de geboden van de tweede Tafel overtreed. *Ik bidde God zeer vieriglijk, dat hy u van die zonden bewaren wil, en u zijn genade verleene, zoo gy hem met yver dient, en uwe Ouders gehoorzaam zyt.*

Ik ben verzekert, dat gy een Vader hebt, die u nooit bevelen zal, dat tegen de wille Gods strijd: daarom is het niet van nooden, dat ik u

H leere,

leere, hoe verre gy hem zult gehoorzamen. Maar ik bidde God zeer demoedelyk, dat het hem believe, hem langen tijd in goede gezondheid te bewaren, op dat hy u in de vreeze des Heeren opvoeden mag, en dat hy u een harte ingeve, bequaam om alle goede onderwyzingen t'omhelsen.

XIII. Tot hier toe hebbe ik u geleert, hoe gy uwe Ouders zult gehoorzamen; nu volgt een ander gebod, dit gelijk, dat u in 't gemeen onderwijzen zal, hoe gy u tegen alle menschen draagen zult. *Alle dingen, die gy wilt dat u de menschen zouden doen, doet gy hen ook alzo.* En daar en tegen, *Alle dingen, die gy niet wilt dat u de menschen zouden doen, doet gy hen ook niet.* Dit is het gebod dat onze Heere ons gegeven heeft, *Hebt malkanderen lief: want hier uit zal men zien, dat wy hem toebehooren, zo wy malkanderen lief hebben, als hy ons lief gehad heeft, en zig zelven voor ons aan de dood gegeven heeft, op dat wy met hem leven zouden.* Maar uit alle de geboden, die ons gegeven zijn, is er niet een, dat meer tegen onze bedorvene aart strijd, als dit, *Gy zult uwe naasten lief hebben als u zelven.* Wie kan zig zelven benijden, zo hy rijk is? of wie kan zig zelven veragten, zo hy arm is? Elk een draagt
zig

zig zelven liefde toe, en wy veragten nogtans en benijden onzen even-naasten. De Duivel is zo arg en zo loos, dat hy alle listigheid in 't werk stelt, om eenige twedragt onder de menschen te ontfteken, of om eenige geveinstheid met haar liefde te vermengen, wel wetende, dat het tot nadeel van zijn rijk strekken zoude, zoo de menschen malkandehartelijk beminden.

Om zyn laagen t'ontkomen, overlegt altyd by u'zelven, dat God den oorspronk is van alle vrede, maar dat twist en tweedragt geen ander voor haar Vader erkennen, als den Duivel. Vorder zo gy Gods kind zyt, doet de werken van uwen Vader; hebt uwen evennaasten lief, als hy 't u gebied, anders zoud gy onzen Zaligmaker tergen, die uwe boosheid aanmerkende, die het ware merkteken van de kinderen des Duivels is, tegen u zeggen zal, gelijk hy eertyds tot de ongeloovige Joden zeide, *Gy zyt uit den Duivel, en wilt de begeerten uwer Vaders doen.* Ziet, ziet wel toe, bidde ik u, dat gy God zoo niet vergramt, dat hy u verklare onwaardig te zyn, om onder de zyne gerekent te worden, om dat gy de zyne niet liefhebt.

Deze dingen wel aangemerkt zynde, zouden kragts genocg hebben om een yegetot de liefde van zyn even-naasten aan te porren, zo hy alleen die vreesde te haten, die God lief heeft. Maar te gelooven, oft oordeelen, dat God die haat, die gy haat, is zulken groote zonde, dat alle Christenen daar van vlieden en beven moeten, ja een schrik behoren te hebben. God heeft u die magt niet gegeven, dat gy yemand oordeelen zoud: daarentegen heeft hy u geboden, dat gy uwe vyanden zult beminnen. *Hebt uwe vyanden lief*, zeyd onze Heere by Mattheus op 't 5 Cap. vers. 44. *Zegentze die u vervloeken, doet wel den genen die u haten, en bid voor de gene die u geweld doen, en die u vervolgen, op dat gy meugt kinderen zyn uwes Vaders, die in de Hemelen is.*

De mensche zal openinge genoeg vinden om den Duivel in zijn ziele te laten, maar daar is geen gevaarlijker als deze. De mensche kan zijn ziele vervreemden en verkoopen, als *Judas*, om zijn ydele begeerten te voldoen. Hy kan zijn ziele verloren laten gaan, gelijk men hier veel luiards vint, die haar aardfche goederen quijd worden eer zy 't weten, om dat zy de moeite op haar niet willen nemen,

men, da
naam
sten me
als een
al't ger
zonde
popp
gen ge
kosten
den D
te pand
denen
schiet
hy es
den
noge
ker de
zijn o
der H
om zi
van

men, dat zy haar boeken en haar zaken zelfs naazien. Zoo gaat het ook met een luy Christen mensche. Hy kan zijn ziele verpanden als een dwaaze verquist, die te pand geeft al't gene waar mee hy hem zijn leven lang zoude hebben mogen geneeren, om eenig poppe-goed te koopen, dat hy geen drie dagen gebruiken kan; zo doet ook die, die dien kostelijken Parel (dat is te zeggen zijn ziele) den Duivel, die een wreede woekenaar is, te pand geeft, om van hem zijne begerlikheden en wellusten te mogen verkrijgen. Mischien is hy met hem over een gekomen dat hy een dag hebben zoude om die t'ontpanden: maar de tijd voorby zijnde, zo laat hy nog zo lang den interest loopen, dat de woeker de hoofd-somme op-eet, dan werpt hem zijn onbarmhartige woekenaar in 't diepste der Helle, daar hy tijds genoeg hebben zal om zijn tegenwoordige ellende, en 't verlies van 't eeuwige leven te beklagen.

't **I**s al te dwazen keur gedaan,
In plaats van vry, als slaaf te gaan.

*I Joan 2 : 15. En hebt de wereld niet lief, nog
het gene in de wereld is : zoo yemand de wereld lief
heeft, de liefde des Vaders en is niet in hem.*

*Rom : VI. 23. Want de besoldinge der zonde
is de Dood.*

De

De Voorzigtigheid, met verrek-
kyker, Spiegel, en Slang,
reikt de Weereld-gevangene
een mes of sikkkel toe, om de
koord los te snyden, en
spreekt.

Stem: Wankelbare Zielen, &c.

I.

Dwaze Jongelingen,
Door Zatans list aan ketens van de Zonden
Jammerlyk gebonden,
Zult gy nooit ontwringen
Die snoode band! zal uwe hand die knoopen
Nimmermeer ontsloopen!
Kon uw gezigt de nevels op doen trekken,
Die het steeds bedekken,
O! merkte uw oog de rampen, die u naaken,
'k Zag die boeyen, 'k zag die boeyen, 'k zag die
boeyen slaaken.

H 4

2. Nu

2.

Nu is 't quaad verborgen ;
Een valse gryns , die waarheid maakt van
loogen,
Heeft uw hert bedroogen ,
En ontheft van zorgen :
Die weet het beeld der nare duisterniffen
Schoon daar uit te wiffen.
Zoo kan de hel de ziele in hare netten
Agteloos bezetten ,
En sleeptze heen tot duldelooze plaagen ,
Die haar eeuwig , die haar eeuwig , die haar
eeuwig knaagen.

3.

Zult gy nooit ontwaken !
Of is het loon, genooten van uw Heere ,
Aardse fchat en eere ,
Zondig lyfsvermaaken ,
In vaste flaap van weelde en booze lusten
Zorgeloos te rusten ,

Zoo

Zoo waardig, datge, om niet dit goed te
derven,
Eeuwig kiest te sterven,
En te ondergaan, voor vreugd van weinig
uuren,
Helse pynen, helse pynen, die onendig
duuren!

4.

Neen, 't is tijd te plukken,
Te bryzelen met kragt van dapp're handen
Al die snoode banden,
Die de ziele drukken:
't Is meer dan tijd, u zelf van flavernyen
Eens voor al te vryën,
Om te ondergaan het ligte jok der deugde,
Die een hemelvreugde,
Een eer en lust, door list nog tijd te krenken,
Kan haar dienaars, kan haar dienaars, kan
haar dienaars schenken.

H 5

5. O! wat

O! wat zoet gevoelen
Rijst in myn hert! ik zie'er eenbewoogen,
En met yver poogen,
Om de knoop te ontwoelen:
Zoo, welbedagte, ei wil uw vlyt niet staaken,
Om u los te maaken;
Ontzie geen werk, scheur af de koord der
zonden,
Die u houd gebonden,
Scheur af met kragt: 't kan meerder roem
behaalen,
Half te keeren, half te keeren, dan geheel
te dwaalen.

't Is

't Is een wonder ding, dat de dwaasheid der menschen zo groot is, dat zy haar eeuwige vreugde met de ydele begeerlijkheden van deze vergankelijke wereld wel durven verruilen; of dat zy den tijd al slapende verlooren laten gaan, waar op zy haar zelve een groot erfdeel zouden hebben kunnen verkrijgen; of dat zy een onwaardeerlijk ding om een onwaardig verpanden. Deze nogtans zijn wijser, als die haar ziele om niet den Dui-vel overgeven, als de benijders doen. De gierigaarts ontfangen rijkdommen, de lui-aarts rust, en de ligtvaardige wellust; maar die zijn broeder haat, ontfangt daar niet voor, niet zegge ik, dan alleen smerte en quellinge van geest; hy word niet vet van zijn spijs, en al slaapt hy, zoo rust hy nogtans niet; maar die gene, dien hy benijt, eet, slaapt, rust, vaart wel, en belagt de dwaasheid van zijn benijder, jaa zelfs, zonder twijffel heeft hy medelijden met hem.

Overlegt wel by u zelve alle de ellenden die uit deze zonde spruiten, en dit zal u grootelijx dienen om een afkerigheyd daar van te hebben. *Joannes* zeit op 't 3 Cap. vers. 14 van zijn eerste Zend brief, *Die zijnen broeder niet lief heeft blijft in de dood, een yegelijk die*

124 *Uyterste wille van een Moeder*

die zijnen broeder haat, is een doodslaager, en gy weet dat geen doodslager het eeuwige leven heeft in hem blyvende. En op't 4 Cap. vers. 20. Indien yemant zegt ik hebbe God lief, en haat zijnen Broeder, die is een leugenaar; want die zijnen broeder niet lief en heeft, dien hy gezien heeft, hoe kan hy God lief hebben dien hy niet gezien en heeft? En dit gebod hebben wy van hem, namelijk, dat die God lief heeft, ook zijnen broeder lief hebbe. Leest het 13 Cap. in den eersten Zendbrief aan die van Corinthen, daar Paulus duidelyk zeit, dat alle geestelyke gaven niet zijn, daar de liefde ontbreekt. Gelyk de haat, die wy onzen even-naasten toedragen, alle zoorte van ongeluk met zig sleept, alzø brengt ook de liefde met haar allerhande geluk. Door de liefde vervullen wy het gebod van onzen Heere Jesus Christus, die ons de onderlinge liefde bevolen heeft, als een nieuw en laast gebod, als of hy zeyde; ik hebbe mijn Vader voldaan voor alle de geboden, die gy overgetreden had, de last nu, die u overig is te dragen, is niet swaar; ike eische anders niet van u, als dat gy uwen naasten lief hebt, doet dat, en gy zult voldaan hebben.

Hoe ist moogelyk, dat een mensche, die
deze

deze di
nig zy
voeren
komt
Hoe
zijn
van on
zaam z
liefde
ders n
geht
min
geht
doet
geht
zij
gen
te, z
zijn
het
Ge
ijde
het
sch
ge

deze dingen eens wel aanmerkt, zoo uitzinnig zy, dat hy zig nog door haat laat weg voeren, waar mee hy zijn eeuwige zaligheid kooft te verliezen?

Hoe kan 't geschieden, dat een mensch zoo zijn eigen vyand zy, dat hy dit eenig gebod van onzen Heere Jesus Christus niet gehoorzaam zy? voor alle de weldaden, en de groote liefde, die hy ons getoont heeft, eischt hy anders niet van ons als dit teken van onze genegenheid t'hemwaarts. Indien wy hem beminnen, zullen wy hem ook noodzakelijk gehoorzaamen. Daarom dan let wel op uw doen; want zoo gy een eenige quade genegenheid in u vint tegen uwen even-naasten, zijt verzekert, dat uw harte niet opregt is tegen God, roeitze dan t'eenemaal uit uw harte, zoo dat daar niet van overblijve.

Antwoord my niet, het vleesch en 't bloed zijn swak, zy kunnen 't niet doen. Ik weet het wel; maar zo gy God om zijnen heiligen Geest bid, zoo zult gy kloekmoedig zijn in lijden, en bereid om te vergeven. Word nooit het vleesch gehoorzaam, want de wetenschap des vleeschs is de dood; maar volgt den geest, want waar hy heerscht, daar woont leven

ven en vrede. De duivelen zal nooit geen bequamer gelegenheid zoeken om u te betrappen, zoo gy alleenlijk het vleesch laat d'overhand hebben over den geest, want hy zal niet verre van u zijn om u te verraden; maar zoo gy den geest in alles gehoorzaamt, en zoo gy uwen wille den wille Gods onderwerpt, zal hy u niet kunnen beschadigen.

De grootste onschult, die ik u benemen wil, is zeer ongerijmt, en nogtans zo gemeen, dat ik bedugt ben dat zy plaats in u neme. 't Is deze, zoo ik alle ongelijk verdraag, dat my aangedaan word, zo zalmen my een blood mensche noemen, men zal zeggen, dat ik een arme bloet ben. Wat sal mijn naam en faam geworden? en wat zal de wereld zeggen? Maar voorwaar zo gy u alleen voor oogen stelt het lijden van uwen Zaligmaker, zult gy niet zien dat hy meer voor u geleden heeft, als gy zoud mogen lyden? zoo heeft hy nogtans niemand van zijn vyanden gelaftert, nog yemand van zijn vervolgers geslagen, daar en tegen heeft hy voor haar gebeden. Zijn voorbeeld leert ons, dat die hem lief hebben, het zelve moeten doen. *Wederstaat den boozen niet*, zegt hy by *Matth.* op het 5 Cap vers. 32 etc.) *maar zoo wie u op de rechter wange slaat, keert hem*
ook

ook de andere, en zoo yemand met u regten wil, en uwen rok nemen, laat hem ook den mantel, en zoo wie u zal dwingen een myle te gaan, gaat met hem twee mylen.

Maar deze geboden luiden vreemt in de ooren van de geestige verstandenen, die nu leven. Neen, zeggen zy, zo yemand my slaat, ik zal hem weder slaan, anders zoude ik een bloet zijn. Wat de vergeevinge aangaat, zo my yemand daarom bad, ik zoude hem liever een deel van mijn regt overgeven, als dat ik met hem pleyten zoude: Maar zo hy my niet bid, ik zoude liever al mijn goed aanleggen, als dat ik voor hem in de minste zaak wijken zoude. Zoude ik uit mijn huis gaan om den weg een ander te wyzen? wie zoude my daar toe dwingen?

Zoo gaat het heden ten dage met de meeste hoop van de menschen; maar gy, mijn lieve kind, overlegt naarstelijk in uw harte tegen malkanderen die wijze, die van alle de wereld gevolgt word, en 't gebod van uwen Zaligmaker, en gy zult vinden, dat zy malkanderen omstooten: daarom dan ziet wel toe dat gy uw naam en faam, die gy onder de menschen hebt, niet meer agt als uwer zielen zaligheid.

ligheid. Zo gy uw faam ongekreukt en zonder vlekken zoekt te bewaren, dient God met een opregt harte, en doet uwen naasten niet, dan dat gy zelve wel begeert dat hy u doe. Opent uwe hand aan de armen naa uw vermogen, en onderwint u niet met andere haar zaken, ten zy dat gy haar daar in dienen meugt, of dat gy daar toe geroepen zijt. En alift in uwe magt uwe evennaasten quaat te doen, ziet wel toe, dat gy 't niet doet: doet hem goed, indien gy kunt, maar beroemt u daar niet over, die u in 't verborgen ziet, zal 't u in 't openbaar vergelden.

Eindelijk huifvest altijd de liefde in uwe harten, en denkt dat uw Heer u geen ander voorschrift gegeven heeft, hoe gy bidden zoud om vergevinge van uwe zonden te verkrijgen, als dit, waar mee gy u verbint om uwen naasten te vergeven, te weten, *vergeeft onze misdaden, gelijk wy die vergeven die tegen ons misdaan hebben*, met welke woorden gy God bid, dat hy u uwe zonden vergeve, zo gy uwe naasten haar zonden vergeeft; en zoo gy haar hare zonden niet vergeeft, dat hy u de uwe niet vergeve. Met een woord, dat hy u doe, gelijk gy andere doet.

Och

Och
dingen by
zonder
naasten
van vere
kind, v
dere be
gen, en
gezell
gelijw
heeft op
leert op
verha
ons d
Wan
haren
Vader
mensche
zal ook
leest b

Och of God gave, dat alle menschen deze dingen by haar zelve wel overwoegen, men zouder zo veel niet vinden, die zo met haren naasten in twist leeven, datter geen middel van vereeniging te vinden is. Maar gy, mijn kind, vliet dit, en leert, dat wy alle onze andere beden God zonder voorwaarde opdragen, en dat dit alleen met voorwaarde vergezelschapt is, namelijk, dat hy ons vergeve, gelijk wy anderen vergeven. Onze Zaligmaker heeft ons geen andere wijze van bidden geleert om de vergevinge onzer zonden, en hy verklaart by *Mattheus* op 't 6 Cap. dat God ons door geen ander middel vergeven wil. *Want indien gy (zeid Christus) den menschen hare misdaden vergeeft, zoo zal uwe Hemelsche Vader u ook uwe vergeven; maar indien gy den menschen hare misdaden niet en vergeeft, zoo en zal ook uwe Vader uwe misdaden niet vergeven. Leest het 18 Capittel van Mattheus. &c.*

Einde zonder einde.

I

UY-

U

Soet

D

Tot ee
befe

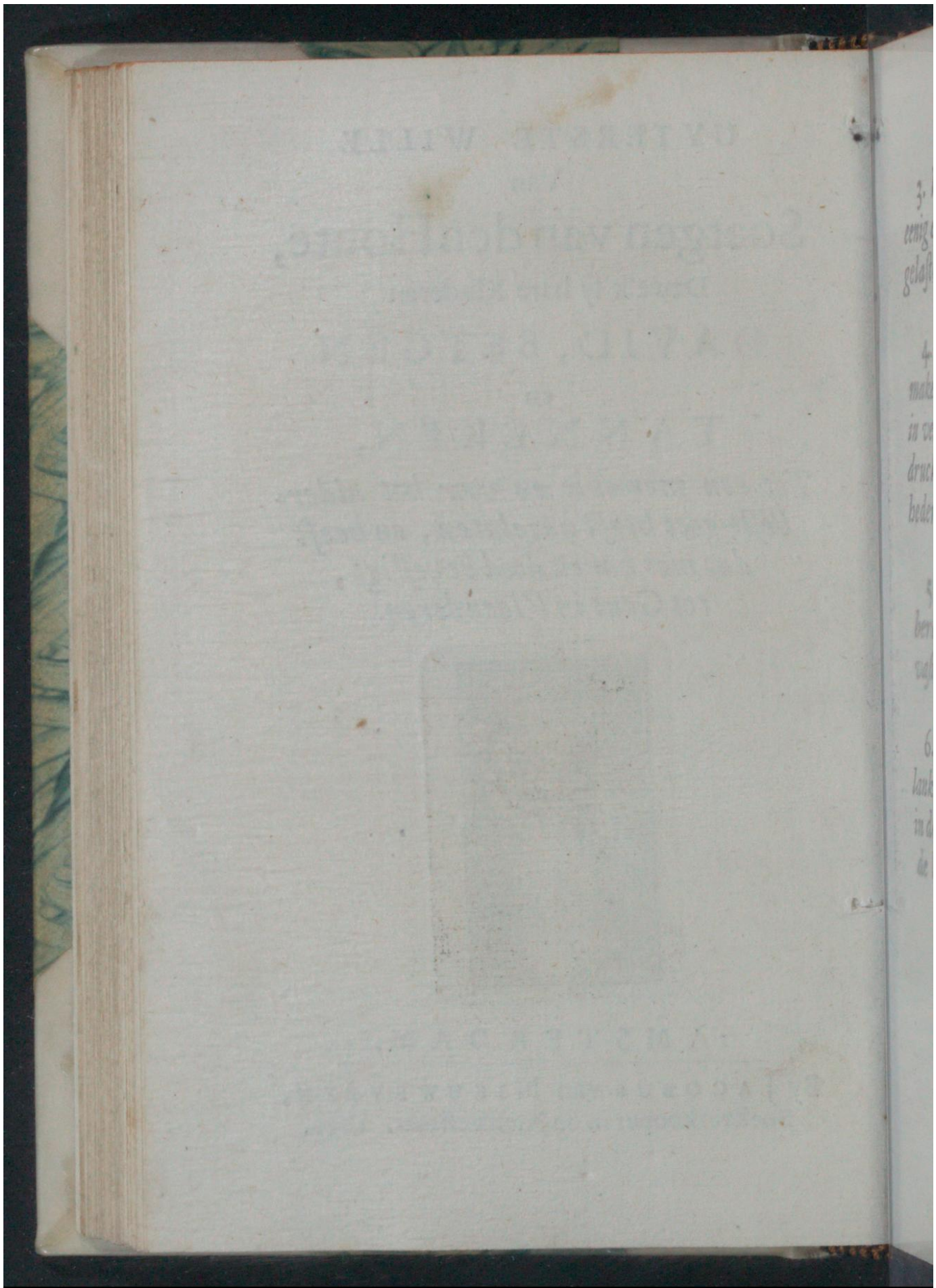
By J
Bo

UYTERSTE WILLE
Van
Soetgen van den Houte,
Dewelk sy hare Kinderen
DAVID, BETGEN
en
TANNEKEN,

*Tot een memorie en voor het alder-
beste goet heeft nagelaten, en heeft
dat met haren dood bevestigt,
tot Gent in Vlaenderen.*

t'AMSTERDAM,
By JACOBUS van NIEUWEVEEN,
Boekverkooper in de Nieuwestraat. 1699.

3.
eng
gelaft
4.
mak
in v
druc
bede
5.
ber
vay
6.
lauk
in d
de

2 Cor. 6.

3. *Wy en geven geenen aanstoot in eenig ding, op dat de bedieninge niet gelastert en worde:*

4. *Maar wy, als dienaars Gods, maken ons selven in alles aangenaam, in vele verdraagsaamheyt, in verdruckingen, in nooden, in benauwteden,*

5. *In slagen, in gevangenissen, in beroerten, in arbeyt, in waken, in vasten,*

6. *In reynigheyt, in kennisse, in lankmoedigheyt, in goedertierenheyt, in den Heyligen Geest, in ongeveynsde liefde.*

Hebt. 13. 3. Gedenkt der gevangene, als of gy mede
gevangen waart : [en] der gener, die qualik gehan-
delt worden, als of gy ook zelve in 't ligbaam [qua-
lik gehandelt] waart.

2 Timo. 1. 8. Enschaemt u dan niet der getuy-
genisse onser Heeren, noch mijnes, die sijn gevan-
gen ben : maar lijdt verdruckingen met den Euan-
gelio na de kracht Godts.

Uyterste wille
 van
 SOETGEN VAN DEN HOUTE,
 Aen hare
 KINDEREN.

In den name des Heeren.

GEnade, vrede, en ^{1 Tim.}
 barmhartigheyd, van ^{1.7.}
 God den Vader en
 den Heere Jesus Chri-
 stus, wensche ik u mijn
 lieve Kinderkens, voor een minne-
 lijke groetenis, *David, Betgen te*
Tanneken, geschreven van uw Moe-
 der in banden, u-lieden tot een ge-
 dachtenis van de waarheyd, alsoo ^{2 Tim.}
^{1.8.}
 ik hope te betuygen met woorden
 en met de dood, door de hulpe des
 Alderhoogsten, u-lieden tot een
 exempel, de wijsheyd des Heyligen
 Geests wil u daar in onderwijfen en
 sterken, op dat gy in de wegen des
 I 4 Hee-

Uyterste wille van Soetgen,
 Heeren meugt opgevoed worden,
 Amen.

Voort, mijn lieve Kinderkens,
 aangefien dat het den Heere alsoo
 belieft, dat hy my uyt dese werelt
 nemen wil, soo wil ik u-lieden een
 gedenkenis laten, niet van silver of
 goud, want fulke juweelen zijn ver-
 gankelijk, maar een juweel wilde ik
 wel in u herte schrijven, waar het
 mogelijk, het welk is het woord der
 waarheyd, dat wil ik u wel een wey-
 nig onderwijfen, met het woord des
 Heeren ten besten, na de kleyne ga-
 ve, die ik van den Heere ontfangen
 hebbe, na mijne eenvoudigheyd.

Job 17.
 17.

Eph. 6.
 4.

Job. 14.
 18.

Ten eersten vermane ik u, mijn
 Alderlieffte, dat gy u altijd laat on-
 derwijfen van de gene, die den Heere
 vreesen, alsoo sult gy God behagen,
 en hy sal uwen Vader zijn, en u
 geen weesen laten, alsoo lang als gy
 de goede vermaning en onderwij-
 fing gehoorfaam zijt, en dat gy den
 Heere vreeft. Want *David* seyt:
 Wie is 'er die den Heere vreeft, hy
 sal

salhem
 weg die
 ren oog
 hem vre
 beyden
 van de
 leger
 hem r
 gen, v
 geen g
 Heeren
 heyd.

sal hem onderwijfing doen van dien *Pfal. 25.*
weg, die hy verkiefen fal? Des Hee- 12.
ren oogen fien altijd op de gene, die *Pfal. 33.*
hem vreefen, en zijn goedheyd ver- 18.
beyden, op dat hy fijn ziele verlosse
van de dood, den Engel des Heeren
legert hem rontom den genen, die
hem vreefen: Vreeft hem gy Heyli- *Pfal. 34.*
gen, want die hem vreeft, en heeft 10.
geen gebrek, want de vreefe des
Heeren is 't beginfel van alle wijs *Prov. 1.*
heyd. 7.

Wat Wijsheid heet, of heeten zal,
Gods wijsheid overtreft het al.

Prov. III. 13. *Welgelukzalig is de Mensche, die wysheid vind; en de Mensche, die verstandigheid voortbrengt. 14. Want haren koophandel is beter, dan de koophandel van zilver; en hare inkomsten, dan het uitgegraven goud. 15. Zy is kostelyker, dan robynen; en al wat u lusten mag, is met haar niet te vergelyken.*

Voortreffelykheid der Hemelle Wijsheid boven de Aardse.

Stem: Heilgierig Mensch, &c.

Of: Hoogheids Minnaar, &c

1. **D**es Menschen hert, van zorg gedree-
ven,

Wend alles aan, om 't aardse leven

Te slijten in geneugt,

In rust en vreugd;

Om, bevrijd van druk,

Alles, wat geluk

En vermaak voor 't lijf kan baaren,

Met wakk're vlyt by een te gaëren.

2. Dus word de jeugd al vroeg bevoolen

Aan Meesters en vermaarde schoolen,

Daar wijsheid heerst met kragt,

Die dag en nacht

In het teêr verstand

Hare wetten plant,

't Hert in konsten maakt bedreeven,

Die

140 *Voortreffelykheid der Hemelse Wijsheid*
Die magtig zijn hem nut te geeven.

3. 't Is goed, en 's hemels welbehagen,
Dat hier de Mens ook zorg zouw draa-
gen,

En 't geen hy meerder heeft,

Dan al wat leeft,

Oordeel en vernuft,

Nooit in 't werk verzuft,

Rijk verzien met wijsheids gaaven,

En niet in de aarde onnut begraaven.

4. Maar ach! wat kan die kennis geeven,
In 't enge levens-perk omschreeven,

Zoo 't hert in deze lust

Zig stelt geruft!

Laas! 't is ydelheid,

Die de ziel verleid,

Zonder vrugt, als wind, vervloogen,

Zoo haast de dood besluit onze oogen.

5. Wat dan, wat moet de lust bekooren?

De Wijsheid, die, uit God gebooren,

Een heil geeft, dat beklijft,

En

En eeuwig blijft;
Deze voegt de Geest
Allerbest en meest,
Deze moetze uit al haar kragten
Als 't waardste voorwerp meest betragten.

6. Die leert de Ziel met vlijt vergad'ren
Een schat uit tweederleie blad'ren
Der Oude en Nieuwe Wet,
Van God gezet!
Schat van wetenschap,
Die op hooger trap
Doed haar leerelingen streeven,
Als wereld-wijsheid ooit kan geeven.

7. Die kennis toont haar 't hoogste wezen,
De Godheid, nooit genoeg gepreezen,
Gods Zoon, die met zijn bloed
De zonden boet,
't Heilpad van de deugd,
Dat de Ziel tot vreugd,
Vreugd, die nimmer weet van scheiden,
Maar eeuwig duurt, kan henen leiden.

8. Die

8. Die kennis gaat het al te booven ,
Wat ooit als kennis was te looven ,
Gelijk de Zonneglans
Aan 's hemels trans
't Flauwe Maanlicht doet
Zwigten voor zijn gloed ,
En al 't Sterren-leger wijken ,
Wanneer hy 's morgens aan komt strijken.

9. Wel aan, die lust hebt, om te zoeken
Na wetenschap in School of Boeken,
Hier zitze braaf ten toon,
Als op haar thron:
Hier besteede uw vlijt
Arrebeid en tijd,
Om te hooren, en te vaaten
Haar lessen, die u eeuw'ig baaten.

Daer-

Daerom, lieve Kinderkens, leert doch den Heere vreesen, soo sult gy wijsheyd ontfangen. De Wijseman *Spr.* 17. feyt: Een wijzen Sone laat hem onderwijfen. ^{15.} Wie de kasting en onderwijfing bemint, die wil verftandig worden. Een wijzen Sone verblijd den Vader; maar een fotten Sone beschaamt zijn Moeder: Wie met den wijzen omgaat, die word wijs, maar wie der fotten gefel is, die word hem gelijk. Wie kasting en onderwijfing laat varen, die verwerpt fijn eygen ziele: maar wie bestraffing wil hooren, die word kloek.

Och, mijn Alderlieffte, en wilt ^{*Prov.*} van de kasting niet wijken. ^{*De* 19. 18.} De wijzen Man feyt: Kasting uwen Sone, terwijl dat'er hope toe is.

Daerom, myn Alderlieffte, en bedroeft u niet, als gy gekastyd wort, en spreekt niet ftuerlyk tegen de gene, die u bestraffen. Een facht antwoord stilt de gramschap, maar een ^{*Prov.*} hart antwoord verwekt toorn: ^{*Als* 15. 1.} men

men u stuerlyk aanspreekt, soo leert
vrindelyk antwoorden, soo sult gy
Matt. van alle menschen bemint worden,
11.29. want ootmoedigheyt en sachtmoed-
digheyt is beyde God en den men-
schen aengenaem.

Voort, myn lieve kinderkens,
soo vermane ik u, dat gy u wacht
voor liegen, want de leugenaars
Apoc. hebben geen deel in het Ryk Godes.
2 .8. Ook staat'er geschreven: De leugen-
Prov. achtige lippen zyn voor God een af-
12.22. gryfelykheyt, en wiens mond liegt,
Sap.1. diens ziele sal sterven. Daarom, myn
18. lieve Kinderkens, wilt u doch daar
afwachten, want wie met leugenen
omgaat, is van niemand bemind.

Myn lieve Kinderkens, wilt dit
in uwe herten bewaren, myn lieve
1Pet.3 Schaepkens, bewaart u tonge, dat-
10, se geen quaed en spreke, noch en
doet geen bedrog met uwe lippen,
noch en doet geen achterklap, want
daer door komt twist en onvrede:
Rom. En *Paulus* leert ons met alle men-
12.14. schen vrede te houden, is't mogelyk.
Myn

Myn Alderlieffte, wilt dit onthouden van uwe Moeder, en dat gy gehoorzaam zijt uwe Ouders, en wiens *Eph. 6.*
brood dat gy eet, en alle die u tot de ^{1.}
deugt onderwijfen. En zijt altijd
neerftig om u werk te doen, waar
dat gy zijt, want *Paulus* feyt: Die ^{2 Theff.}
niet werken en wil, die fal niet eeten. ^{3. 10.}

En noch staat'er: Zyt neerftig om *Eph. 4.*
te arbeyden, op dat gy wat hebt te ^{28. Esai.}
geven den behoefstigen. Daarom ^{58. 7.}
keert ofte wend u aansicht niet van
den armen: Wie fijn ooren verftopt *Prov.*
voor het geroep der armen, die fal ^{21. 13.}
roepen, en niet verhoort worden.
Maar *Tobias* leerde fijn Sone, seg-
gende: Sone, hebt gy veel, soo ^{Tob. 4.}
geeft veel: Hebt gy luttel, soo geeft ^{6.}
van dat weynige dat gy hebt, dat re-
delijk is. Een Aelmoes van fijn ar-
beyd is Gode aangenaam. De
Wijfen Man feyt: De aelmoes drijft ^{Tob 4. 7.}
de sonde uyt. Noch leeft men van ^{Act. 10.}
Cornelius en *Tobias*, dat den Engel ^{4.}
seyde: U Gebed en Aelmoessen zijn ^{Tob. 12.}
gekomen in de gedachtenis voor ^{13.}
den Heere, dien gy met tranen ba-
K det,

det, en verliet uwe Maeltijden om de Dooden te begraven.

Hierom zijt neerstig om te bidden,
2 Cor. 8. en hebt den armen lief, want Chri-
 9. stus heeft ook arm geweest om on-
 sent wille. Hierom zijt ook barmher-
 tigt, gelijk u Hemelsche Vader barm-
Luc. 6. hertig is, want fulke fullen salig zijn,
 36. en fullen barmhartigheyd ontfan-
Mat. 5. gen: En leert ook sachtmoedig en
 5. ootmoedig van herten zijn, fulke
 zyn salig, en fullen het Aerdrijk be-
 sitten. En salig zijn se, die reyn van
 herten zyn, want sy fullen God aen-
 schouwen.

Hierom, mijn lieve Kinderkens,
 en laet geen onreyne gedachten in u
 herte blijven, maar bekommert u
 met Psalmen, Loffangen en Geeste-
Epb. 5. lijke Liedekens, soo fullen de boose
 19. gedachten geen plaetse hebben. En
Epb. 5. laat ook geen vuyl geklap uyt uw
 3. mond gaen, van alfulke sal men re-
Matt. 12. 36. kenfchap geven.

Voorts, myn Alderlieffte, waer dat
 gy

gy zyt, maekt u de minste, ende enzyt by u selven niet wys, maer laet u altyd onderwyfen van die boven u zyn, en swygt altyd als andere spreken: Vernedert u onder alle menschen, want wie hem selven verheft, *Matt.* die sal vernedert worden: Maer wie *23. 11.* hem vernedert, sal verhoogt worden: Want Christus, die de meeste *Pfal. 8. 6.* is, heeft hem selven de minste ge- *Job. 13. 13.* maekt, ons tot een exempel, en als daer staet gesehreven: Hoe gy grooter zyt, so veel te meer verootmoedigt u, *Syr. 3. 19:* soo word gy Gode aengenaem, want de grote heerlykheyt Gods word van den ootmoedigen ge-eert.

Mijn Kinderen zijt ook gerechtigt in alle hanteering, want op den weg der gerechten is het leven, en op het gebouwde pad en is geen dood. Het is den gerechten een vreugt, te doen wat recht is, maer een vrees den quaetdoenders. Voort, verkieft u te geneeren met den arbeyt uwer handen, u brood te eten met vrede. En staet na geen Koopmanschap

fchap noch bekommering van groote winning. Het is beter weynig met de vreesse Gods, dan groote fchatten met onvrede: Het is beter een drooge beet broods met rust, dan veel geslagte beesten met onrust.

Mijn Kinderkens, en bemind ook de leckere spyseniet, nog den wyn. Die kostelijke maelyden begeert en sal niet ryk worden, maer zyt te vreden met den arbeyd uwer handen.

En overschat niemand, maer zyt te vrede soo 't redelijk is, gelyk gy aen my gesien hebt, en zyt niemand lastig soo lang als gy den nootdruft kont verkrygen: Het is *Act. 20.* beter te geven dat te ontfangen. En *Paulus* feyt: Als gy u voedsel en dekfel hebt, soo laet u genoegen.

Alsoo, myn lieve Kinderkens, wilt hier aen een exempel nemen, en gaet voort in des Heeren wegen, altyd men soberheyd en dankbaerheyd, gelyk gy my wel hebt hooren
le-

lesen van *Daniël*, van *Sydrag*, *Mysag* *Dan. 1.*
 en *Abdenago*, die waren verkoren 5.
 van den Koning van Babylonien om
 opgevoed te worden met de selve
 wyn en spyse, die de Koning aen
 syn Tafel at, op dat se fouden schoon
 zyn, om den Koning te dienen;
 maer sy begeerden niet dan Moes en
 Water, sy wilden met soberheyten
 dankbaerheyten haer Vaders Wet
 en Geboden onderhouden in de
 vreesse Gods, en sy waren schoonder
 en vetter, dan die van des Koninks
 leckere spyse aten.

Alfoo getrouwelijk wandelden sy
 in des Heeren wegen, met bidden
 en smeken hebben sy den Heere be-
 haegt, en daerom heeft God groote
 dingen door haer gedaen: en heeft
 se verlost uyt den kuyl der Leeuwen, *Daniel 3.*
 en uyt den vyerigen Oven. En *Gen. 37.*
Joseph, als hy in Egypten verkocht 28.
 was, soo heeft hy geen leckere spijs
 begeert, nog den wijn, om dat *Gen. 39.*
 hem de Egyptische Vrouwen sogten 7.
 te verleyden, maer hy vreesde Godt,
 en die bewaerde hem, hy was met

foberheyd en met bidden God behagende, alsoo dat hy gestelt was

Gen. 41. een Overste over Egyptenland.

39.

Mijn lieve Kinderkens, neemt hier aen een exempel van uwe jonkheyd, soo sult gy God behagen, en hy sal u bewaren van alle verleyding.

Och, mijn Schaepkens, gy zyt noch in uwe jonkheyd, in uwe kindschap, gy hebt noch u deel in uws Vaders Rijk, fiet dat gy't wel bewaert, dat gy niet en doet gelijk *Esau*, die gaf sijn ertdeel of eerst geboorte voor een schotel vol moes, niet achtende de zegening sijns Vaders, hy gaffe voor een vergankelyke spysse; maer *Jacob* verkoos het beste deel, en was Cod en sijn vader gehoorfaem, en wandelde in des Heeren wegen met alle gerechtigheyd.

Gen. 25.

33.

Pfalm. 34.

12. Komet gy kinderen, hoort na my; ik sal u des **HEEREN** vreesse leeren:

13. Wie is de man, die lust heeft ten leven? die dagen lief heeft, om het goede te sien?

14. Bewaert uwe tonge van het quade, ende uwe lippen van bedroch te spreken.

15. Wijkt af van het quade, ende doet het goede; zoekt de vrede, ende jaegtse na.

16. De oogen des **HEEREN** zijn op de rechtvaardige; ende sijne ooren tot haer geroep.

17. Het aengesichte des **HEEREN** is tegen de gene die quaet doen; om hare gedachtenisse van der aerden uyt te roeyen.

De keur is groot van deeze twee,
Of eenwig wel, of eenwig wee.

*PROV. 3. 26. Mijn Sone geest my is herte: en
laat uwe oogen mijne wegen bewaren.*

*Galat. 5. vers 17. Want het vleesch begeert tegen
de Geest, en de Geest tegen het vleesch: en dese staan
tegen malkanderen, &c.*

GE-

GEVA
De te
Het e
gaa
En tot g
Gev
Hier o
o
En g
Dis w
wo
Hy d
w
Hy
Die
Een
Die

GEVAARLYKE KEUR

tussen Ydelheid en Eeuwigheid.

De tēere Jeugd, nu met onwijze schreden

Het eerste groen der kindsheid uitgegaan,

En tot gebruik van kennis en van reden

Gevordert, vind zigzelf in twyffel staan.

Hier oopent zig een tweesprong voor zyn oogen,

En geeft hem keur van wegen te betrēen,

Dies word zyn hert nu dus, dan zoo bewoogen,

Hy dubt, en wikt, en weet schier niet, waar heen.

Hy ziet een pad, van duizenden gekoozen,

Die zonder zorg vast rennen langs de baan;

Een ruime weg, bezaait met frisse roozen,

Die licht hem toe, en nood hem voort te slaan.

K 5

Aan

Aan de and're zy leid voor zyn oogen oopen
Een smalle weg , met doornen digt be-
plant ,

Daar weinige met groot gevaar op loopen
Van swaaren val aan de een , of de an-
d're kant.

Twee Maagden op de voorgrond dezer pa-
den ,

Gants ongelijk van toefstel , en van zêen ,
Arbeiden elk met kragt de Jeugd te raaden ,

Om 't eene pad , of 't ander in te trêen.
Hier komt voor eerst hem de Ydelheid te
vooren ,

Die d'ingang van den breeden weg beslaat ,
Om tot haar min de Ziele te bekooren ,

Zy vleid het hert met lieffelyk gelaat.
Een ronde kloot , niet in zyn vaart te teu-
gelen ,

Verstrekt de grond , daar haren voet op
rust ,

De dag en nacht zijn haar geswinde vleuge-
len ,

Des

Des weerelds rond het lok-aas voor de
lust.

Haar gladde tong, tot vleiery gesleepen,
Stort hoonigtaal den Jongeling in 't oor,
Om dus de Ziel, in haren strik gegreepen,
Te leiden op des Weerelds ruime spoor.
Zy bied hem aan, al wat hy kan bedenken
Van eer, en weelde, en alle Weerelds
goed,

Indien hy haar zyn herte maar wil schenken
Ten offerhande, en volgen wel gemoed.
Zoo rijk, zoo mild in alles te belooven,
Wat klem, en kragt op aardse zielen heeft,
Word deugdes pad van haar veragt, ver-
schooven,

Gelyk een pad, 't welk niet dan moeite
geeft.

Hier kant zig wêer de Hemelwijsheid tegen,
Die de enge poort, en smalle weg bemint,
Zy toont het hert een overvloed van zegen,
Waar mée de Ziel zig hier beschonken
vind.

Een held're Zon van kennis fiert haar haaren,
Een

Een rein gewaad bedekt haar zuiv're lêen,
Zy zet haar voet, beveiligt van gevaaren,
Op vasten grond, een onbeweegeb're steen:
Gods heilig woord leid oopen voor haar
oogen,
Zy draagt een vat, waar in de wierook
brand,
Wiens ed'le geur, gefwaait door 's hemels
boogen,
By God verstrekt een waardige offerhand.
Dus tragt zy 't hert van 's Weerelds pad te
trekken,
Te doen het net der Ydelheid ontgaan,
Zyn liefde tot een beter goed te wekken,
Voor hem bereid aan 't end der smalle
baan.
Nu toont zy klaar, hoe dat haar Viandinne,
Hoe opgesmukt, hoe vriend'lyk van ge-
laat,
Niet waardig is, het voorwerp van zyn min-
ne
Te zijn, mits al haar vreugd in 't end
vergaat.

Zy

Zy wijft de Ziel, hoe rijkdom is volzorgen,
En, nevens de eer, van daag haar minnaars vleid,

Maar ligt ontzinkt, en vliegt daar heen op morgen,

Hoe welluft vaak met pijn en smerte scheid.

Dog boven al vertoont zy haar de elende,
De ramp en druk, die 't hert, te dwaas verkragt

Van 's Weerelds min, in aller dingen ende,
In 't duister rijk des helsen afgronds wagt.

Hier steldze, om 't hert te buigen, te beweegen,

Het heerlyk beeld der onverwelkb're kroon,

Der hemelse eer, en zuiv're weelde, tegen,

Die zy vereert haar dienaars tot een loon.

En schoon de weg schijnt lastig in zijn oogen,

Ze onttrekt die zorg het jeugdelyk gemoed,

En zeid hem toe Gods bystand uit den hoo-
gen,

Die

Die 't swakke sterkt, en alle last verzoet.
Hier staat de Jeugd onzeker wat te kiezen,
De ziele tobt nu gints, dan herwaarts
heen,

Om 't hemels goed het tijdyk te verliezen,
Of 't eeuwig heil om 't aardsche te ver-
trêen.

Wat raad? het vlees, en de uiterlyke zinnen,
Door 's Weerelds schoon betoovert en
verleid,

Raên 't jeugdig hert het zienlyk te beminnen,
En 't pad te gaan, dat door geneugte vleid.
De Geest nogtans, van hooger stam geboo-
ren,

Stemt met de deugd, en prikkelt het ge-
moed,
En noopt de ziel met kragt van scherpe spoo-
ren,

Den weg te gaan na 't onvergankbaar
goed.

Hier word in 't hert een felle krijg ontstee-
ken,
Daar Vlees en Geest staan tegen een ge-
kant, Elk

Elk even sterk tragt de anders magt te bree-
ken,
En strijd, en kampt met kragt om de
overhand.

O! kon de ziel hen beide vergenoegen!
Maar neen, de keur moet eenmaal zijn
gedaan,
Zy moet haar lust tot de een, of de ander
voegen,
Een liefde alleen kan 's herten grond be-
slaan.

Welaan, ô Jeugd, nu wijsfelyk gekooren,
Ontzeg de wil en lusten van het Vleis,
Leen wel bedagt de Geest uw hert en ooren,
Omhels de deugd, en volgze in haren eis.
Te veel is u, te veel hier aan geleege,
Voor korte vreugd onendig te vergaan,
Ofeens, by God in heerlykheid gesteege,
Voor kleine moeite in volle vreugd te
baên.

Geen last, geen pijn moete uwen yver doo-
ven,

Stap

Stap rustig toe door 's levens enge poort;
God, die u eens zijn hulpe deed belooven,
Is trouw en goed, hy helpt de trouwe
voort.

Mijn

Mijn A
der wij
worden,
eaten
kiefen b
of quaa
dar fal
hebt gy
dat gy v
(daer
komt)
gen, b
vloeit
nyd,
teeren
gung
en vuy
voort,
geen l
noegt
gy
oogt

De
fiet n
alfin
ceffe
eride

Mijn Alderlieffte, staet na de onder wyfing, op dat gy meugt geleert *Mat. 7.*
worden, en bekennen, welk den ^{14.}
echten weg is, want u staet nu te *Syr. 15.*
kiefen het leven of de dood, goed ^{17.}
of quaad, het welk gy u laet behagen,
dat fal u gegeven worden, te weten,
hebt gy uw lust tot het quaed, alsoo
dat gy verkiest des werelts geneugte
(daer alle ongerechtigheyd uyt
komt) te weten, liegen en bedrie-
gen, spelen, tuyffchen, sweeren, *Gal. 5.*
vloeken, achterklappen, haet, ^{19.}
nyd, dronken drinken, bancket-
teeren, overdaed, afgodery,
gierigheyd, onkuysheyd, ydelheyd,
en vuylen klap, dansfen, en alsoo
voort, hoewel dat dit voor de werelt
geen sonde gerekent is, maer ge-
noegte, soo is 't nochtans een af-
gry felijkheyd voor des Heeren
oogen, &c. *1 Pet. 4.*
^{3.}

Daerom, mijne lieve Kinderkens,
fiet toe, is 't dat gy uwe lust hebt tot
alsulke werken, so verkoopt gy uw
eerste geboorte, of uws Vaders
erfdeel, voor een schotel Moes, te

L

we-

1 Job. 2.
10.

weten, voor een weynig tydelyke
welluften, en dese leyden u tot de
verdoemenis.

De breede Weg.

Befiet of alle degroote hoop niet
verkiest desen weg te gaen: Daerom
4 Efd. 8. heeft *Esdra*s wel te recht geseyt:
6. dat men veel meer Aerde vind om
Aerden vaten te maken, dan Goud
om Gouden vaten te maken. En
4 Efd. 9. gelijk de groote vloeden der zee
16. meerder zijn dan de druppelen, al-
foo fullen sy meerder zijn, die ver-
doemt zijn fullen: Want daar zijn'er
4 Efd. 8. veel geroepen, maar weynig uyt-
3. verkoren, want sy nemen haar be-
roep

roep niet
Mijn Sch
sy volge
groote
dervall

Daar
haar ka
hoorea
tigheve
die nen

Hi
is t e
deug
volge
Ael
die g
fmae
gedo
ma
gen

liev
dere
haar
dien

roep niet waar, want Christus seyt: *Job. 10.*
Mijn Schapen hooren mijn stem, en ^{27.}
sy volgen my na: maar dese volgen de
grootte hoopen der Goddeloosen en
der valsche Popheten.

Daarom seyt *Esaias*: De Helle heeft *Esai. 5.*
haar kaken wijt open gedaan, om de ¹⁴
hooveerdige, en alle die ongerech-
tigheyd doen, te ontfangen, alle
die hen niet beteren en willen.

Hierom siet, mijn Alderlieffste,
is 't dat gy u laat onderwijfen tot de
deugt, soo sult gy de stem des Heeren
volgen, gelyk gedaen hebben van
Abels tyden af tot noch toe, veele
die geleden hebben, sy zyn ver-
smaed geweest, veracht, vervolgt,
gedood, om dat sy de boose werelt
met haar valsche Propheten niet vol-
gen en wilden.

Siet, mijn Alderlieffste, verkieft *Hebr.*
liever ongemak te lijden met de kin- ^{11.25.}
deren Gods, op dat gy meugt met
haar geloont worden, want dese zijn,
dien alle schoone beloften toeko-

men; maar sy moeten veel lijden: want het Rijk der Hemelen lijd geweld, en de geweldige fullen 't innemen. Ook staat'er geschreven: *Matt.* 11. 12. Met veel druk moet gy in 't Rijk der Hemelen gaan. Want *David* seyt: *Psal.* 44. 23. Wy worden als Slacht-schaepkens tot de dood geleyd. En *Paulus* seyt: *2 Cor.* 4. 11. Wy die leven, worden alle dage ter dood overgelevert. Noch staat'er geschreven: *Job.* 16. 20. Gy sult weenen, maar de werelt sal haar verblyden: Gy sult droevig zijn, maar uw droefheyd sal in blijdschap verkeeren: Gy sult een weynig verdrukking hebben, maar zyt getrouwt, en zyt getrouw tot'er doot, ik sal u de kroon des levens geven. In de werelt sult gy druk hebben, maar zyt getrouwt, *Eesai.* 25. 8. ik hebbe de werelt verwonnen: En God sal alle tranen van hare oogen afwasschen. Voorts staat'er noch: De Bruyloften des Lams zijn gekomen: de Huysvrouw maekt haer bereyd, en haer is gegeven te kleeden met blinkende witte zyde: de zyde is de rechtveerdigmaking der Heyligen. Salig zyn sy, die tot het

Avont-

Avontmaal des Lams geroepen
zyn: Dan fullen de rechtveerdige *Matt.*
blinken gelyk de Son in haers Va- ^{13:4}.
ders Ryk.

Siet, myn Alderlieffte, dit is
het beste deel, en loon van alle
de gene die den Heere vreesen, en *Matt. 5.*
sijne geboden bewaren. Dit zijn 1.
die, tot den welken de Heer seyt:
U gy *Jacobs* wormken, gy kleyn *Efsai 41.*
hoopken, en wilt niet vreesen, ik ^{14.}
en sal u geen weesen laten, maar ik *Efsai. 51.*
sal u-lieder God zyn, en gy sult myn 7.
Volk zyn, en ik sal u bewaren gelyk
den appel myner oogen: Ja is't dat *Zach. 2.*
gy mijn geboden bewaert, al waert ^{8.}
gy wech gevoert tot het eynde des
Hemels, soo sal ik u nochtans we- *Deut.*
derhalen, en brengen tot de plaatse ^{30.4.}
die ik verkoren hebbe.

Och, wie en soude fulken Heere
en Vader niet lief hebben, die ons
soo verkoren heeft, gelyk hy *Israël* *Efsai. 49.*
verkoos, en heeft ons sijne Geboden ^{8.}
en Wetten gegeven, te weten,
sijn Euangelium, het welke ons leert

L 3 sijnen

Uyterste wille van Soetgen,
sijnen wille te doen en sijn welbeha-
gen, en sulke heeft hy Ertgenamen
gemaekt in alle de rykdom des He-
mels.

Och, myn lieve Kinderkens, dit
hebbe ik geschreven met tranen, u-
lieden vermanende uyt liefde, met
een vyerig herte, voor u biddende,
of het mogelyk ware, dat gy van dit
getal bevonden meugt worden,
want als uw Vader my ontnomen
was, soo en hebbe ik my selven niet
gespaart, dag noch nacht om u-lie-
den op te brengen, en mijn gebed
eu forge was altyd om uwer salig-
heyd, en noch binnen banden zyn-
de, heeft dat altyd mijn meeste sor-
ge geweest, om dat ik u na myn
voorsichtigheyd niet beter beschic-
ken konde, want als my geseyd was,
dat gy na Oudenaarde, en van daar
na Brugge geleyd waert, dat viel my
soo swaer, dat ik geen meerder
droevenis gehad hebbe. Maar als
ik dagte, dat mijn sorgen of beschic-
ken niet helpen mocht, en dat men
scheyden moet van alle dat men lief
heeft in dese werelt, om Christi wil-
le,

le, soo
des Hee
altd en
beware
heyd,
Dami
loofet
gehad
reken
den E
geij
den
sin V
bije
Go
gon

le, soo hebbe ik dat al in den wille *Matt.*
 des Heeren gestelt, hopende noch *10.37.*
 altyd en biddende, dat hy u-lieden
 bewaren wil in sijne barmhertig-
 heyd, gelijk hy *Joseph*, *Moses* en *Gen. 39.*
Daniël bewaarde onder de godde- *21.*
 loose menschen, en het sal u alsoo *Exod.*
 gelucken, is 't dat gy u beneerstigt *14.29.*
 te schicken naa de waarheyd, soo sal *Dan 6.*
 den Engel des Heeren met u zijn, *22.*
 gelijk hy was met *Tobias*, hem ley- *Tob.7.*
 dende, tot dat hy hem bracht in *12.*
 sijn Vaders huys, daer hy hem ver-
 blijde met sijn Vader en Vrinden, *Tob. 11.*
 God dankende van sijne groote *13.*
 goetheyd.

L 4

Al-

Alfoo ook, is 't dat gy de goede onderwijfing wilt volgen, foo falfe u-
lieden door alle perijkelen leyden, en
brengen tot uwes Vaders huys, daer
Efai. 64. fulken blijdschap bereyd is, dat noyt
17. oore gehooort, noch geen ooge ge-
1 Cor. 2. sien heeft, noch in geens menschen
9. herte gekomen is, wat blijdschap
voor de uytverkorenen bereyd is:
Maar den uytverkorenen heeft het
God geopenbaert door fijnen Hey-
ligen Geest.

Daer toe wil u lieden brengen het
Woort des Vaders, door de barm-
hertigheyd des Soons, en de wijs-
heyd des H. Geests moet u bekrach-
tigen, dat gy het aengrijpen meugt,
Amen.

David, myn lieve Kind, ik wil
u hier mede den Heere bevelen, gy
zyt de oudste, leert wysheyd, op dat
gy u Sufterkens een goet exemp-
le geeft, en wacht u van quaet gefel-
fchap, en van achter ftraten te fpe-
len met quade knechten, maar leert
feer lefen en fchrijven, op dat gy
ver-

verfand
ren lief
maer zy
den and
ten ver
vrien
den is
en h
de; d
doen,
jongh
faem
de t
heyt
men
kand
digh
draag
ander
lieft
mog
van
en
f
we
eer
ten
licht

verftandig word, en hebt malkanderen lief, fonder twist oftegekijf, maer zyt vriendelyk de eene tegen den anderen; de wyfte fal den flechten verdragen, en vermanen met vriendelykheyd; de fterke fal met den krankten medelijden hebben, en helpen hem al dat hy kan uyt liefde; de rijke fal den armen byftand doen, uyt Broederlijke liefde; de jongften fal den oudften gehoorfaem zijn in het goede; vermaent de eene den anderen tot neerftigheyt om te wercken, op dat gy meugt bemind zijn; vermaent malkanderen tot goede werken, tot zedigheyt, eerbaerheyd, en ftilheyd; draagt altijd forge de eene voor den anderen, want de tijd is nu, dat de liefde verkouden fal, ja waar 't mogelijk de uytverkorene fouden verleyd worden: Daerom fiet toe, en leert neerftig de Schrifture onderfoeken, op dat gy niet verleyd en word, maer houd u altijd aen het eerfte en tweede Gebod, dat fal u ten rechten leeren, en gelooft niet lichtelijk als men quaat van een ander

der seyde, maar onderzoekt: en maakt geen beroerte als men u beliegt, maar verdraegt het om Christi wille.

Prov. 25.
21.

Hebt uw vyand lief, en bid voor die, die quaad van u seggen, en die u lijden aandoen, maer lijd liever onrecht, dan dat gy een ander onrecht soud aandoen, lijd liever verdriet, dan dat gy een ander verdriet soud aendoen, word liever vermaet, dan dat gy een ander vermaeden soud: Word liever belogen, dan dat gy een ander beliegen soud, laat u liever het uwe benemen, dan dat gy een ander het sijne benemen soud: word liever geslagen, dan dat gy een ander soud slaan, en soo voort.

Siet, mijn Lieffte, dit word al door Broederlijke liefde gewrocht, en is al begrepen onder het tweede Gebod, daarom moet gy altijd toefien, dat gy niet en soekt alleen u eygen profijt, maar draagt altijd forge voor die, daar gy hantering mede hebt, het zy jong ofte oud.

Voort,

Voort, mijn lieve Kinderen,
Betgen en *Tanneken*, mijn lieve
Schaepkens, ik vermane u-lieden
in al dit selve, als dat gy gehoor-
saem wilt zijn de geboden des Hee-
ren, en voort uw Oom en Moey ge- *Deut. 6.*
hoorsaem zijt, en voort u Ouders, 26.
en alle die u tot de deugt onderwy-
sen, diens brood dat gy eet, moet
gy onderdanig zijn, in al dat tegen
God niet en is; en zijt neerstig, u
selven altijd vermanende om uw
werk te doen, soo sal men u lief heb-
ben waar dat gy woont, en zijt niet
kijfachtig, noch klapachtig, noch
lichtveerdig, noch stout, noch
stuyr van spreken, maar vriendelijk,
eerlijk en stil, gelijk de jonge Doch-
teren toebehoort: Bid den Heere
om wijsheyd, die u sal gegeven wor-
den: leert seer lesen en schrijven,
neemt uw genoegte en bekomme-
ring met Psalmen, Loffangen en
Geestelijke liedekens, staat na de *Psal 32.*
eenige vreugt: leert den Heere be- 2.
hagen van uwe jonkheyd aan, als
de heylige vrouwen en Dochteren
gedaan hebben, gelijk *Judith 8.*

En

Hest. 2.
15.

En *Hester* was een Dochter, die God vreesde, verciert met ootmoedigheyd, bevallijk, eerlijk, vriendelijk, en vernedert van herten, daarom heeft sy den Koning *Ahasueros* behaagt, boven alle andere Dochteren: Maar in haren staet was sy niet hoveerdig, al was't dat sy met Koninglijke klederen blinkte, soo heeft sy haar vernedert, met vasten en bidden tot den Heere, voor hare broederen, dat sy mogten verloft worden uyt harer vyanden handen, haar selven niet hooger achtende, dan een van de minste van hare Broederen.

Gal. 5.
22.

Siet, mijn Alderlieffte, als gy tot uw verstand komt, soo siet dog toe, dat gy u verciert met goede werken, te weten, de werken des Geests, dat is, alderley goetheyd, vriendelijkheyd, sachtmoedigheyd, ootmoedigheyd, gehoorfaemheyd, lydsaemheid, gerechtigheyd, zedigheyd, eerlykheyd, reynigheyd, vreedsaemheyd, standvastigheyd, barmhertigheyd, wysheyd, en neerstigheyd tot goede werken, geloove, hope,
en

en liefde: God lief hebben boven al *Deut. 6.*
dat in de werelt is, en uwen Naasten 5
te doen, gelyk gy wilt dat men u *Matt.*
doen sal, daar aan hangt de gant- *12. 83.*
sche Wet, en de Propheten.

Siet, mijn lieve Kinderkens, dit
is de vercieringe der Heyligen, &c.

Och, mijn Alderlieffte, wilt
doch na sulken Bruylofs-kleed ar-
beyden, op dat gy meugt met het
getal der Kinderen Gods ingaen tot *Apoc. 19.*
de Bruyloft des Lams, daer sy blin- 7.
ken fullen gelyk de Sonne in haers *Matt.*
Vaders Rijck. *13. 43.*

Daer toe wil u brengen de sterke
hand des Heeren, die wil u leyden,
gelyk als hy Israël uyt Egypten ley-
de, en brengen tot dat nieuw Jeru- *Exod.*
salem, en dat wy malkanderen mo- *13. 21.*
gen sien in den dag der verrijfenis
met blijdschap.

Hier

Act. 20. Hier mede wil ik u-lieden den
 32. Heere bevelen, den God *Abrahams*,
Exod. den God *Isaacx*, en den God *Jacobs*,
 30. die wil u-lieden bewaren tot den
 eynde des levens, Amen.

Mijn lieve Kinderkens, dit late ik
 tot een gedachtenis of Testament,
 is 't dat gy 't ter winning legt, gy
 sult'er meerder Schat mede verga-
 deren, dan of ik u veel rijkdommen
 achtergelaten hadde, die verganke-
 lijk zijn, want men kan het goed
 van de werelt verliezen door brand,
 Oorloge, of quade Fortuyne.

Daerom en is hy niet wijs, die
 sijn herte stelt op yet dat verganke-
 lijk

lijk is,
 verfeert
 het alle
 niet dro
 wy had
 is, als
 ten all
 moerg
 by her
 ndus v
 is 't d
 ward
 verhe
 Tolm
 En
 rech
 noch
 Hie
 yema
 milg
 heet
 ga
 vol
 de
 wa
 me
 lief
 dae

lijk is, want wy niet een ure tijds
verfekertheyd hebben, wy moeten
het alle achter laten, daerom en zijt *Efsai. 59.*
niet droevig, al is 't dat het selve dat *15.*
wy hadden, verstroyt of verloren
is, als de Propheet seyt, Wy moe-
ten alle-mans rooff zijn, daerom
moet gy nog den Heere danken, dat
hy het ons gelaten heeft, tot dat ik
u dus verre opgebracht hebbe, en *Tob. 4.*
is 't dat gy in alle gerechticheyt *18.*
wandelt, soo sal u de Heere genoeg
verleenen: Neemt een exempelaen *Pfal. 37.*
Tobias. *25.*

En *David* die seyt: Dat de ge-
rechtige geen gebrek hebben sal,
noch sijn zaed om geen brood gaen.

Hierom zijt ook niet begeerlijk na
yemands goed ofte juweelen: En
misgunt ook niemand, dat hy meer
heeft dan gy: En aansiet doch
geen Persoon om sijne giften, maer *Luc. 12.*
volgt ketkleyne hoopken, die met *32.*
de waarheyd wandelen in de liefde,
want de liefde is de band der volko- *1 Cor. 5.*
menheyd, en het gebod van de *14.*
liefde gaet alle geboden te boven,
daerom siet altijd na te volgen, die
in

Matth. in de liefde meest wandelen, want
7. 10. men kent den Boom aen sijne vruchten, hoewel dese van alle menschen

Matt. Christus ook geweest: En den
10. 24. knecht en mag niet beter zijn dan
sijn Heere

*Uyt het
gene hier
verhaelt
word,*

*blijkt: dat
ook den
man van
dese
Soetgen
van den
Houte,
als een
vroom
getuyge
Jesu,
voor de
waarheit
gestorven*

*is: hoe
wel wy de
tijd,
plaetse,
noch ma-
niere sijn-*

nes doods niet en hebben kunnen vernemen.

Hier mede wil ik u-lieden Adieu
seggen, Adieu mijn lieve Kinder-
kens, en Adieu mijn lieve Vrinden
al te samen.

Mijn alderlieffste, al is't dat onse
partijen u leggen, dat uw Vader en
ik verscheyden van geloove zijn, en
gelooft het niet, want hy heeft van
den Doop, en de Mensch-werding
Christi

Christi de waerheyt beleden, in al dat hy begrijpen konde, en heeft de gerechticheyd vromelyk betuygt, en sijn leven daer voor gelaten, u lieden tot een exempel, den selven weg wijfende, dien de Propheten, de Apostelen, en Christus selve gegaen heeft, met veel druk en liiden moest hy voor strijden en sijne Kinderkens achterlaten om Christi wille, daarom doet desgelijks, want daar is geen andere weg: zijt neerstig om te lesen in het Testament. Amen.

*Noch een Brief van Soetgen
van den Houte, aen haer
Broeder en Suster, als
ook aen haar Kin-
deren.*

Geschreven uyt liefde.

DEs Heeren vrede zy met u, *Joh. 10.*
mijn lieve Broeder en Suster, *27.*
weet dat ik twee Brieven ontfangen
hebbe, met dat'er in was, en ik be-
M danke

danke u hertelijk feer van alle vriendschap, die gy my oyt gedaen hebt, en noch doen sult, soo ik hope, aen mijn drie Schaepkens, die ik achterlate, ik beveelse den Heere, en die hy daer toefstieren sal, door sijn genade.

Hier mede neme ik noch eens oorlof, ik denke dat het nu de laetste reyse is, en wy zijn soo wel gemoed om onse offerhande te doen, dat ik het niet uyt spreken en kan, ik soude wel van vreugden springen, als ik denke op dat eeuwige goet, dat ons beloofd is te besitten, alle die volhardten in 't gene dat ons den Heere heeft bevolen.

Rom.

12. 1.

Phil. 2.

17.

Matt.

10. 20.

Iken weet niet, met wat prijs ik den Heere loven sal, dat hy *Martha* en my tot sulken staet verkoren heeft, wy die soo arme slechte Schaepkens zijn, want wy en hebben doch noyt in de werelt geacht geweest, dan als wechwerpelingen, en dat God sulke verworpene ellendige slechte aerdwormkens heeft

1 *Cor.* 4.

13.

heeft re
werken,
fouden
ons selt
ontfien
mogen

Och

begrip

hier m

genade

met b

en ha

ne ge

wac

verw

ik alle

sy haer

Heere

Elaan

verli

van

bee

O

gen

later

God

heeft verkoren, dat hy door ons wil werken, dat wy sijne Getuygen zijn fouden: wy die niet weerdig zijn van ons felven de alderminste gave te ontfangen, die den Heere soude mogen geven, &c. *Act 22. 15.*

Och, wie kan de kracht Gods begripen, dat hy den genen, die hier meest verworpen zijn, meest genadig is om te ontfarmen, als sy met betrouwen hem aenroepen, en haer hope vastelijk stellen op sijne genade, totten eynde toe, het waer onmogelijk, dat hem de Heere verwerpen soude: Daerom bidde ik alle, die den Heere lief hebben, dat sy haer herten vernederen, want de Heere spreekt door den Propheet *Esaias*: By dien wil ik wonen, die verlagen van geeft, en gebroken van herten is, die voor mijn Woort beeft. *Esai. 57. 13.*

Och die haer alsoo verootmoedigen voor den Heere, en haar niet en laten dunken dat se yet wat voor God zijn, en voor de Menschen,

M 2 die

Matt.
23.11.

die sal God verheffen, en rijk maken van de Hemelsche goederen. Gedenkt hoe Christus de nederheydt verkoos, als hy de Heerlijckheyd sijns Vaders verliet, en daelde hier in het nederste deel der Aerden, uyt gehoorfaemheyd sijns Vaders, en uyt groote liefde is hy mensch geworden, met groote ootmoedigheyd is hy hier tot onsen dienst gekomen, heeft pijn en versmaetheyd

Phil.2.
8.

geleden, alles met lijdsfaemheyd, en langmoedigheyd verdragende, uyt gehoorfaemheyd sijns Vaders tot'er dood toe, tot dat hy't al volbragt hadde, op dat hy ons salig soude maken. Och, wat een liefde heeft hy ons bewesen, met benaewwtheyd en suchten, als hy seyde na sijne Menscheyd, Och hoe bang is my, tot dat het al volbragt is. Och, mijn Alderlieffste, bedenkt onsen voorganger Jesus Christus, hoe dat hy aensag de ootmoedigheyd van *Maria*, dat hy van haer wilde gebooren wesen. En al was het dat sy tot sulken staet verkoren

Luc.12.
50.

was, soo heeft sy haer verootmoedigt,

Luc.1.
44.

dig,

dig, en
hier de
want G
heyd fi
sal de la
gesach
heyd
flacie
ontie
stoye
tigen
froot
ver
hy m
ledig
Euz
fy d
rech
wore
O
tel
ha
wa
ro
ma
G
w
re

digt, en vernedert, seggende: Siet hier de Dienstmaegt des Heeren, want God heeft aengesien de nederheyd sijner Dienstmaegt, daerom *Luc. 1.* sal ik salig genoemt worden van alle *34.* geslachten, want sijne barmhertigheyd duert van geslachte tot geslachte, allen den genen die hem *Exo. 20.* ontsien ofte vreesen, want hy ver- *6.* stroyt de de hoveerdige: den machtigen heeft hy van den throon gestooten, en den nederigen heeft hy verheven: den hungerigen vervult hy met goederen; de ryken heeft hy ledig gelaten; den armen word het Euangelium gepredikt: Salig zijn *E sai.* sy die hungeren en dorsten na de ge- *61. 1.* rechtigheyd, want sy fullen verzaed *Mat. 5.* *6.* worden.

Och, mijn Alderlieffste, mijn hertelijke begeerte en bede is, om de laetste reyse, dat gy u beneerstigt te wandelen in de liefde, en in de eenvoudigheid, eendrachtelijk onder malkanderen, altijd in de vreesse Gods, op dat gy vervult meugt worden van de Hemelsche goederen; en verzaed van nu tot inder

eeuwigheyd, Amen.

Act.

20.32.

Hier mede wil ik u den Heere bevelen, en het woord sijner genade, die selve moet u alle troosten, sterken en bekrachtigen met sijnen Geest, dat gy 't meugt uytvoeren, na dat gy geroepen zijt, tot lof en prijs des Heeren, op dat gy met malkanderen moget verblijden, en aen des Heeren Tafel sitten, daar hy ons dienen sal met den nieuwen Wijn, in 't Rijke Gods sijns Vaders.

Luc. 22.
17.

Dit is geschreven, als wy onse laetste Avondmael gedaen hadden, dat wy anders niet en wisten. Hier mede segge ik Adieu aen alle mijn Broeders en Susters. Iken *Martha* mijn Suster in den Heere, doen u feer groeten met de vrede des Heeren om de laetste reyse, alle die ons bekend zijn, ofte onbekent, waer sy zijn, wy zijn vrolijk in den Heere, wy seggen Adieu, tot dat wy by den anderen komen, hier boven in dat nieuwe Jerusaleem. Leest desen laatsten oorlof allen diedat begeeren te hooren, eer gy dien weg send, en dan sendse mijn suster *Betgen*.

Hebr. 12
22.

Voorts,

Voort
ik ben fer
re loo la
doch ve
door u
gelterk
dat hy
merij
meugt
aloo gy

Och
toe,
en ver
veerd
bralle
ootm
en nee
ken,
der H
den,
door
de B
dant
sche
dem
mee
ain

Voorts, mijn lieve kint *Betgen*, ik ben seer verblijd, dat my de Heere soo lang gespaart heeft, dat ik doch verblijd ben voor mijn dood, door uwen Brief, daar gy my mede gesterkt hebt. Ik bidde den Heere, *Eph. 3.* dat hy u wil sterken en bekrachtigen *16.* met sijnen Geest, dat gy alsoo voort *Eesai 61.* meugt gaen, en het beste nakomen *1.* alsoo gy my geschreven hebt.

Och, mijn lieve Schaepkens, siet toe, dat gy uwen jongen tijd niet en verslijt in ydelheyd, noch in hoeverdij, noch in suypen, noch in *Rom. 13.* brassen, maar in soberheyd, en in *13* ootmoedigheyd, in de vreesse Gods, en neerstigheyd tot alle goede werken, op dat gy met de verciering der Heyligen meugt bekleet worden, op dat u God weerdig make door sijn genade, dat gy meugt tot de Bruyloft des Lams ingaen, en *Apoc. 19.* dat wy u daar mogen sien met blijdschap. *7.* En u Vader en ik hebben u den weg gewesen met noch veel meer andere: Neemt een exempel aan de Propheten en de Apostelen, ja

184 *Uyterste wille van Soetgen, &c.*

Mat. 5. ja Christus selve, hebben desen weg
12. gegaen, en daar het Hooft voor
Actor. 4. gegaan is, daar moeten immers de
3. Leden ook volgen.

Matt.
27. Hier mede wil ik u den Heere be-
velen en het Woord sijner genade.

Actor. Dit is mijn laetste oorlof, mijn lie-
20. 33. ve Schaepkens, gedenkt malkan-
deren altijd in de liefde, en leert
seer lesen en schrijven, en zijt ge-
hoorsaem een yegelijk in 't goede:
Als u Broeder *David* en *Tanneken*

Rom. 16. by u komen, groetet u onder mal-
15. kanderen met een vriendelijken kus
des vredes uyt mijn name.

Hier mede segge ik Adieu, mijn
lieve Kind *Betgen*: Adieu mijn lieve
Kinderkens, *David* en *Tanneken*, A-
dieu mijn lieve Broeders en Sufters
allet'samen, vrienden over alle.

Noch seggen wy eens Adieu,
groet my Oomken en Moeyken seer
met een kus des vredes uyt mijnen
name.

*Geschreven by my Soetgen van den Hout,
uw Moeder in banden. Geschreven
met haesten (al bevende van koude)
uyt liefden tot u lieden allen, Amen.*

SCHADELYKHEID

Der

WEERELD-LIEFDE;

Getoont uit de

Onvolmaaktheid en Nietigheid

Der Weereldse Goederen,

En de

Brosheid des Menselyken

Leevens.

M 5

Houw op, bedwing uw snellen pas,
Een slange schuilt'er onder 't gras.

I Joann. 2. 16. *Want al dat in de Weereld is,*
[namelijk] de begeerlijkheid des vleeschs, de begeer-
lijkheid der oogen, en de grootsheid des levens, is
niet uit den Vader, maar uit de Weereld.

Scha-

Schadelykheid der Weereld-liefde, &c.

I. D E E L.

S T E M: *Maak mijn snaaren een geklank, &c.*

1. **T**uft my nu met schellen toon,
 Die de Weereld door kan dringen,
 Al 't bedrog van 's Weerelds schoon,
 En zijn nietigheid te zingen;
 Schoon, dat eerst aanminnig vleid,
 En de ziel te dwaas verleid,
 In 't end met fmerte scheid.

2. Hy, die Zatans list en magt,
 Die al 't onderaards vermoogen
 Heeft verwonnen en verkragt,
 Geef my bystand uit den hoogen;
 Hy, die nu, als Godes Zoon,
 Voert den staf op 's hemels troon,
 Versterk mijn lage toon.

3. Kom

3. Kom dan, dwaze Weereldling,
Leen my hier uw hert en ooren,
Daar ik van de dwaasheid zing,
Die uw ziele kan bekooren;
Hoor mijn zang met stillen moed,
Zoo gy trek tot Waarheid voed,
Gebruikze, vind gy 't goed.

4. Toen wel eer het heilloos rot
Van ontaarde Hemelingen
Zig dorst kanten tegen God,
En na de opperglory dingen,
Smeet hen Gods getergde magt
In des afgronds nare nacht,
Die nimmer ende wagt.

5. Zoo wist God de muitery
Bilyk haren loon te geeven,
Daarze in droeve slaverny
Eeuwig slijten moet haar leeven;
Zoo wierd 's Hemels zalig hof
Schoon geveegt van slyk en stof,
En zong de Godheid lof.

6. Sedert

6. Sedert deed een bitt're spijt.
't Hoofd der helse muitelingen
Steeds met rustelooze vlijt
Na 't verderf der menssen dingen,
Woelen, wroeten dag en nacht,
Dat de Mens door list of kragt
Werde in 't verdriet gebracht.
7. Zouw een klomp van nietig stof
De Opperzaligheid beërven,
En vol vreugde in 't Godlijk hof
Heerssen zonder ooit te sterven,
Deelen in 't onendig goed,
Dat hy eeuwig derven moet
Met al zijn hels gebroed?
8. Neen, dat waar te bitt'ren brok,
Om met goeden moed te swelgen;
Dies, gefart van helse wrok,
Zoekt hy 't Mensdom te verdelgen,
Zoekt hy hen, vervreemt van God,
Listig heen te voeren tot
Zijn ongelukkig lot.

9. Even

9. Even als een Voogelaar,
Die in welgestelde netten,
't Pluimgediert, dat geen gevaar
Vreest, nog onheil, wil bezetten,
't Fluitje blaast nu zagt, dan sterk,
Lokt de Voogels binnen 't perk,
Zoo gaat hy ook te werk.

10. Helse netten, digt gebreid,
Weet hy listig toe te stellen,
Om de ziel, bekoort, verleid,
In die strikken vast te knellen;
Met bedriegelyk geluid
Drijft hy de angst ter herten uit,
En lokt dien vetten buit.

11. Nu moet al de glans en 't schoon,
Al 't cieraad en pronk der Weereld,
Met de pracht van staf en kroon,
Eer, en schatten, rijk bepeerelt,
't Lokaas zijn, dat, hert en zin
Boejende in haar dwaze min,
Sleept tot zijn netten in.

12. Dus

12. Dus
Kont hy
Dezen
Purper
Dien
And
E

13. Me
Die d
We
Weel
Pr
De

14. T
In
V

12. Dus, naar 't hert zig vind gestelt,
Komt hy elk zijn deel vertoonen,
Dezen magt van aards geweld,
Purper kleed, en goude throonen,
Dien geneugte en lichaams zoet,
And'ren rijken overvloed
En schat van geld en goed.

13. Met een Meereminnen-toon,
Die de zielen op kan trekken,
Weet hy 't quaad, dat staf en kroon,
Weelde en schat verzelt, te dekken,
Prijft hy 't hert de Weereld aan,
Dat, door 't lief gevlei verraên,
Hem nadert onbelaên.

14. Dus besluit hy wel gemoed
In zijn net een drom van zielen,
Die, verzot op 's weerelds goed,
Voor haar outer nederknielen,
Eeren haar, als afgodin,
Blind door onbedagte min,
Om eenig aards gewin.

15. Zoo

15. Zoo word meenig reizenaar,
Door 't vermaak van groene paden,
Daar 't gevogelt paar by paar
Zingt en queelt, van zorg ontladen,
Van zijn onheil aangetaft,
Daar een slang, die op hem pafst,
Hem onvoorziens verraft.

16. Domme herten, die zoo zot
Gaat u zelf verreukeloozen,
Om een fchaduw van genot
Te verkrijgen van den boozen,
Om 't verwerven van een goed,
Dat, hoe fchoon het fchijnt en zoet,
Geen ruft geeft aan 't gemoed.

17. Ach! was uw gezigt zoo klaar!
Kon 't door al de nevels dringen,
Zien de moeite en al 't gevaar,
Die al 's weerelds goed omringen,
Met een hoe gezwinden tred
Wierd uw voet te rug gezet,
Uit 's Duivels ftrik gered!

18. Zalme

18. Zalme van zijns Viands hand
Gaven neemen en geschenken,
Daar me woelt aan beider kant
Om elkanders magt te krenken?
Neen, al wierdze ons toegebracht,
Zulk een gift was steeds verdagt,
Verworpen en veragt.

19. Maar wat blinde razerny
Heeft veroovert uw gedagten,
Dat ge van uw weerparty
Durft een goed geschenk verwagten,
Die gestaêg uw onheil zoekt?
Neen, zyn gaaf, hoe opgedoekt,
Is waard te zijn gevloekt.

20. Oopen, oopen dan uw oog,
Zie de list der helse loogen,
Die de ziel zoo vals bedroog,
En haar heeft in 't net getoogen;
Oopen 't oog, nog is het tijd,
Dat de ziele werd bevrijd,
En hare rampen mijd.

N

21. Wat

21. Wat word u dog toegebracht
Door die opgesmukte gaven?

Zorg en arbeid dag en nacht,
Eeuwig wroeten, flooven, draaven,
Daar u 's herten grage lust,
Nooit verzadigt, nooit gebluft,
Geen stilte gunt, nog rust.

22. Treft u dan nog eenig goed
't Raakt alleen uw lijf en leden,
Dat ge 't lichaam lekker voed,
En verciert met pracht van kleeden,
Daar de ziel zig bloot vind staan,
Dikwils ook met euveldaên,
En zonden word belaên.

SCHA-

SCHADELYKHEID

Der

WEERELD-LIEFDE,

&c.

II DEEL.

Wat is al 's Weerelds vreugd en spel?
Een yd'le wind en waterbel.

Eccles. 1. 2. *Ydelheid der ydelheden, zeyd de
Prediker, ydelheid der ydelheden, 't is al ydelheid.*
1 Joann. 2. 17. *En de weereld gaat voorby, en
hare begeerlykheid.*

Scha-

Schadelykheid der Weereld-liefde, &c.

II. D E E L.

STEM: *De Mens door al zijn leven &c.*

1. **G**enietge dan, naar 't flaaven,
 Naar arbeid zonder rust,
 Naar al uw moeite en draaven,
 Het voorwerp van uw lust,
 Wat is, helaas!
 Ô domme Dwaas,
 Al 't geen u word geschonken?
 Een nietig goed,
 Vol ebbe en vloed,
 In 't kort uw hand ontzonken.

2. De groote Vorst der wijzen,
 Die zonder tegenspoed
 Zijn moogentheid zag rijzen,
 Schatte alle Weerelds goed
 Voor ydelheid,

N 3

Die

198 *Schadelykheid der*
Die 't hert verleid
Door valsvermomde loogen,
Voor damp en rook,
Wiens dunne smook
Zeer haast is weg gevloogen.

3. Als kinders, die zig streelen
Met yd'le vreugd en spel,
Daarze onbekommert speelen
Met lossen waterbel,
Die, nauw gevlugt
Door de oopen lucht,
Losbreeken moet en spatten,
Bedriegt het kind
Met yd'le wind,
En zijne hand in 't vatten.

4. Zoo gaat het met de menssen,
Die binnen 't aards genot
Bepaalen al hun wenssen,
En erven slegts een lot,
't Geen 't Avontuur,
Zeer kort van duur,
Haast van zijn stand komt sflingeren,
Welks

Welks glans, hoe schoon
Gestelt ten toon,
Druipt schieglyk door de vingeren.

5. Al wat zig hier, beneden
Het groote zonnelyk,
Hoe net in alle leden,
Vertoont voor ons gezigt,
Al 's Weerelds kloot,
Zoo schoon, zoo groot,
Met al zijn rijke schatten,
Moet eens van kant,
En, uit zijn stand .
Verwrikt, in duigen spatten.

6. Een dag zal 't alles enden,
Als God met grammen moed
Zal van den hemel zenden
Een felle swavel-gloed,
Die 't al ontsteekt,
Verscheurt, en breekt,
Hoerijk van glans en luister,
Begraaft met kragt

N 4

Al

Al's weerelds pragt
In 't endelooze duifter.

7. Wat zal 't dan zijn ten lesten
Met hen, die al hun min
Op 's Weerelds schijngoed vesten,
Verblind van hert en zin?
Dan galmt de lucht
Van 't naar gezugt,
Van 't kermen, klaagen, krijten,
't Geen aan het hert,
Van angst benert,
Zijn dwaasheid komt verwijten.

8. En waar zijn uwe borgen,
ô Ydel Weerelds kind,
Dat niet misschien op morgen
Die groote dag begint?
God deed u lang
Dien ondergang
In 't heilig woord verkonden;
Nog toeft de straf,
Nog wagt hy af

De

De boete van uw zonden.

9. Maar streeltge u met gedagten,
Dat die lankmoedigheid
Zal eeuwig blijven wagten?

Neen, 't is te dwaas geveleid:

Te lang gevergt,

Gefart, getergt,

Zal eens Gods gramschap daalen,

Die 't zondig hert

Met grooter smert

Die traagheid zal betaalen.

10. Gods roê kan lang vertraagen,

En klimt met flauwe schreên,

Maar treft met feller slagen,

Alsze eenmaal stort êen:

Dat toon', dat leer'

De vloed, die eer,

Naar zulken reeks van jaaren,

In 't end met kragt

Al 't boos geflagt

Bedolf in 't graf der baaren.

N 5

11. En

11. En schoon u Gods genade,
Zijn onverdiend gedult
Nog eeuwen quam te stade,
En droeg uw zonden schuld,
Dat baat u niet,
Terwylme ziet,
Dat 's Weerelds waan-behaagen,
Hoe schoon het blinkt,
Vergaat, verzinkt,
En eindigt alle dagen.

12. Niets, dat hier lang kan duuren,
't Neemt alles haast een keer;
Dan ploffen sterke muuren,
En kooninkryken neer,
Dan vliegt het goed
Met snellen spoed
Op Arends vleugels heenen,
Dan is de lust
In 't kort gebluft,
Vernietigt en verdweenen.

13. Doorloop al de oude blaêren,

Daar

Daar zal zig klaar bescheid
Voor de oogen openbaaren
Van 's weerelds nietigheid :

Daar zietge de eer
Van meenig Heer,
Nu luisterrijk in 't blinken,
Tans, van zijn lof
Ontbloot, in stof
Neêrstorten en verzinken.

14. Daar zietge 't groot vermoogen
Van schatten zonder end
In 't kort vergaan, vervloogen,
Verwiffelt in ellend;
Daar meenig mens,
Die nu naar wens
Kon in geneugte baaden,
Naar weinig tijd,
Zijn vreugde quijt,
Met smerten overlaaden.

15. Het Avontuur, hoe heerlyk,
Hoe schoon voor 't oog en rijk,

Hoe

Hoe lustig, en begeerlyk,
Staat los, en is gelijk
Het buigzaam was,
Of teder glas,
Welks glanssen 't oog verrukken,
Maar haast geknakt,
Gescheurt, verzwakt,
In scherven spat en stukken.

16. En kan dat goed u noopen
Door uiterlyke schijn,
Om steeds als slaaf te loopen
In arbeid, moeite, en pijn?
Neen, dwaze mens,
Bepaal uw wens,
't Is al te veel gewoogen,
De prijs te duur
Voor zoo veel zuur,
't Geen 't hert bedriegt door loogen.

SCHA-

SCHADELYKHEID

Der

WEERELD-LIEFDE;

&c.

III. DEEL.

Wat baat, ô Mens, uw hooge roem?
Uw leeven is gelijk en bloem.

Pf. 103. 15, 16. De dagen des Menschen zijn als het gras; gelyk een bloeme des velds, alzo bloeit hy. Als de wind daar overgegaan is, zoo is zy niet meer, en hare plaats kent ze niet meer.

Scha-

Schadelykheid der Weereld-liefde, &c.

III. DEEL.

STEM: *Hoe ongelijken lot, &c.*

I.

Nu zaagt gy, Weerelds kind,
 Dat al wat gy bemind,
 Bezit op aarde,
 Dat alle 's Weerelds goed,
 Hoe schoon 't zig oopen doet,
 Hoe hoog in waarde,
 Maar schijn goed is, dat, uiterlyk bestreken,
 Het oog verrukt, dog vol is van gebreken,
 Vol zorg, die het herte
 Geduurig vult met smerte,
 In vreeze en angst de zielen houd begraaven,
 En doetze zonder rusten,
 Tot voedsel van hun lusten,
 In moeite, en pijn, en arbeid eeuwig slaaven,
 Nu

Dat niet met zulk een loop ,
Zoo snel in 't draaven,
U 't wankelbaar geval
De vrugt ontdraagen zal
Van al uw slaaven :
Die hoop heeft kragt om u in slaap te wie-
gen,
Maar staat te los, en kan u ligt bedriegen.
Nog kon 't u ook gelukken,
Die yd'le vrugt te plukken,
Die 't hert bekoort, en kan zijn lust be-
haagen;
't Luk, dat op losse schijven
Gestadig rolt, kon blijven
In vasten stand ten ende van uw dagen.

4.

En stel eens, dat u God
Vergunde zulk een lot,
Dat zig uw herte
Altijd van aards geluk
Bedeelt zag, vry van druk,
Van ramp, en smerte;

N

Zie

Zie dag op dag uw schatten vry vermeer-
ren,

Uw naam met roem van elk gedienschtig ee-
ren,

Zwem steeds in volle stroomen

Van weelde, niet te toomen,

Laat al dat goed, geen inbreuk van elen-
de,

Die zon van vreugde en luister,

Geen wisseling van duister

Gevoelende, 't hert streelen tot den en-
de.

5.

Maar is u onbekent,

Hoe spoedig 's levens end

Ons dikwils by is?

Wie gaf u, blinde zot,

Pand, dat van zulken lot

Uw leven vry is?

Daar duizenden in 't bloeienst van hun
jaaren

Voor uw gezigt ten duist'ren grave vaaren,

Als

Als bloemen, ras verdorven,
En van hun steel gekorven,
Verwelkt, vertreên, wanneer het Noord
en Zuiden,
Ten kerker uitgebrooken,
Elkander fel bestooken,
En schenden al 't cieraad van bloem en
kruiden.

6.

Al stond dan 's Weerelds goed
Op onverwrikten voet,
Wiens sterk vermoogen
Voor ramp nog onheil zwigt,
En op zijn swaar gewigt
Blijft onbewoogen;
Die losse duur des levens haast verstre-
ken,
Verkort die lengte, en kan de vastheid
breeken.
Of kan de hoop u vleien,
Van niet zoo ras te scheien
Van de aarde, die zoo sterk uw lust kan trek-
ken; N 2 Neem

Neem weêr, dat God wouw geven
Uw herten wens, en 't leeven
Naar uwe wil tot hooge jaaren rekken.

7.

Maar ach! wat baat het al,
Daar eenmaal moet en zal
Uw brosse leeven,
Het zy dan vroeg, of laat,
Zijn aangevangen draad
Ten ende weeven!

Al wilde u God door zijne goedheid spaa-
ren,

Om de oudste Mens in leeftijd te evenaa-
ren,

Ja verr' voorby te loopen,
Wat heil is hier te hoopen,

Als datge uw zorg ziet groeien door 't
verlengen?

Daar 't uurglas van uw dagen
Dog eens, met korte vlagen

Verloopen, al uw vreugd ten end zal bren-
gen.

De

8.

De dood, de felle dood
Ontziet nog klein, nog groot,
Nog arm, nog rijken;
Wat 's levens licht geniet
Moet al voor haar gebied
En scepter wijken;
Haar wrede voet, die weet van geen ver-
schooning,
Klopt zonder keur aan vorst- en herders
wooning;
Haar zeissen, nooit te paajen,
Weet alles af te maajen,
Wat ploeg bestiert, of steeds in goud
kan praalen:
Hier baat geen tegenwoelen,
't Moet al haar magt gevoelen,
En jong of oud ten naren kerker daalen.

9.

Daar word dan al de lust

N 3

Met

Met eene slag gebluft,
De vreugd geschonden
Van 's Weerlds loogen-aas,
Dat hier het hert zoo dwaas
Hield vast gebonden.
En nog waar 't goed, had alles flegts een
ende;
Maar dan begint de jammer en ellende
Der valsverleide Zielen,
Gewoon met vlijt te knielen
Voor schat, en eer, en zondelyk vermaken,
Daarze in des afgronds poelen
De bitt're voorfmaak voelen
Der helse pijn, die eenmaal ftaat te naa-
ken.

10.

Bedenk dit, Weerlds kind,
Te jammerlyk verblind,
Doe de oogen oopen,
En flaa de ellende gâe,
En 't onheil, dat hierna
U zal beloopē.

Of

Of streeltge uw hert te dwaas met die gedagten,
In de ouderdom uw pligten te betragten,
Op 't ende van uw leeven,
Tot beet'ring u te geeven?
't Zy verr', dat werk nog langer uit te stellen,
Dit uur te laten glijden,
Op hoop van and're tijden,
Daar elke dag de dood u dreigt te vellen.

11.

Of zultge u dan zoo sterk
Bevinden, om dit werk
Naar eis te pleegen,
Als 's Weerelds dwaze min
Gants heeft haar zetel in
Uw Ziel gekreegen?
Een ouden Eik, vast in de grond geschooten,
Word niet zoo ligt verplant, als jonge
looten;

Zoo

208* *Schadelykheyd der Weereld-liefde, &c.*

Zoo gaat het met de zonden,
Wier wortels, in de gronden
Van 't hert gehegt, veryd'len alle kragten.
Neig dan uw hert en ooren,
En laat geen tijd verlooren:
Begin maar werk, zoo hebt gy heil te
wagten.

E_I_N_D_E.

Aan

Aan de

K R I S T E L Y K E

J O N K H E Y D.

K R I S T E L Y K E
J O N K H E Y D

CH
J O
H
Die not
Haa
Hoe le
N
Op
De Fr
Op
Als op
De br
U
O g
W
G
Aan
De

Aan de

C H R I S T E L Y K E
J O N K H E Y D.

Hoe zelden word een Ziel gescheurt!
 Van 't aangewende Zondig pogen:
 Die noit om wel te doen bewogen,
 Haar ongeluk, te spa betreurt.
 Hoe leerd dit u, o Kristenschaaren,
 Noch in uw eerste ontlooke jeugd,
 Op 't heilzaam voet spoor van de deugd,
 De Frisfebloem van uwe jaaren,
 Op te off'ren die het leven gaf.
 Als opperoorzaak aller dingen.
 De bron van alle zegeningen.
 Uw schild, en scherm, uw stut en staf.
 O gy, ter goeder uur gebooren!
 Wat eerkroon past u, op uw hoofd!
 Gy kend het zaat, zoo lang belooft,
 Aan Is'rels erf, Gods uytverkooren.
 Dat heilig zaat, 't geen d'oude slang,
 O 2 Den

Den kop te morzel zal verbreken,

Gy ziet de schaduwen geweken,

Waar in Gods wijsheid, zich te lang
Voor d'eerste vaders had omwonden:

De glans van 't Euangeli-licht,

Daar alle duisterheid voor zwicht,

Ontdekt u 's Hemels diepste gronden.

Messias staat zijn glori af,

Toen hy aan 't kruys-hout vast geklonken

Dien bitt'ren kelk heeft uytgdronken,

Om u te ontslaan van schuld en straf,

Aan d'end'lose Eewigheid gebonden:

Uw Heiland, heerscher van 't heel al,

Beschermt uw regt by 't Zalig tal

Van tijd, nog eeuwen oyt geschonden.

Daar alles blijft in d'eerste stand,

Daar onverbeeldelijke weelden,

Die nimmer d'aardze zinnen streelden,

Om hoog in 't eeuwig vaderland,

Uw groot geluk zoo rijk ontvouwen:

Terwijl ge op lucht en Wolken treed,

En 's Weerelds ongemak vergeet

By die den opperiten beschouwen.

Wat

Wat vind men dat u houd om laag,
Daar 't grimmeld van onsekerheden?
Wie stopt uw ooren voor de reden?
En maakt uw vlugge geesten traag.
Een ander mag de welluft achten,
Of eeren tijtels, zonder daat.
Of rijkdom, die te vroeg vergaat.
Een strik voor heilige gedagten.
Een Moorderes van 't vroom gemoed,
Een Circe, daar de braaffte Zielen,
Helaas! te deerlijk door vervielen.
Berooft van 't allerhoogste goed.
Gy, in de lente van u leven,
Door beter zedekunst verlicht,
Gewen uw hert aan wijsheids plicht.
En leer naar deugde-palmen streven.
Naar goud van 't nieu Jerusaleem.
Sluit voor begeerte uw Ziel, en zinnen.
Laat d'aardze weelde u noit verwinnen.
Betoom u dert'le tong, en stem.
U voegt Godvruchte jongelingen,
Geroemt in 's levens zuyv're blaân,
Op 't heilig pad steeds naar te gaan,

Tot smaat der ondermaanze dingen.

Hier maakt u Abel 't wis besluyt,
Om gode uw eerst'ling op te draagen.
Wierd Josef, om zijn deugd geslagen,
Hy trok de nyd haar slachveer uyt,
Wanneer de Rijksstaf van Egipte,
Zijn regtehand was aanbetrouwt:
Die volk, en Vaderland behoud,
Eer 's Hongers zwaard hun leven knipte:

De bloem van Silo, Samuel,
Zoo vroeg geschikt om God te vresen,
Daar Elis krooft word afgewesen,
Als trouweloos aan 't hoog bevel,
Verdedigt Is'rels regterschappen.
Gy vind een David, vroom geaard
Hoe wreed vervolgd van Sauls zwaard
Van achter 't vee, ten troon opstappen.
Zoo word opregtigheid beloond.
Zoo zegepraald, een goed geweten.
Dus word de Deugd wel eer verbeterd,
Op 's haters erf, met eer gekroond.
In 't nydig oog der wereldlingen,
Dat op der vroomen val beluft,

Hun

Hun zoekt in zonden slaap gezuft,
Het heilig-handvest schalk te ontwringen.
Te domp'len in een eeuwig wee.
Als of de helsche draak verwoeder,
Dan oyt, die dierbre Zoon en moeder,
In zyn geworpe zwavel-Zee
Met al hun erven zocht te smooren.
Of uytgeleerd in veinsery,
Door snode schyn-deugds dwinglandy,
De Godsvrucht in haar gang te stooren.
Al d'afgrond schiet haar pijlen uyt.
Och ofze vruchteloos vervloogen!
Op't jeugdig bloed, gezwind bewoogen,
Te licht in weldoens loop gestuyt.
Wat hoor ik droeve nederlagen.
Terwijl de jeugd zoo dwaas verleid,
In 's werelds droom, en ydelheid.
Verkwist haar beste levens-dagen.
Zoo haast verwelklijk als een bloem,
Die by het morgen licht ontlooken,
Voor d'avond-stond is afgebrooken.
Verslenst, en buyten alle roem.
Gelijk een kaars, eens opgestooken,

216 *Aan de Kristelijke Jonkheid*
Een Wijl het duystere beschijnt,
Maar schielijk voor het oog verdwijnt.
Of als een stroom in snelle beeken,

Nog vlugger vliegt uw jeugd voorby,
Nog rasser draeid de spil van 't leven,
Wel meest te dwaselijk verdreven,
In afgekeurde bastaardy.
En ongetoomde dertelheden,
Daar zich de jonkheyd aan verslaaft.
Die dus haar hemels pond begraafd,
In ste van winst hier by te smeeden.
Zy volgt, de trouwelose schaar,

Al

Al zou 't d'almogentheid zich belgen.
De ondankbaarheid van Levijs telgen,
Die op het God gewijde altaar,
Hun blinde, en kreup'le kudde slachten.
Zoo brengt men voor den oppertroon,
Het zondigvuyl voor deugdzzaam schoon,
Een dwaze ziel, in al haar trachten
Door blinde driften overheerd:
Wiens ongezoute reën, en daden,
zich zelfs te schandelijk verraden,
Van tucht, en zeden afgekeerd.
Zoo was de Wereld vroeg wanfchappen.
Maar gy, die 't eelste van uw tijd,
Uw opperheer hebt toegewijd,
En veilig rust op vroomheids wapen.
In 't woën van alle ramp en leet
Terwijl uw deugd, klimt met uw jaaren,
Daar gy op 's werelds woefte baaren,
Uw oogen-blikken meest besteet,
In aandagt, en bespiegelingen,
Van d'allerhoogste majesteit:
En welke goedertierenheid,
Wy van zijn waarde zoon ontvingen.

Hoe wonderheerlijk staat uw lot!
Nu zweeft uw geest op eng'le Wieken,
Daar 't eeuwig licht begint te kriecken,
En proeft de voorsmaak van 't genot
Der sterfveloze hemelreien.

Tot gy van 't aardze juk ontlast,
Op ongeval, nog hertzeer past.
Maar in een ruymmer lucht gaat weien.
Vol ongesteurde vrede, en vreugd.
Daar gy op endeloze feesten,
By duyzenden van blyde geesten,
Verkrygd, een onverwelkbre jeugd:
Om met volmaakte Hemel-klanken
Uw grooten Schepper staag te danken.

G. B R I T.

Eens

Eens

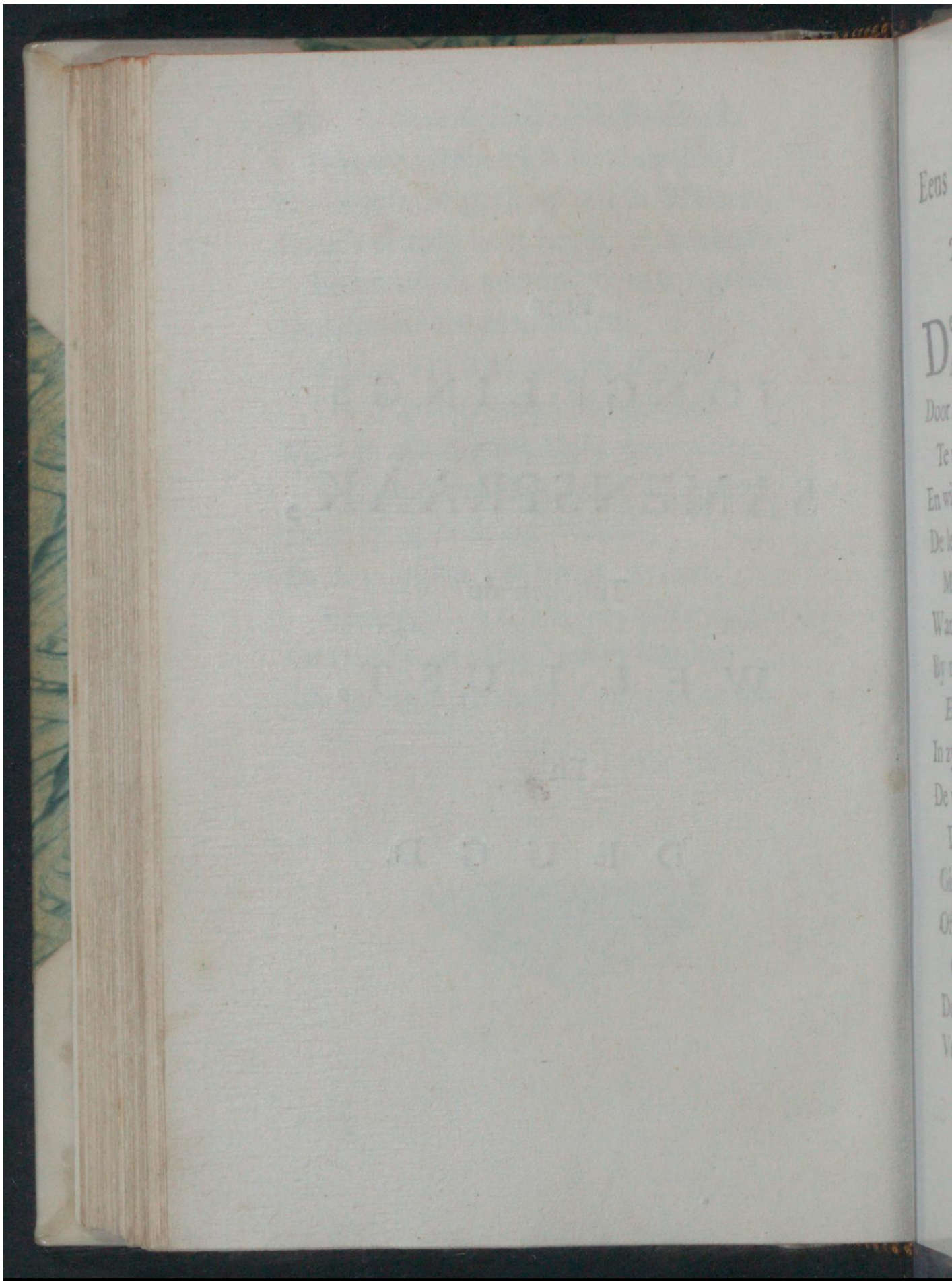
JONGELINGS
SAMENSPRAAK,

Tuffchen de

W E L L U S T,

En

D E U G D.

Eens

D

Door

Te

En w

De b

M

Wa

By r

E

In r

De

I

G

G

D

V

Eens Jongelings Samenspraak,

Tusschen de Wellust en Deugd.

De aloutheid om de jeugd,
Aand'ydelheid verbonden,
Door rijk vercierde vonden,
Te vordren in de deugd,
En wijsheids onderwijfen,
De leerling aan te prijsen.

Meld hoe eens Konings zoon,
Wanneer zyn kindze jaaren
By na ten einde waaren,

En 't speeltuyg, eertyds schoon
In zyn onnozele oogen,
De waarde was ontocgen,

Door meerder licht van reên:
Ging by hem zelfs bevroeden,
Of zich ter deugd te spoeden,
Of wellust naar te treên.

De jongling vol kwellazie,
Vertrok naar een boschschazie,
En onbebouwde grond:

Daar

222 *Eens Jongelings Samenspraak*

Daar boomen kregen ooren,
En 't wildgediert kon hooren,
Hoe 't om zyn herte stond,
Van twyffeling bestreden,
Verwon de slaap zyn leden,
Terwyl aan droefheids stroom,
zyn afgesloofde zinnen;
Twee schoone bosch-godinnen,
Verscheenen in een droom,
Van ongelyke swieren,
In kled'ren, en manieren,
Getuygen, van het hert.
De nimf ter regter zyde,
Zoo wel gemoed, en blyde,
Was in geen praal verwert.
Haar witte kled braveerde
De wintersneeu, en leerde
Haar naam, van suyv're *Deugd*.
Maar de ander, meest te haaten,
Ter flinkerhand gelaaten,
Was *Wellust*, die de vreugd
Voerd in haar tytelblaaderen.
Zy, dorst stoutmoedig naaderen,

En

Tusschen de Wellust en Deugd.

223

En wekken hem ten kamp:
Om afgerecht op moorden

Door kracht van schalke woorden,
Een onherstelbre ramp,

In

224 *Eens Jongelings Samenspraak*

In 't wanklent hert te baanen.

Zy storte een vloed van traanen,

Om 't jeudige gemoed,

Dus schielyk te overrompelen,

Met hem in 't oor te mompelen,

ô Borst, wat tegenspoed?

Wat last maakt u verlegen?

Gy wikt op welke wegen,

Uw voeten zullen gaan;

Laat u miju raat behaagen,

Ik zal u veilig draagen,

Op 's levens blyde baan.

Geen dollen krijgs rumoeren,

Geen zorgen zullen roeren,

Uw jeugdig herts vermaak;

De welvaard volgd u immer

By 't schoone maagde-timmer,

Weid uwe tong met smaak

In keur van disgerechten,

Een stoet van wakk're knechten

Staat vaardig op uw woord;

Laat u geen roem ontglippen

Gryp voorspoed by de slippen

Ter

Terwijl zy komt aan boord.
Hier bleef vrou *Wellust* steken.
De jongman eifchte een teken,
Van die hem dus verfcheen.
Haar woord was onberaden,
Ik ga in vreugde baden,
Daar Vrienden zyn by een.
Maar als 't myn haters weten,
Zal ik vrou luyheid heeten.
Dog nimmer tot mijn fchand.
De witte *Deugd* ftond vaardig,
En toonde wys, en aardig,
Haar goddelijk verftand.
Met 's Konings kind bewoogen.
ô Zoon, fprak ze, uyt den hoogen
Gedaald, van edel bloed,
In wyfheid opgetrokken,
Laat u geen lift verlokken,
Ikzal uw helden moet,
Door ongeveinfst vermanen,
De weg ter eeren banen,
Waar langs gy heen geleid,
Vermaard door vroome daden,

P

Van

Van de aardſche laſt ontladen,
Bezit de onſterfflijkheid.
Maar om u recht te leeren,
'K wil u geen honing ſmeeren,
Nog zuyker om de mond;
Gy moet geen doorne-ſtruyken,
Nog kreupelboſch ontduyken,
Al word uw vlees gewond,
Al treft u ramp, en plagen.
Gy zult geen eerkroon dragen
Van onverwelklijk loof,
By dert'le luyheids knapen;
Maar daar voor vroomheids wapen
Uw leven blijft ten roof.
Verwacht geen rijke gaven,
Dan na geduyrig flaven.
Wilt gy uw vriendschap zien
In ſpijt der haat'ren rijzen,
Gy moet door gunſt bewijzen
Haar ſtaag de weerſlag biên.
Tracht na geen hooge ſtaten
Terwijl gy, uytgelaten,
Verbaſtert liefde, en trouw;

Maar

Maar zoek de burger zinnen,
• Door weldoen eerst te winnen.
Van veld, en akkerbouw,
Zult gy noit zonder zweeten,
Een oogst van vruchten eeten.

De krijgsheld draagd de kroon,
Na 't onverwinlyk strijen.
Wilt gy de kunstberg vryen,
En volgen zijn geboôn,
Vol heerlijke eigenschappen.
En op geleerdheids trappen,
Nu spreken hemelval

P 2

Of

228 *Eens Jongelings Samenspraak*

Of Eskulaap naar treden,

Of eeren Senoos zeden,

Of die van 't negental.

Op Helikon gezeeten,

Beveiligt voor 't vergeeten.

Gy zult noit zonder vlijd,

En moeite, en stadig waken,

Op wijsheids top geraken,

Nog worden ingewijd,

Daar alle kunstnaren,

U, Voor haar hoeft verklaren,

En heerlijk roepen uyt.

De *Deugd*, hoe kloek bedreven,

In spreuken op te geven,

Wiert in haar reën gestuyt.

Door *Wellust*, bron van pynen.

Zult gy, zoo sprakze, kwijnen,

ô Uytgelezen vrind,

De nimf, gewoon te plagen,

Wil u in 't kruys-pad jagen,

Daar niemant uytkomst vind.

Maar ik vol medelyen,

Kom u van druk bevryen.

En

En voeren langs het pad,
Voor uwe jeugd gekoozen,
Vol lelien, en roozen,
In de oppervreugde stad.
Op zulke toover treken,
Begon vrou *Deugd* te ontfteken;
En beet de *Wellust* toe.
ô Gy, van my geweken,
Een winkel vol gebreken.
U dreigd des hemels roe.
Dus word natuur, en reden,
Van u te trots bestreden,
Daar gy uw weelig lijf,
Vol spijs, en druyve-sappen,
Doet in zyn plicht verslappen,
Helaas! rampzalig wijf,
Waar vind men in uw leven,
Een deugdzaam werk beschreven,
Waar zach men u bestuwt,
Met schrand're letterkloeken
Ja ider doemt met vloeken,
Uw aanschijn, waard geschuwt.
Al wie uw dienst beminnen,

230 *Eens Jongelings Samenspraak:*

Sleept gy by rampspoed binnen,

Hoe jeudig schoon, en fris,

Gy dord hun merg, en beenen,

Daar ze afgeleeft beweenen

Te spa, hun droefenis.

Gy stort ze in 's afgronds kaken,

De naneef tot een baken.

ô Dierbeminde zoon,

Leer uw geluk bezeffen,

En my alleen verheffen,

My, die 't gespan bewoon

Der held're hemellingen:

Die stadig my omringen,

En luyft'ren na myn raat.

Wat wijze hier beneden,

Laat my onaangebden,

Wat gloririjke-daat

Zal niet haar luijster haalen,

Uyt mijn vergode straalen.

My komt alleen de prys,

Van 's hemels keurige-orden:

Ik doe de Wereld worden,

Een zalig paradys.

Hier

Hier help ik *Boukloek* saien,
Daar *Oogstman* rustig maien,
Nu word myn hand gekust,
Van uytgeleerde schaaren:
Daar gaat het werkvolk waaren,
Dat in myn schaduw rust.
Myn dierbre gunst-genooten,
Zyn noit in druk beslooten,
Zy treffen 't rechte wit:
En voeden 's lichaams krachten,
Op dat de ziel zou trachten,
Naar meer dan aards bezit.
Zy leggen buiten kommer,
In voorspoets blyde lommer,
Haar stille dagen af:
Hoe zou 't verloop der tyden
Haar lof aan stukken snijden?
Haar vroomheid vreeft geen graf.
Gelijk de digters melden.
Die dus haar eernaam spelden,
Op onverwelkbre blaân.
„ Geen tijd heeft oit genoomen,
„ De luyfter van de vroomen,

P 4

„ Hun

„ Hun deugd zal eeuwig staan,
„ En treffen iders oogen.

„ Tot dat des hemels boogen.

„ Verschieten van gelaat:

„ En 't menschdom als verbaftert,

„ De letterkunsten lastert.

Nu toond uw hooge staat,

Vroomhertig held, de schilden,

Waar op uw haaters spilden,

Te vruchtloos al hun kracht:

Wie speelde 't bloet in de aders,

Zoo heerlijk als uw Vaders?

Tot heerschen voort gebracht,

Gy, die na eelhert aarde,

Getuygd wat telg u baarde.

Men kan des leeuws geweld,

Best uyt zijn klauwen merken;

Elke oorzaak wort door werken,

Ons kenbaar voorgesteld.

't Zal u voor andren passen,

In Deugd steeds op te wassen;

Herdenk uw kinds bestaan,

Hoe gy voor 's voesters oogen,

Vol

Vol vrees, en mededogen,
Twee slangen dood dorst slaan.
Vaar voord met deugde daden,
'K zie u, met lauwre bladen,
Bekranft, en opgeciert:
En u, van de aard verheven,
In 't onverderff'lijk leven.

Daar elk uw voorfpoed vierd.
Uyt was haar wijs vertolken.
Fluks kwam een koets van wolken

Haar waardigheid te fta.
Zy liet in 't heene varen,
Naar de opperhemelfcharen,
Een Paradyslucht na:
Een geur die de edle zielen,
Gewoon voor haar te knielen,
Vervrolijkt, en verfrist;
En de afgematte leden,
Te droef, te bang bestreden,
Verfterkt voor 's boosheids lift.

De Jong'ling opgerezzen,
Zach hoe 't aanminlyk wezen,
Van fchrand're *Deugd* verdween.

234 *Eens Jongelings Samenpraak*

Zijn opzet, nooit te kreuken,

Erkauwt haar wijze spreuken,

En stapt grootmoedig heên.

In spijt der snode lusten,

Die tegen hem zich rusten,

En stijf in 't harnas staan:

Zijn Deugd gedoogd geen palen,

Hy zag om prijs te halen,

Geen vuur nog water aan.

Zyn yver onbezweken,

Volgd trouw haar leisters strecken,

Tot zy dit laag gewest,

Vol wisselvalligheden,

Haar Voeten ziet ontgleden

In 's hemels hooge-vest.

„ Zyn voorbeeld vry van smetten,

„ Verstrekt voor duysent wetten,

„ Aan de onbedagte jeugd:

„ Die van haar eerste gronden,

„ Zoo slibb'rig word bevonden,

„ Op 't voetpad van de deugd.

„ Hier trektze uyt wijsheids kofferen,

„ En leerd van jongs zich offeren,

Aan

- „ Aan billijkheids altaar:
„ Om met bedaarde zinnen,
„ Haar tochten te overwinnen,
„ Die tomeloze fchaar.
„ Te dertel afgeweeken.
„ Hier vind de jeugd ontfteeken,
„ Een reinen yvergloet,
„ Om boven 't stof te zweven,
„ Door deugd naar eer te ftreven,
„ Met onverwonnen moet.
„ Zich in dit dal der tranen,
„ Van 't zoet vergif te fpanen.
„ Of fchoon haar de eerste slang
„ Gefchapen tot vernielen,
„ Vast na fchiet op de hielen,
„ Al valt de zelftrijd bang.
„ Zy treet het stof met voeten,
„ Waar in de mollen wroeten,
„ Verfteken van het licht,
„ Dat dees in 't herte ftraalde,
„ Die noit in duyfter dwaalde,
„ Van deugd en waarheids Plicht.
„ Dus brengtze 't leven over,

„ In

236 *Eens Jongelings Samenspraak*

„ In schaduwē, en lover,
„ Van 's hemels gunst bewijs:
„ En ziet na dese dagen,
„ Haar heil ten top gedragen;
„ In 't eeuwig paradys.

G. B R I T.

De

De
HOVAARDIGE
JULIA,

Door haar

VADER

Bekeert.

De
NOVA ARDICE
JULIA
VANDER
Beken

De
Lust da
Die d
De oudhe
Dat is
Julia, in
Rijke
Die de v
Zy, d
Ging d
Na h
Daar he
Sche
Com
Die
Ver va
O
Julia
Op

De Hoovaardige Julia,

Door haar Vader bekeert.

Luft de jeugd een les te hooren,
 Die de snode hoogmoed ftuyt,
 De oudheid brengtze hier te vooren;
 Dat ik dus in maatzang uyt.

Julia, in koff'le kleeren,
 Rijkverciert met dierbre ftof,
 Die de wereldlingen eeren.

Zy, de roem van Cæzars hof,
 Ging dus prachtig uytgestreken,
 Na het Keiferlijk Paleis,
 Daar het krield van hofgebreken,
 Schoon een goude zon van peis,
 Cezars ziel, en zinnen ftreelde:

Die, gemat van ouderdom,
 Ver van hoofze praal, en weelde,
 Ootmoeds wapen droeg alom.

Julia zach vaders wesen,
 Op haar blijde morgen groet,

Niet

Niet gelijk het stond voor dezen,
Toen het vaderlijk gemoet

Zijn geheimenissen melde:
Haar ten top van aards geluk,

In

In den d
Byten
Cezar m
Van a
t pad va
Swee
Hy ver
Over
Hoe zie
Na
t is de
Met
En na
Bo
Tot ee
Ove
Elyf
Da
Waa
Vi
Voer
M
Zou

In den dag der eeren stelde,
Buyten alle ramp, en druk.
Cezar merkte hoe de zwieren
Van zijn dogters hoovaardy,
't pad van deftige manieren,
Sweefden al te wijd voorby.
Hy verkropt van ongenoegen,
Overlei met rijpen raat,
Hoe zich wyze luyden droegen,
Naar den eifch van hunnen staat.
't Is de mensch als aangebooren,
Met het hoeft om hoog te gaan,
En na beter goed te spooren,
Boven starren, zon, en maan.
Tot een heer is hy geschapen,
Over 't aardsche Koningrijk,
Blyft de reden als zijn wapen,
Daar hy recht, van ongelijk
Weet voorzichtig meê te schiften;
Viel hy dan wel billijk neêr,
Voor zijn redenloze driften?
Makende zich knegt, van Heer.
Zou zijn geest in stof geboogen,

Q

't Ein-

't Eindig neemen tot zijn wijk,
Voor het eeuwig te beoogen
Zich begraven in het slijk.
't Was te ver van 't wit geweken;
En der dingen prijs veracht.
Hoor de vrou van Spartha spreken,
Als de roem van haar geslacht.
Daar de meeste vrouwen praalen,
Met haar paarlen, zilver, goud,
Ging zy beter schatten haalen,
Haar van hoogerhand betrouwt.
Kinders opgeciert met deugden,
Blank als zilver van gemoet,
Die haar ouderen verheugden;
Ja in voor en tegenspoet
Als het fijnste Goud bevonden.
Kinderen, van elk gevierd:
Meer aan wijsheidsfnoer gebonden,
Dan met paarlen opgeciert.
Dit zoo sprakze zijn juweelen,
Wijzende haar Spruyten aan,
Hier op gaan mijn zinnen speelen,
Dit cieraat zal noit vergaan.

Meer

Meer van diergelyke zaaken,
Deugd, en eerbaarheid tot lof,
Wist de Vader op te maaken;
Hier ontbrak hem taal nog stof,
Om zyn dogter van ter sijen,
't Pad der deugd, te doen verstaan,
Met het ydel te vermijden
Zouze beter gangen gaan.
Zy, die wysheid kon waardeeren,
Prees in Stilheid, vaders deugd,
Met zyn lessen aan te leeren,
Stichte hy haar losse jeugd.
En na vader heusch te groeten,
Week zy, van zyn magtig slot,
Trad al d'yd'le pronk met voeten,
Vergenoegd met beter lot.
Eer het daglicht tweemaal daalde,
Was haar kleeding slecht genoeg;
Daar zich ootmoed aan bepaalde,
En gelijk een spiegel droeg.
d'Erf-prinzesse wierd een baken,
Voor het weelighofgesin:
Om het regte wit te raaken,

Q 2

Ging

Gingze weder flotwaarts in,
Tot des Keizers binnenkamer ;

Daar haar liefde, en eerbewys,
Was de vader aangenamer,

Toen

Toen haar zedigheid de prijs,
Boven dert'le hoogmoed haalde,
In 's Monarchs eenvoudig oog:
Daar de minzaamheid zoo praalde,
Met een ongeveinst vertoog,
Van zijn herts genegentheden,
Aan zijn dogter Julia:
Preës haar kuyfche en fchrand're zeden,
Zonder eenig wederga.
Cezar kon zich voorder uytten.
Nu zal elk uyt uw gewaat,
Dierbre dogter, wis-befluyten
Wie het ydele verzmaat,
Daar gisteren mee praalde,
Als een Cipers afgodin,
Gy, die van de tucht verdwaalde,
Slaat het spoor der deugden in.
En vereend door ootmoed nader,
Spijt der wereldlingen raat,
Met de Keizer uwen vader,
Die zijn trooft, en toeverlaat,
Onverblind van 's werlds nevel
Veste op vroomheids vasten grond:

Q 3

Daar

Daar hy ook, in vreugd, of wrevel,
Onbeweegelijk op stond.

Dus zal ons geen dood doen vrezen.

Hier besluyt haar vader mee,
wy beheerschen straks na desen,
't eeuwigrijk vol heil en vreê.

„ Jonkheid leen hier leerzame ooren.

„ Sluyt uw hert voor de aardsche vreugd.

„ Laat u 't ydel noit bekooren,

„ Neem uw lust in zuivre deugd.

„ Wilt gy u te regt vercierren,

„ Haal geen goud van Indus kust,

„ Zoek geen voedzel van de dieren,

„ Laat uw dertele oogen-lust,

„ Noit in diergesteente dwalen.

„ Meest der ydelen verdriet.

„ Paarden, zilver, en koraalen,

„ Zijn u regte ciersel niet.

„ Maar een kroon van deugde-bladen,

„ Afgeplukt op Wijsheidsgrond,

„ Schrand're kennis, liefde-daden,

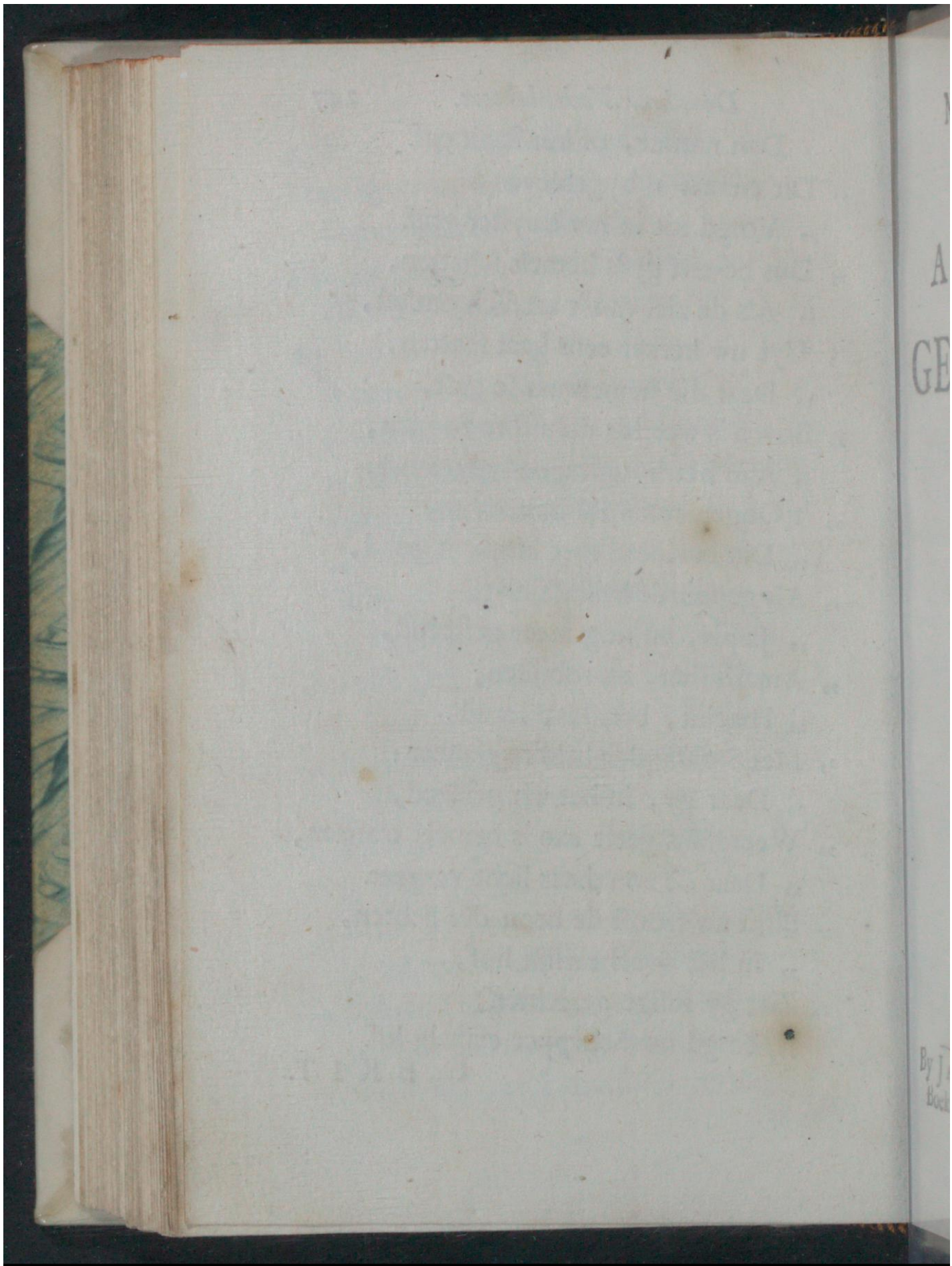
„ Rein van hert, en heusch van mond,

„ Zal u meerder schoonheid geven,

„ Dan

- „ Dan natuur, of kunst oit gaf.
„ Dit cieraat u bygebleven,
„ Volgd tot in het duyfter graf.
„ Dus be-erft gy 's hemels schatten,
„ Als de ziel van 't aardfch ontlaft,
„ Uyt uw kerker eens gaat spatten,
„ Daar die hemelwaarde gaft,
„ Boven 's werelds dienftbre zoonen,
„ Aan het hoogftegoed getrouwt,
„ 't Ongemeeten zal bewoonen,
„ Dat bevloerd met blinkent goud,
„ Als gepuurde kristallijnen;
„ Jaspis, en nog meer gefteend,
„ Amathiften, en robijnen,
„ Hiacint, berillus, leend
„ Met Smaragdus held're glanzen:
„ Daar gy, in het wit gekleed,
„ Weerglans geeft aan 's hemels tranzen,
„ Daar de zon haar licht vergeet.
„ Blijft uw trooft de bron der lichten,
„ In het overheerlijk hof,
„ Ziet gy zalige gezichten,
„ Zingd uw Schepper eeuwig lof.

G. B R I T.

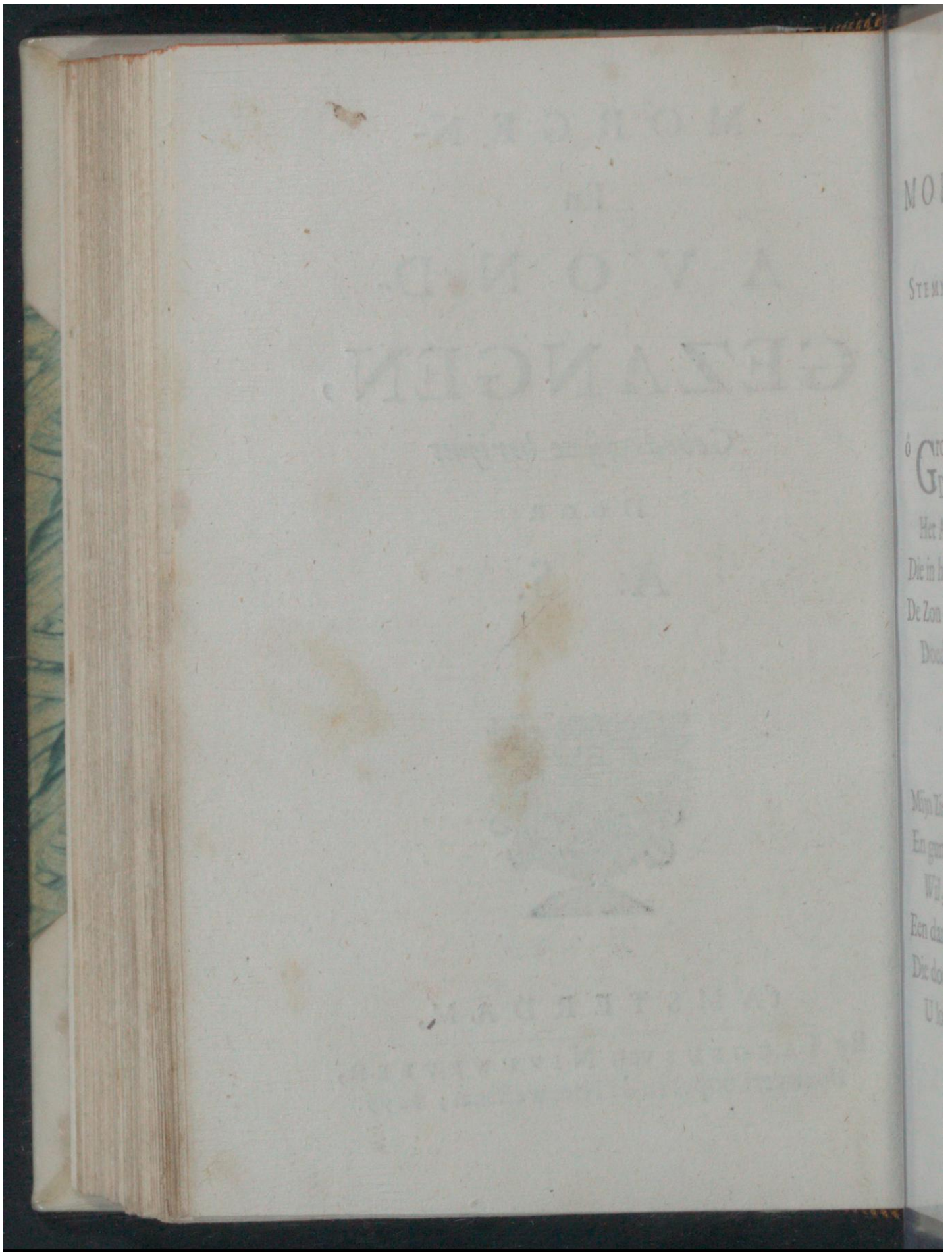
M O R G E N-
En
A V O N D-
G E Z A N G E N,

Gebedswijze berijmt

D O O R
A. S.

t' A M S T E R D A M,
By J A C O B U S v a n N I E U W E V E E N,
Boekverkooper in de Nieuwestraat, 1699.

M O R G E N - Z A N G .

STEMME: *ô Kersnacht, Schoonder &c,*

1.

ô **G**roote Heerffcher, die de ronden
 Des Hemels hebt aan een gebonden,
 Het Aardrijk door uw magt gegrond;
 Die in het loopperk van de wolken
 De Zon en Maan, tot dienst der volken,
 Doed rennen om het groote Rond.

2.

Mijn Ziel, door al uw goede daaden,
 En gunftbewijzen overlaaden,
 Wil, uw gedugte Naam ten prijs,
 Een dankbare offerhand ontsteeken,
 Die door de wolken heen koom' breeken;
 U looven op een zoete wijs.

R. 2

3. Wat

3.

Wat heeft uw gunst my mild gezeegent,
 Door uwe Liefde nêr gereegent
 Met volle stroomen op mijn hoofd!
 Een rijkdom, die de Geest doet dwaalen,
 Daarze end in vinden kan, nog paalen,
 Hoe zeerze in 't zoeken wroet en flooft.

4.

Het Morgenlicht, haar nog geschonken,
 Kan wêr op nieuw de lust ontvonken,
 Om u te prijzen, goede Heer;
 Dat wekt haar stem, om u te looven,
 Die zendze vroolyk op na booven,
 En zingt vol vreugde tot uw eer.

5.

Gy hebt my, naar uw welbehaagen,
 Bevrijd voor veelerhande laagen,
 Die my omringden in de nacht:
 Terwijl ik lag van slaap be kroopen,
 Hield gy uw wakende oogen oopen,
 En over my zoo trouwen wagt.

6. Uw

6

Uw hand, almachtig in haar werken,
Stelde al 't gevaar zijn vaste perken,
Die 't nimmer kon te buiten treên.
Nu komtge my weêr gunstig wekken,
Als uit de dood in 't leven trekken,
Verfrist de ziel, en sterkt de leên.

7.

Gy laat de Gulde Zonnestraalen
Wêer op haar beurt op aarde daalen,
En noopt al 't Mensdom door dat licht,
Het lichaam tot zijn werk te geeven,
De Geest, om hoog tot u verheeven,
Met ernst te buigen tot zijn pligt.

8.

Hoe groot, ô Heer, zijn uw Genaden!
Hoe doet gy Ziel en Lichaam baaden
In een onpeilb'ren Oceaan!
Wy danken u met hart en zinnen;
Wy willen eeuwig u beminnen,
En nooit van uwe wegen gaan.

R 3

9. Ver-

9

Verleen ons moed, en sterke kragten,
 Die nooit beswijken in 't betragten,
 En jaagen naar het nodig Een:
 Uw Geest, uw Goddelyk vermoogen
 Daale in ons hert van uit den hoogen,
 Om 't heilpad vlijtig uit te trêen.

10.

Zoo vinden we ons gehart, gedreeven,
 U onafscheidbaar aan te kleeven,
 En naar het rigtsnoer van uw Wet,
 Door zonden nimmer afgeweeken,
 Door ramp, nog onheil ooit besweeken,
 Te wandelen met vasten tred.

11.

Zoo willenwe, als de Zon, aan 't zinken,
 Eens voor altijd vergeet te blinken,
 In 't licht van uwe Majesteit,
 Op 't snaarenspeel der Hemelingen,
 Den lof van uwe Goedheid zingen
 Met Eng'le taal, in Eeuwigheid.

A M E N.

AVOND-GEZANG.

STEMME: *Heilgierig Mensch, &c.*
Of, Hoogheids Minnaar, &c.

I.

Terwijl de Nacht met bruine vlerken
 De Weereld dekt, en alle werken,
 Van uwe hand geteelt,
 Het ooge ontsteelt,
 Heft zig mijn gemoed,
 Heer, mijn hoogste Goed,
 Heft zig mijn gemoed na booven,
 Om u te bidden, en te looven.

2.

Gy hebt my nog dit brosse leeven
 Gerekt, en dezen dag gegeeven:
 Nu leg ik my te rust,
 Maar onbewuft,

R 4

Of

Of het Morgenlicht
Nög eens mijn gezigt
Met zijn luister toe zal ftraalen,
Of 's leevens Zon hier moet gaan daalen.

3.

Dat ftaat alleen aan uw behaagen,
In uwe hand zijn onze dagen:
Des ruft ik zagt en ftit
In uwe wil,
Die den fcepter heeft
Over al dat leeft,
En aan elk zijn vafte wetten
Van leeven en van dood moet zetten.

4.

Uw gunft, die nu zoo veele jaaren
Uw Dienaar wilde in 't leeven fpaaren,
Hem kroonde in overvloed
Met heil en goed,
Zy alom verbreed,
Eeuwig lof gezeid;

Zy

Zy met dankbaar hert en tongen
Onsterffelyke roem gezongen.

5.

Ik weet, ô Heer, en moet belijden,
Dat mijn gemoed niet 't allen tijden
Naar eifch uw goed bedagt,
Nog heeft betragt;
Dat mijn doffe ziel
Vaak in zonden viel,
En, van 't heilig spoor gegleeden,
Uw wil en wet heeft overtreden.

6.

Zelf deze dag, dien gy liet lichten,
Draagt tuige van 't verzuim der pligten;
Dat flaat mijn treurig hert
Met diepe fmert:
Ach! dat uw genaê
Koom' mijn ziel te staê!
Ach! laat uw genaê de vlekken
Van mijne feilen dog bedekken!

R 5

7. Kan

7.

Kan 't uw Regtvaardigheid gehengen,
Wil, Heer, mijn dagen nog verlengen;
Op dat met meerder vlijt
Mijn levenstijd
Werde naar het licht
Van uw Wet gerigt,
't Hert besteede al zijne kragten
In uw bevelen te betragten.

8.

Terwijlwe ons dan ter ruste schikken,
Om 't matte lichaam te verquikken,
Ons leggen buiten magt
By nare nacht,
Laat uw Godlyk oog,
Dat zig nooit bewoog,
Nimmer fluimerde, ons bewaaken,
Dat geene rampen ons genaaken.

9. Uw

9.

Uw sterke hand wil ons bewaaren
Voor alle lijf-en ziels-gevaaren,
Voor al wat quetst en steekt,
Of rust verbreekt;
Roep van brand of moord
Werde niet gehoort,
Wil met kragt het woën betoomen
Der felle wind, en holle stroomen.

10.

Bedek ons zoo met uwe vleug'len,
Wil Zatans list en magt beteug'len,
Die in de donkerheid
Zyn laagen leid,
En vol snood verraad
Om ons heenen gaat,
Helse netten weet te hangen,
Om looffelyk de ziel te vangen.

11. Laat

11.

Laat dus op morgen ons ontwaaken,
Om ons vol yver op te maaken
Tot vroolyk maat-geklank,
Uw naam ten dank,
Om met scherpe wagt,
Op uw wil bedagt,
Om met onverwrikte schreeden
Des levens heirbaan te betreedden.

12.

Tot dat we in 't Rijk, dat geene nachten,
Geen duisterniffen heeft te wagten,
In ongestoorde rust,
Vol hertenlust,
By 't onendig licht,
Dat van uw gezigt
Straalt door 's hemels ruime zaalen,
Van eeuw tot eeuw zegepraalen.

A M E N.

